

სს „იმზანკი საქართველო“

ფინანსური ანგარიშგება

2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული საანგარიშგებო
წლისათვის
დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნასთან ერთად

შინაარსი

დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნა

ფინანსური ანგარიშგება

მოგება-ზარალის და სხვა სრული შემოსავლის ანგარიშგება.....	5
ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგება.....	6
ფულადი ნაკადების ანგარიშგება.....	7
საკუთარი კაპიტალის ცვლილებების ანგარიშგება.....	8

ფინანსურ ანგარიშგებაზე დართული და მასში შესული განმარტებითი შენიშვნები

1. ზოგადი მიმოხილვა.....	9
2. მომზადების საფუძველი.....	10
3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები.....	11
4. წმინდა საპროცენტო შემოსავალი.....	24
5. წმინდა საკომისიო შემოსავალი.....	24
6. საკრედიტო ზარალის შემობრუნება.....	25
7. სხვა ზოგადი ადმინისტრაციული ხარჯები.....	26
8. მოგების გადასახადის ხარჯი.....	26
9. ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები.....	28
10. მოთხოვნები ბანკების მიმართ.....	29
11. მომხმარებლებზე გაცემული სესხები.....	29
12. საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები.....	38
13. ძირითადი საშუალებები და არამატერიალური აქტივები.....	39
14. სხვა აქტივები და ვალდებულებები.....	40
15. ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და ნაშთები.....	41
16. მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები.....	41
17. სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი.....	41
18. კაპიტალის მართვა.....	42
19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი.....	44
20. საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებები.....	65
21. საოპერაციო იჯარა.....	66
22. პირობითი ვალდებულებები.....	66
23. გარიგებები დაკავშირებულ მხარეებთან.....	67
24. ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სამართლიანი ღირებულება.....	68
25. ახალი სტანდარტები და ინტერპრეტაციები, რომლებიც ჯერ ძალაში არ შესულა.....	71

დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნა

სს „იშბანკი საქართველოს“ აქციონერსა და სამეთვალყურეო საბჭოს

მოსაზრება

ჩავატარეთ სს „იშბანკი საქართველოს“ (შემდგომში „ბანკი“) ფინანსური ანგარიშგების აუდიტი, რომელიც შედგება ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებისგან 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ასევე აღნიშნული თარიღით დამთავრებული წლის მოგება-ზარალის და სხვა სრული შემოსავლის ანგარიშგებისგან, საკუთარი კაპიტალის ცვლილებების ანგარიშგებისგან, ფულადი ნაკადების ანგარიშგებისგან და ფინანსური ანგარიშგების განმარტებითი შენიშვნებისგან, მათ შორის მნიშვნელოვანი სააღრიცხვო პოლიტიკების მიმოხილვისგან.

ჩვენი აზრით, წარმოდგენილი ფინანსური ანგარიშგება, ყველა არსებითი ასპექტის გათვალისწინებით, სამართლიანად ასახავს ბანკის ფინანსურ მდგომარეობას 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, აგრეთვე მისი საქმიანობის ფინანსურ შედეგებსა და ფულადი სახსრების მოძრაობას ამავე თარიღით დასრულებული წლისთვის, ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების („ფასს“) შესაბამისად.

მოსაზრების საფუძველი

აუდიტი წარმართეთ აუდიტის საერთაშორისო სტანდარტების („ასს“) შესაბამისად. პასუხისმგებლობა, რომელსაც აღნიშნული სტანდარტები ჩვენთვის ითვალისწინებს, დაწვრილებითაა აღწერილი ჩვენი დასკვნის ნაწილში სახელწოდებით „*აუდიტორის პასუხისმგებლობა ფინანსური ანგარიშგების აუდიტზე*“. ჩვენ ვართ ბანკისგან დამოუკიდებლები ბუღალტერთა ეთიკის საერთაშორისო სტანდარტების საბჭოს „პროფესიონალი ბუღალტრების ეთიკის კოდექსის“ (IESBA კოდექსი) შესაბამისად და შესრულებული გვაქვს IESBA კოდექსით გათვალისწინებული სხვა ეთიკური ვალდებულებებიც. გვჯერა, რომ ჩვენ მიერ მოპოვებული აუდიტორული მტკიცებულებები საკმარისი და შესაფერისია ჩვენი მოსაზრების გამოსატყმელად საჭირო საფუძვლის შესაქმნელად.

**Building a better
working world**

ბანკის 2018 წლის მმართველობითი ანგარიშგებაში ასახული სხვა ინფორმაცია

სხვა ინფორმაცია მოიცავს ბანკის 2018 წლის მმართველობით ანგარიშგებაში ასახულ ინფორმაციას, გარდა ფინანსური ანგარიშგებისა და მასზე გაცემული აუდიტორის დასკვნისა. სხვა ინფორმაციაზე პასუხისმგებელია ხელმძღვანელობა. ბანკის 2018 წლის მმართველობითი ანგარიშგება ჩვენთვის ხელმისაწვდომი სავარაუდოდ გახდება წინამდებარე აუდიტორის დასკვნის თარიღის შემდეგ.

ფინანსურ ანგარიშგებაზე გამოხატული ჩვენი მოსაზრება არ მოიცავს სხვა ინფორმაციას და მასთან დაკავშირებით ჩვენ არც ახლა და არც მომავალში გამოვთქვამთ რწმუნებას რამე ფორმით, ფინანსური ანგარიშგების აუდიტის შესახებ ჩვენს ანგარიშში.

ფინანსური ანგარიშგების აუდიტთან დაკავშირებით ჩვენი პასუხისმგებლობაა წავიკითხოთ ზემოაღნიშნული სხვა ინფორმაცია, როდესაც ის ჩვენთვის ხელმისაწვდომი გახდება, და განვიხილოთ, არის თუ არა სხვა ინფორმაცია არსებითად შეუსაბამო ფინანსურ ანგარიშგებასთან ან აუდიტის განმავლობაში ჩვენ მიერ მიღებულ ცოდნასთან, ან თუ შეიცავს სხვა არსებით უზუსტობას.

ხელმძღვანელობისა და აუდიტის კომიტეტის პასუხისმგებლობა ფინანსურ ანგარიშგებაზე

ხელმძღვანელობა პასუხისმგებელია ამ ფინანსური ანგარიშგების მომზადებასა და სამართლიან წარდგენაზე ფასს-ის შესაბამისად, ასევე შიდა კონტროლზე, რომელსაც იგი აუცილებლად მიიჩნევს ისეთი ფინანსური ანგარიშგების მოსამზადებლად, რომელიც არ შეიცავს თაღლითობით ან შეცდომით გამოწვეულ არსებით უზუსტობას.

ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისას, ხელმძღვანელობის პასუხისმგებლობაა შეაფასოს, აქვს თუ არა ბანკს უნარი, საქმიანობა გააგრძელოს, როგორც ფუნქციონირებადმა საწარმომ, კონკრეტული შემთხვევიდან გამომდინარე, განაცხადოს ფუნქციონირებად საწარმოსთან დაკავშირებული საკითხები და აღრიცხვისას გამოიყენოს ფუნქციონირებადი საწარმოს დაშვება, იმ შემთხვევის გარდა, როდესაც ხელმძღვანელობას განზრახული აქვს ბანკის ლიკვიდაცია ან საქმიანობის შეწყვეტა, ან თუ მას არ აქვს რეალური არჩევანი ასე რომ არ მოიქცეს.

აუდიტის კომიტეტი პასუხისმგებელია ბანკის ფინანსური ანგარიშგების პროცესის ზედამხედველობაზე.

Building a better
working world

აუდიტორის პასუხისმგებლობა ფინანსური ანგარიშგების აუდიტზე

ჩვენი მიზანია გონივრული რწმუნების მოპოვება იმაზე, ფინანსური ანგარიშგება მთლიანობაში თავისუფალია თუ არა თაღლითობით ან შეცდომით გამოწვეული არსებითი უზუსტობისგან და აუდიტორის დასკვნის გამოცემა, რომელიც ჩვენს მოსაზრებას შეიცავს. გონივრული რწმუნება არის მაღალი დონის რწმუნება, მაგრამ არა გარანტია იმისა, რომ ასს-ის შესაბამისად ჩატარებული აუდიტი ყოველთვის გამოავლენს არსებით უზუსტობას, ასეთის არსებობის შემთხვევაში. უზუსტობები შეიძლება გამოწვეული იყოს თაღლითობით ან შეცდომით და არსებითად მიიჩნევა მაშინ, თუ არსებობს გონივრული მოლოდინი იმისა, რომ ცალ-ცალკე ან ერთობლივად გავლენას იქონიებენ მომხმარებლების მიერ წინამდებარე ფინანსურ ანგარიშგებაზე დაყრდნობით მიღებულ ეკონომიკურ გადაწყვეტილებებზე.

ასს-ის მიხედვით, აუდიტის ჩატარების პროცესში ჩვენ მივმართავთ პროფესიულ განსჯას და ვინარჩუნებთ პროფესიულ სკეპტიციზმს. ჩვენ ასევე:

- ▶ გამოვავლენთ და ვაფასებთ ფინანსურ ანგარიშგებაში თაღლითობით ან შეცდომით გამოწვეული არსებითი უზუსტობის რისკებს, ვგეგმავთ და ვატარებთ აუდიტორულ პროცედურებს ამ რისკებზე რეაგირების მიზნით და მოვიპოვებთ აუდიტორულ მტკიცებულებას, რომელიც საკმარისი და შესაფერისია აუდიტორული მოსაზრების გამოთქმისთვის საფუძვლის შესაქმნელად. არსებითი უზუსტობის რისკი, რომელიც გამოწვეულია თაღლითობით, უფრო მაღალია, ვიდრე შეცდომით გამოწვეული რისკი, რადგან თაღლითობა შეიძლება მოიცავდეს საიდუმლო მორიგებას, გაყალბებას, ინფორმაციის განზრახ გამოტოვებას, არასწორი ინფორმაციის წარდგენას ან შიდა კონტროლის უგულვებელყოფას.
- ▶ შევისწავლით აუდიტის შესაბამის შიდა კონტროლს, რათა დავგეგმოთ მოცემული კონკრეტული გარემოებების შესაფერისი აუდიტორული პროცედურები და არა იმ მიზნით, რომ მოსაზრება გამოვთქვათ ბანკის შიდა კონტროლის ეფექტიანობაზე.
- ▶ ვაფასებთ ხელმძღვანელობის მიერ გამოყენებული სააღრიცხვო პოლიტიკის, ასევე მნიშვნელოვანი სააღრიცხვო შეფასებების და შესაბამისი განმარტებითი შენიშვნების მართებულობას.
- ▶ ვაფასებთ, რამდენად მართებულია ხელმძღვანელობის მიერ აღრიცხვისთვის ფუნქციონირებადი საწარმოს დაშვების გამოყენება და მოპოვებულ აუდიტორულ მტკიცებულებებზე დაყრდნობით ვასკვნით, არსებობს თუ არა ისეთ მოვლენებთან ან პირობებთან დაკავშირებული არსებითი განუსაზღვრელობა, რაც შეიძლება მნიშვნელოვანი ეჭვის საფუძველი გახდეს იმასთან მიმართებაში, შეძლებს თუ არა ბანკი გააგრძელოს საქმიანობა, როგორც ფუნქციონირებდნა საწარმომ. თუ დავასკვნით, რომ არსებითი განუსაზღვრელობა არსებობს, ვალდებულები ვართ, აუდიტორის დასკვნაში ყურადღება გავამახვილოთ ფინანსური ანგარიშგების შესაბამის განმარტებით შენიშვნებზე, ან, თუ განმარტებითი შენიშვნები არ არის საკმარისი, მოვახდინოთ ჩვენი მოსაზრების მოდიფიცირება. ჩვენი დასკვნები ეყრდნობა აუდიტორის დასკვნის თარიღამდე მოპოვებულ აუდიტორულ მტკიცებულებას. თუმცა სამომავლო მოვლენებმა ან პირობებმა შეიძლება გამოიწვიოს ბანკის, როგორც ფუნქციონირებადი საწარმოს ფუნქციონირების შეწყვეტა.

**Building a better
working world**

- ▶ მთლიანობაში ვაფასებთ ფინანსური ანგარიშგების წარდგენას, სტრუქტურას და შინაარსს, განმარტებითი შენიშვნების ჩათვლით და აგრეთვე იმას, თუ რამდენად ასახავს ფინანსური ანგარიშგება შესაბამის ოპერაციებსა და მოვლენებს ისე, რომ უზრუნველყოფდეს სამართლიან წარდგენას.

სხვა საკითხებთან ერთად, აუდიტის კომიტეტს ვატყობინებთ აუდიტის დაგეგმილ მასშტაბს და ვადებს, აგრეთვე აუდიტორული შემოწმების მნიშვნელოვან შედეგებს, მათ შორის შიდა კონტროლის მნიშვნელოვან ნაკლოვანებებს, რომლებსაც აუდიტის პროცესში გამოვავლენთ.

მარჩელო გელაშვილი

შპს „იუაის“ სახელით

თბილისი, საქართველო

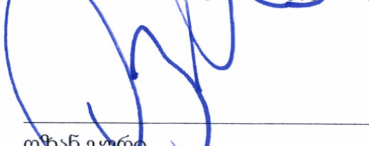
2019 წლის 24 მაისი

მოგება-ზარალის და სხვა სრული შემოსავლის ანგარიშგება

2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული საანგარიშგებო წლისათვის

	<i>შენიშვნა</i>	<i>2018 000 ლარი</i>	<i>2017 000 ლარი</i>	<i>2016 000 ლარი</i>
ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით გაანგარიშებული საპროცენტო შემოსავალი		14,672	18,850	16,373
საპროცენტო ხარჯი		(6,284)	(10,595)	(7,892)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი	4	8,388	8,255	8,481
მიღებული გასამრჯელო და საკომისიო საკომისიო ხარჯი		1,457	970	1,334
		(1,366)	(878)	(1,041)
წმინდა საკომისიო შემოსავალი	5	91	92	293
საკურსო სხვაობიდან მიღებული წმინდა შემოსულობა		1,748	808	1,189
საოპერაციო შემოსავალი		10,227	9,155	9,963
საკრედიტო ზარალის შემობრუნება	6	443	380	861
თანამშრომლებზე გაწეული ხარჯი		(4,635)	(4,568)	(3,615)
სხვა ზოგადი ადმინისტრაციული ხარჯები	7	(2,808)	(3,229)	(2,757)
დასაბეგრი მოგება		3,227	1,738	4,452
მოგების გადასახადის ხარჯი	8	(677)	(214)	(665)
წლის მოგება		2,550	1,524	3,787
<i>სხვა სრული შემოსავალი, რომელიც კონკრეტული პირობების დაკმაყოფილების შემდეგ რეკლასიფიცირდება მოგებად ან ზარალად</i>				
არარეალიზებული წმინდა შემოსულობა/(ზარალი) გასაყიდად გამიზნული საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდებიდან		-	65	-
წმინდა ცვლილება იმ სავალო ფასიანი ქაღალდების სამართლიან ღირებულებაში და მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში, რომლებიც შეფასებულია სამართლიანი ღირებულებით, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით		(621)	-	-
მოგების გადასახადით დაბეგვრის გავლენა	8	94	(10)	-
წმინდა სხვა სრული შემოსავალი, რომელიც კონკრეტული პირობების დაკმაყოფილების შემდეგ რეკლასიფიცირდება მოგებად ან ზარალად:		(527)	55	-
წლის სხვა სრული შემოსავალი, წმინდა		(527)	55	-
წლის მთლიანი სრული შემოსავალი		2,023	1,579	3,787

5-71 გვერდებზე მოცემული ფინანსური ანგარიშგება ხელმძღვანელობის მიერ დამტკიცდა 2019 წლის 24 მაისს და მისი სახელით ხელი მოეწერა შემდეგი პირების მიერ:

 ოზან გურტი
 გენერალური დირექტორი

 უჩა სარალიძე
 ფინანსური დირექტორი

დასრულებული წლის მოგება ზარალის და სხვა სრული შემოსავლის ანგარიშგება წაკითხული უნდა იქნეს განმარტებით შენიშვნებთან ერთად, რომლებიც ფინანსურ ანგარიშგებას თან ერთვის და მისი ნაწილია.

ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგება

2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით

	შენიშვნა	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
აქტივები				
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	9	38,031	21,579	44,098
მოთხოვნები ბანკების მიმართ	10	5,155	434	–
სავალდებულო რეზერვები საქართველოს ეროვნულ ბანკში		26,567	28,897	46,607
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	11	156,471	157,004	179,786
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	12	25,461	24,633	1,018
ძირითადი საშუალებები და არამატერიალური აქტივები	13	984	1,529	2,283
სხვა აქტივები	14	12,089	3,498	2,258
სულ აქტივები		264,758	237,574	276,050
ვალდებულებები				
ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და ნაშთები	15	106,509	54,456	173,884
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები	16	38,352	74,023	65,100
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	17	31,916	68,638	–
გადავადებული საგადასახადო ვალდებულებები	8	649	209	579
სხვა ვალდებულებები	14	9,132	3,385	1,203
სულ ვალდებულებები		186,558	200,711	240,766
საკუთარი კაპიტალი				
საწესდებო კაპიტალი		69,162	30,000	30,000
სამართლიანი ღირებულების რეზერვი საინვესტიციო ფასიან ქაღალდებზე		(404)	55	–
გაუნაწილებელი მოგება		9,442	6,808	5,284
სულ საკუთარი კაპიტალი	17	78,200	36,863	35,284
სულ ვალდებულებები და საკუთარი კაპიტალი		264,758	237,574	276,050

ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგება წაკითხული უნდა იქნეს განმარტებით შენიშვნებთან ერთად, რომლებიც ფინანსურ ანგარიშგებას თან ერთვის და მისი ნაწილია.

ფულადი ნაკადების ანგარიშგება

2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული საანგარიშგებო წლისათვის

	შენიშ- ნა	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
ფულადი ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან დასაბეგრი მოგება		3,227	1,738	4,452
<i>კორექტირებები:</i>				
ცვეთა და ამორტიზაცია	13	805	770	836
ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით განგარიშებული საპროცენტო შემოსავალი	4	(14,672)	(18,850)	(16,373)
საპროცენტო ხარჯი	4	6,284	10,595	7,892
საკრედიტო ზარალის შემობრუნება	6	(443)	(380)	(861)
საკურსო სხვაობიდან მიღებული წმინდა შემოსულობა		(1,748)	(808)	(1,189)
სხვა არაფულადი მუხლების მოძრაობა		-	80	-
		(6,547)	(6,855)	(5,243)
<i>ცვლილება საოპერაციო აქტივებსა და ვალდებულებებში</i>				
საქართველოს ეროვნულ ბანკში სავალდებულო რეზერვების შემცირება/(ზრდა)		2,895	16,383	(16,203)
ბანკების მიმართ მოთხოვნების ზრდა		(4,721)	(434)	-
კლიენტებზე გაცემული სესხების (ზრდა)/შემცირება		(2,917)	16,624	(17,863)
სხვა აქტივების ზრდა		(8,535)	(1,326)	(1,891)
ბანკებიდან მიღებული ანაბრებისა და ნაშთების ზრდა/(შემცირება)		46,545	(114,054)	30,061
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშების და ანაბრების (შემცირება)/ზრდა		(31,452)	8,135	5,368
ზრდა სხვა ვალდებულებებში		5,733	2,192	923
საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული / (საოპერაციო საქმიანობაში გამოყენებული) ფულადი ნაკადები პროცენტისა და სავალუტო კურსის გათვალისწინებამდე		1,001	(79,335)	(4,848)
მიღებული პროცენტი		19,050	17,438	14,541
გადახდილი პროცენტი		(10,539)	(6,796)	(7,925)
წმინდა შემოსავალი საკურსო სხვაობებიდან		706	719	957
გადახდილი მოგების გადასახადი		(949)	(594)	(126)
საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული / (საოპერაციო საქმიანობაში გამოყენებული) ფულადი ნაკადები		9,269	(68,568)	2,599
ფულადი ნაკადები საინვესტიციო საქმიანობიდან				
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდების შეძენა		(4,603)	(22,915)	(1,018)
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდებიდან შემოსულობა		3,800	-	-
ძირითადი საშუალებების და არამატერიალური აქტივების შესყიდვა	13	(260)	(46)	(288)
საინვესტიციო საქმიანობაში გამოყენებული ფულადი ნაკადები		(1,063)	(22,961)	(1,306)
ფულადი ნაკადები ფინანსური საქმიანობიდან				
მიღებული სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	17	26,468	68,155	-
სხვა ნასესხები სახსრებისა და სუბორდინირებული ვალის დაფარვა	17	(59,294)	-	-
შემოსავალი საწესდებო კაპიტალის გაზრდიდან	17	39,162	-	-
ფინანსური საქმიანობიდან მიღებული ფულადი ნაკადები		6,336	68,155	-
ფულადი სახსრების და მათი ეკვივალენტების წმინდა ზრდა / (შემცირება)		14,542	(23,374)	1,293
სავალუტო კურსისა და მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალების ცვლილების გავლენა ფულად სახსრებსა და მათ ეკვივალენტებზე		658	855	3,916
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები წლის დასაწყისში	8	21,579	44,098	38,889
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები წლის ბოლოს	8	38,031	21,579	44,098

ფულადი ანგარიშგება წაკითხული უნდა იქნეს განმარტებით შენიშვნებთან ერთად, რომლებიც ფინანსურ ანგარიშგებას თან ერთვის და მისი ნაწილია.

საკუთარი კაპიტალის ცვლილებების ანგარიშგება

2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული საანგარიშგებო წლისათვის

000 ლარი	შენიშვნა	საწესდებო კაპიტალი	სამართლიანი ღირებულების რეზერვი საინვესტიციო ფასიან ქალაქებზე	გაუნაწილებელი მოგება	სულ საკუთარი კაპიტალი
ნაშთი 2016 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით		30,000	-	1,497	31,497
წლის მოგება და მთლიანი სრული შემოსავალი		-	-	3,787	3,787
ნაშთი 2016 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით		30,000	-	5,284	35,284
წლის მოგება		-	-	1,524	1,524
წლის სხვა სრული შემოსავალი		-	55	-	55
ნაშთი 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით		30,000	55	6,808	36,863
ფასს 9-ის გამოყენების გავლენა	3	-	68	84	152
ნაშთი 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით		30,000	123	6,892	37,015
წლის მოგება		-	-	2,550	2,550
წლის სხვა სრული შემოსავალი		-	(527)	-	(527)
წლის მთლიანი სრული შემოსავალი		-	(527)	2,550	2,023
საწესდებო კაპიტალის გაზრდა	17	39,162	-	-	39,162
ნაშთი 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით		69,162	(404)	9,442	78,200

საკუთარი კაპიტალის ცვლილებების ანგარიშგება წაკითხული უნდა იქნეს განმარტებით შენიშვნებთან ერთად, რომლებიც ფინანსურ ანგარიშგებას თან ერთვის და მისი ნაწილია.

1. ზოგადი მიმოხილვა

(ა) სამართლებრივი ფორმა და საქმიანობა

სს „თურქეთის იშ ბანკის“ ბათუმის ფილიალი (შემდგომში „ფილიალი“) დარეგისტრირდა 2012 წლის 13 ივლისს, საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ (ლიცენზიის #908), როგორც თურქეთში 1924 წელს დაფუძნებული უცხოური ბანკის, „Türkiye İş Bankası Anonim Şirketi-ის“ (შემდგომში „მშობელი ბანკი“ ან „მფლობელი“) ფილიალი. 2015 წლის 1 აგვისტოს მოხდა ფილიალის რეორგანიზაცია ბანკად - სს „იშბანკი საქართველო“ (შემდგომში „ბანკი“), (ლიცენზიის # 368). ბანკი დარეგისტრირებულია სსიპ „საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს“ მიერ და მისი საიდენტიფიკაციო ნომერი არის 404496611.

ბანკი იღებს ანაბრებს მოსახლეობისგან, გაცემს სესხებს, ახორციელებს ფულად გადარიცხვებს საქართველოში და საზღვარგარეთ, აწარმოებს ვალუტის გაცვლით ოპერაციებს და თავის კომერციულ და საცალო კლიენტებს სთავაზობს სხვადასხვა საბანკო მომსახურებას. მისი მთავარი ოფისი თბილისშია განთავსებული და აქვს ორი ფილიალი თბილისსა და ბათუმში. ბანკის ოფიციალური იურიდიული მისამართია: დ. აღმაშენებლის გამზირი 140/ბ, თბილისი, საქართველო.

ბანკს აქვს საბანკო საქმიანობის ზოგადი ლიცენზია და მისი საქმიანობა რეგულირდება საქართველოს ეროვნული ბანკის („სებ“) მიერ.

დაფინანსების დიდ ნაწილს (2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით 40% და 2016 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით 45%) ბანკი მშობელი ბანკისგან იღებს. ბანკს თავისი ფინანსური რესურსების ბაზა დივერსიფიცირებული აქვს და მშობელი ბანკის წილი დაფინანსებაში 2018 წლის 31 დეკემბრისთვის 26%-მდე შემცირდა. ბანკი ნაკლებად არის დამოკიდებული მშობელ ბანკზე, თუმცა თავისი საქმიანობით აკმაყოფილებს მშობელი ბანკის მოთხოვნებს.

ბანკის საბოლოო მაკონტროლებელი მხარეა იშბანკის წევრების დამატებითი საპენსიო უზრუნველყოფის ფონდი. დაკავშირებულ მხარეებთან გარიგებები წარმოდგენილია 23-ე შენიშვნაში.

(ბ) ბიზნესგარემო

ბიზნესგარემო საქართველოში

ბანკი საქმიანობას ეწევა საქართველოს ტერიტორიაზე. შესაბამისად, ბანკზე გავლენას ახდენს საქართველოს ეკონომიკური და ფინანსური ბაზრები, რომლებსაც აქვთ განვითარებადი ბაზრის მახასიათებლები. იურიდიული, საგადასახადო და ნორმატიული ბაზა თანდათან ვითარდება, მაგრამ ექვემდებარება სხვადასხვაგვარ ინტერპრეტაციას და ხშირ ცვლილებებს, რაც, სხვა იურიდიული და ფინანსური ხასიათის დაბრკოლებებთან ერთად, კიდევ უფრო ზრდის გამოწვევებს იმ საწარმოებისთვის, რომლებიც საქართველოში საქმიანობენ.

2018 წლის დასაწყისიდან საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა კომერციული ბანკებისთვის პასუხისმგებლიანი დაკრედიტების მოთხოვნები შემოიღო. დებულების მიზანია მომხმარებელთა ინტერესების დაცვა და კომერციულ ბანკებში ჯანსაღი საკრედიტო პორტფელების ხელშეწყობა. ახალი დებულება, რომელიც 2018 წლის 7 მაისიდან ამოქმედდა, კომერციული ბანკებისგან სესხის გაცემამდე მომხმარებელთა გადახდისუნარიანობის ანალიზის ჩატარებას მოითხოვს. თუმცა ეს არ გულისხმობს რამე დამატებით შეზღუდვებს ემიგრანტებისთვის, რადგან ფულადი გადარიცხვები და შემოსავლის სხვა წყაროები კვლავაც ნებადართულ შემოსავლად ჩაითვლება. 2018 წლის 1 ნოემბრიდან ძალაში შევიდა საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის ბრძანება, რომლითაც დამატებითი შეზღუდვები დაწესდა ქვეყანაში სესხების გაცემაზე. ამ ცვლილებების მიხედვით, სესხის მომსახურებისა და სესხის უზრუნველყოფის კოეფიციენტები არ უნდა აღემატებოდეს საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ დადგენილ მაქსიმალურ ნორმებს. დებულება ეხება ნებისმიერ მეწარმე სუბიექტს, სადაც 20-ზე მეტ ფიზიკურ პირს აქვს სესხი ან საკრედიტო ვალდებულება.

ქვეყანაში დავალიანების დონის შესამცირებლად, 2018 წლის 1 სექტემბრიდან სესხებზე მაქსიმალური წლიური ეფექტური საპროცენტო განაკვეთი 100%-დან 50%-მდე შემცირდა. ამასთანავე, პირობის დარღვევის შემთხვევაში, საკომისიო გადასახადის, პირგასამტეხლობისა და სხვა ხარჯების ყოველდღიური მაქსიმალური მოცულობა სესხის ნარჩენი თანხის 0.27%-მდე შემცირდა, ხოლო საპროცენტო, საკომისიო გადახდების, პირგასამტეხლობისა და სხვა ხარჯების ჯამი სესხის ნარჩენი თანხის 1.5-მაგ ოდენობამდე შეიზღუდა.

1. ზოგადი მიმოხილვა (გაგრძელება)

(ბ) ბიზნესგარემო (გაგრძელება)

ამ მოთხოვნებს პირდაპირი არსებითი გავლენა არ მოუხდენია ბანკის შედეგებზე, თუმცა, შესაძლებელია ამ ახალი დებულებების უფრო ფართომასშტაბიანი გავლენა შეიძლება ბანკსაც შეეხოს, თუმცა ამის წინასწარ განსაზღვრა შეუძლებელია.

2018 წლის 1 იანვრიდან ბანკი „დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის“ წევრია. დეპოზიტების დაზღვევის სააგენტო არის დამოუკიდებელი სასარო სამართლის იურიდიული პირი (სსიპ), რომელიც დაფუძნდა 2017 წლის 24 ივლისს „დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად. სააგენტოს მთავარი დანიშნულება არის რეზიდენტი და არარეზიდენტი ფიზიკური პირების დეპოზიტების დაზღვევა საქართველოში მოქმედ ყველა კომერციულ ბანკში. ნებისმიერ ბანკში ლიკვიდაციის, გადახდისუნარიობის ან გაკოტრების პროცედურების დაწყების შემთხვევაში („კომერციული ბანკების საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად), დეპოზიტების დაზღვევის სააგენტო უზრუნველყოფს მეანაბრებისთვის დეპოზიტის ანაზღაურებას გარკვეულ ლიმიტამდე 20 კალენდარულ დღეში. დეპოზიტების დაზღვევის სააგენტო მართავს დეპოზიტების დაზღვევის სისტემას ქვეყანაში და უზრუნველყოფს მის ჯეროვან და ეფექტურ ფუნქციონირებას. დაზღვევა ფარავს ბანკის ვალდებულებებს ფიზიკური პირი მეანაბრების მიმართ 5 ათას ლარამდე ბიზნესის შეწყვეტის და საბანკო საქმიანობის ლიკენზიის გამოთხოვის ყოველ ცალკეულ შემთხვევაში.

ფინანსური ანგარიშგება ასახავს ხელმძღვანელობის მიერ საქართველოს ბიზნესგარემოს გავლენის შეფასებას ბანკის ოპერაციებსა და ფინანსურ მდგომარეობაზე. მომავალში ბიზნესგარემო შესაძლოა ხელმძღვანელობის შეფასებისგან განსხვავდებოდეს.

2. მომზადების საფუძველი

(ა) შესაბამისობის დეკლარაცია

თანდართული ფინანსური ანგარიშგება მომზადებულია „ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების“ (შემდეგში „ფას“) შესაბამისად. მიმდინარე პერიოდის ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული ყველა თანხისთვის ბანკი წარმოადგენს წინა ორი პერიოდის - 2017 წლისა და 2016 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლების - შედარებად ინფორმაციას. ბანკის ხელმძღვანელობის აზრით, ინფორმაციის ასე წარდგენა უფრო სასარგებლო და ინფორმატიულია ბანკის დაინტერესებული მხარეებისთვის.

წინამდებარე ფინანსური ანგარიშგება მშობელი ბანკის მიერ ჯერ არ დამტკიცებულა ბანკის აქციონერთა საერთო კრებაზე. აქციონერებს უფლება აქვთ ფინანსურ ანგარიშგებაში ცვლილებები შეიტანონ გამოშვების შემდეგ.

(ბ) შეფასების საფუძველი

ფინანსური ანგარიშგება მომზადებულია პირვანდელი ღირებულებით აღრიცხვის წესით, გარდა იმ საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდებისა, რომლებიც შეფასებულია სამართლიანი ღირებულებით.

(გ) სამუშაო და წარსადგენი ვალუტა

საქართველოს ეროვნული ვალუტა ქართული ლარია (ლარი), რომელიც ბანკის სამუშაო და წარსადგენი ვალუტაა. სრული ფინანსური ინფორმაცია წარმოდგენილია ათას ლარებში, გარდა იმ ნაწილებისა, სადაც სხვაგვარად არის მითითებული.

(დ) შეფასებები და დაშვებები

ფინანსური ანგარიშგების ფასს-ის შესაბამისად მომზადება ხელმძღვანელობისაგან მოითხოვს მოსაზრებების, შეფასებებისა და დაშვების გაკეთებას, რომლებიც გავლენას ახდენს სააღრიცხვო პოლიტიკის გამოყენებაზე და აქტივების, ვალდებულებების, შემოსავლებისა და ხარჯების გაცხადებული თანხებზე. ფაქტობრივი შედეგები შესაძლოა განსხვავდებოდეს ამგვარი შეფასებებისგან.

2. მომზადების საფუძველი (გაგრძელება)

(დ) შეფასებები და დაშვებები (გაგრძელება)

შეფასებები და თანმდევი დაშვებები მუდმივად გადაიხედება. გადახედილი სააღრიცხვო შეფასებების აღიარება ხდება იმ პერიოდში, რომელშიც მოხდა შეფასებების გადახედვა და ყველა იმ მომავალ პერიოდში, რომლებზეც ამან გავლენა მოახდინა.

ინფორმაცია შეფასების უზუსტობის მნიშვნელოვანი ასპექტებისა და სააღრიცხვო პოლიტიკის დანერგვისას გამოყენებული კრიტიკული განსჯის შესახებ აღწერილია მე-19 (ვ) განმარტებით შენიშვნაში - ძირითადი დაშვებები და განსჯა სესხის გაუფასურების შეფასებისას.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები

ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში

ბანკმა პირველად გამოიყენა ფასს (IFRS) 15 და ფასს (IFRS) 9. ახალი სააღრიცხვო სტანდარტების მიღება შემდეგი ხასიათისა და გავლენის მქონე ცვლილებებს განაპირობებს. ზემოაღნიშნულის გარდა, სხვა სტანდარტებსა და ინტერპრეტაციებს, რომლებიც 2018 წლის 1 იანვარს შევიდა ძალაში, არსებითი გავლენა არ მოუხდენია ბანკის ფინანსურ ანგარიშგებაზე.

ბანკს ვადაზე ადრე არ მიუღია ისეთი სტანდარტები, ინტერპრეტაციები თუ ცვლილებები, რომლებიც გამოშვებულია, მაგრამ ჯერ ძალაში არ არის შესული.

ფასს (IFRS) 9 „ფინანსური ინსტრუმენტები“

ფასს 9 ანაცვლებს ბასს 39-ს „ფინანსური ინსტრუმენტები: აღიარება და შეფასება“ 2018 წლის 1 იანვრიდან დაწყებული წლიური პერიოდებისთვის. ბანკს არ გადაუანგარიშებია 2017 წლის შედარებადი ინფორმაცია ფასს 9-ის მოქმედების არეალში მოქცეული ფინანსური ინსტრუმენტებისთვის. ამიტომ 2017 წლის შედარებადი ინფორმაცია გაცხადებულია ბასს 39-ის შესაბამისად და არ ედრება 2018 წლისთვის წარმოდგენილ ინფორმაციას. ფასს 9-ის მიღების შედეგად წარმოშობილი სხვაობები პირდაპირ გაუნაწილებელ მოგებაშია აღიარებული 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით და მოცემულია ქვემოთ:

(ა) კლასიფიკაცია და შეფასება

ფასს 9-ის მიხედვით, ყველა სავალო ფასიანი ქაღალდი, რომელიც არ აკმაყოფილებს „მხოლოდ ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდის“ (SPPI) კრიტერიუმს, თავდაპირველი აღიარებისას კლასიფიცირდება, როგორც სამართლიანი ღირებულება მოგებაში ან ზარალში. ამ კრიტერიუმის თანახმად, სავალო ინსტრუმენტები, რომლებიც არ შეესაბამება „დაკრედიტების ძირითად სქემას“, მაგალითად, ინსტრუმენტები, რომლებიც შეიცავს კონვერტაციის ჩართულ ოფციონს ან „რეგრესის უფლების არმქონე სესხები“, ფასდება სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში. სავალო ფინანსური აქტივების შემთხვევაში, რომლებიც აკმაყოფილებს SPPI კრიტერიუმს, თავდაპირველი აღიარებისას მათი კლასიფიკაცია განისაზღვრება იმ ბიზნესმოდელის საფუძველზე, რომლითაც იმართება ეს ინსტრუმენტები:

- ▶ ინსტრუმენტები, რომელთა მართვის საფუძველია „ფლობა ფულადი ნაკადების მიღების მიზნით“, ფასდება ამორტიზებული ღირებულებით;
- ▶ ინსტრუმენტები, რომელთა მართვის საფუძველია „ფლობა ფულადი ნაკადების მიღების და გაყიდვის მიზნით“, ფასდება სამართლიანი ღირებულებით სხვა სრულ შემოსავალში;
- ▶ ინსტრუმენტები, რომლებიც იმართება სხვა საფუძველზე, მათ შორის სავაჭრო ფინანსური აქტივები, ფასდება სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში.

წილობრივი ფინანსური აქტივები თავდაპირველი აღიარებისას კლასიფიცირებული უნდა იქნეს სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში, გარდა ისეთი შემთხვევებისა, როდესაც ხდება ინსტრუმენტების შეუქცევადი კლასიფიცირება სამართლიანი ღირებულებით სხვა სრულ შემოსავალში. სხვა სრულ შემოსავალში სამართლიანი ღირებულებით კლასიფიცირებული კაპიტალის ინვესტიციების შემთხვევაში, ყველა რეალიზებული და არარეალიზებული შემოსულობა და ზარალი, გარდა დივიდენდის სახით შემოსვლისა, აღიარებული უნდა იქნეს სხვა სრულ შემოსავალში, მოგებაში ან ზარალში შემდგომი გადატანის გარეშე.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში (გაგრძელება)

ფინანსური ვალდებულებების კლასიფიკაცია და შეფასება მეტწილად უცვლელი რჩება და არ განსხვავდება არსებული ბასს 39-ის მოთხოვნებისგან. წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები კვლავაც შეფასდება სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში. ჩართული წარმოებული ინსტრუმენტები აღარ არის გამიჯნული დაკავშირებული ფინანსური აქტივისგან.

(ბ) გაუფასურება

ფასს 9-ის მიღებამ საფუძვლიანად შეცვალა ბანკის მიერ სესხის გაუფასურების აღრიცხვა, რადგან ბასს 39-ის „განცდილი ზარალის მიდგომა“ ჩაანაცვლა „საპროგნოზო მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მიდგომით“. 2018 წლის 1 იანვრიდან ყველა სესხსა და სხვა სავალო ფინანსურ აქტივებზე, რომლებიც არ არის აღრიცხული სამართლიანი ღირებულებით, მოგებაში ან ზარალში ასახვით (FVPL), ბანკი მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვს აღრიცხავს სასესხო ვალდებულებებთან და ფინანსური გარანტიის ხელშეკრულებებთან ერთად. ფასს 9-ის მიხედვით, წილობრივი ინსტრუმენტები არ ექვემდებარება გაუფასურებას.

რეზერვი ეყრდნობა მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალს, რომელიც უკავშირდება მომდევნო თორმეტი თვის განმავლობაში ვალდებულებების შეუსრულებლობის ალბათობას, თუ სესხის გაცემის შემდეგ საკრედიტო რისკი მნიშვნელოვნად არ გაზრდილა. თუ ფინანსური აქტივი შეესაბამება შესყიდვისას ან წარმოქმნისას გაუფასურებული ფინანსური აქტივის განმარტებას, მაშინ რეზერვი დაეყრდნობა აქტივის არსებობის ვადის განმავლობაში მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის ცვლილებას. ბანკის გაუფასურების დარიცხვის მეთოდი განხილულია მე-19 შენიშვნაში. ფასს 9-ის გამოყენების რაოდენობრივი გავლენა 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით წარმოდგენილია ქვემოთ, (გ) თავში.

(გ) ფასს 9-ზე გადასვლის ეფექტი

ქვედა ცხრილში წარმოდგენილია ფასს 9-ის მიღების გავლენა ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებასა და გაუნაწილებელ მოგებაზე 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით, მათ შორის ბასს 39-ის მიხედვით გაწეული საკრედიტო ზარალის გაანგარიშების ფასს 9-ის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალით ჩანაცვლების ეფექტი.

ბასს 39-ის მიხედვით საბალანსო ღირებულებების და ფასს 9-ის მიხედვით გაცხადებული ნაშთების 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით შეჯერების შედეგი ასეთია:

ფინანსური აქტივები 000 ლარი	ბასს 39-ის მიხედვით შეფასება		მოსალოდ- ნელი საკრედიტო ზარალის (დარიცხვა) /ამოღება	ფასს 9	
	კატეგორია	თანხა		თანხა	კატეგორია
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	L&R ¹	21,579	-	21,579	ამორტიზებული ღირებულება
მოთხოვნები საბანკო დაწესებულებების მიმართ	L&R	434	(1)	433	ამორტიზებული ღირებულება
სავალდებულო რეზერვები საქართველოს ეროვნულ ბანკში	L&R	28,897	-	28,897	ამორტიზებული ღირებულება
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები - ამორტიზებული ღირებულება	L&R	157,004	307	157,311	ამორტიზებული ღირებულება
სულ აქტივები		237,574	306	237,880	
არაფინანსური ვალდებულებები					
გადავადებული საგადასახადო ვალდებულებები		(209)	(14)	(223)	
ანარიცხები ფინანსური გარანტიებისთვის და გარეგანსური ვალდებულებები		-	(140)	(140)	
სულ ვალდებულებები		(200,711)	(154)	(200,865)	

¹ L&R: სესხები და მისაღები ანგარიშები.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში (გაგრძელება)

2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით, ბანკის ანალიზმა გამოავლინა, რომ მომხმარებლებზე გაცემული ყველა სესხი აკმაყოფილებდა მხოლოდ ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდების კრიტერიუმს და ბანკმა ისინი მიაკუთვნა ამორტიზებული ღირებულებით აღრიცხვლის კატეგორიას.

ფასს 9-ზე გადასვლის გავლენა რეზერვებსა და გაუნაწილებელ მოგებაზე ასეთია:

<i>000 ლარი</i>	<i>რეზერვები და გაუნაწილებელი მოგება</i>
გაუნაწილებელი მოგება	
საბოლოო ნაშთი ბასს 39-ის მიხედვით (2017 წლის 31 დეკემბერი)	6,808
ფასს 9-ის მიხედვით მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის აღიარება, სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული და სხვა სრულ შემოსავალში ასახვლის ჩათვლით	98
გადავადებული გადასახადი ზემოაღნიშნულთან დაკავშირებით	(14)
ფასს 9-ის მიხედვით გადაანგარიშებული საწყისი ნაშთი (2018 წლის 1 იანვარი)	6,892
სამართლიანი ღირებულების რეზერვი საინვესტიციო ფასიან ქაღალდებზე საბოლოო ნაშთი ბასს 39-ის მიხედვით (2017 წლის 31 დეკემბერი)	55
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის აღიარება ფასს 9-ის მიხედვით სავალო ფინანსური აქტივებისთვის, რომლებიც არის სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით	68
ფასს 9-ის მიხედვით გადაანგარიშებული საწყისი ნაშთი (2018 წლის 1 იანვარი)	123
მთლიანი ცვლილება საკუთარ კაპიტალში ფასს 9-ის მიღების გამო	152

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში სესხებზე შესაძლო დანაკარგების საწყისი საერთო ნაშთი ბასს 39-ის მიხედვით და ანარიცხები სასესხო ვალდებულებების და ფინანსური გარანტიის ხელშეკრულებებისთვის ბასს 37-ის „ანარიცხები, პირობითი ვალდებულებები და პირობითი აქტივები“ მიხედვით შეჯერებულია ფასს 9-ის მიხედვით მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვთან.

<i>000 ლარი</i>	<i>სესხებზე შესაძლო დანაკარგების რეზერვი / ბასს 39-ის / ბასს 37-ის მიხედვით შექმნილი ანარიცხები 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით</i>	<i>ხელახალი შეფასება</i>	<i>მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი ფასს 9-ის მიხედვით 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით</i>
გაუფასურების რეზერვი შემდეგისთვის:			
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები			
ამორტიზებული ღირებულებით	(1,511)	306	(1,205)
გასაყიდად გამიზნული სავალო საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები			
ბასს 39-ის მიხედვით / სავალო ფინანსური აქტივები, რომლებიც არის სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით ფასს 9-ის მიხედვით	-	(68)	(68)
	(1,511)	238	(1,273)
ფინანსური გარანტიები და გარეგანსური ვალდებულებები	-	(140)	(140)
	(1,511)	98	(1,413)

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ცვლილებები სააღრიცხვო პოლიტიკაში (გაგრძელება)

ფასს (IFRS) 15 „შემოსავალი მომხმარებლებთან გაფორმებული ხელშეკრულებებიდან“

2014 წლის მაისში გამოცემული და 2016 წლის აპრილში შეცვლილი ფასს 15 და განსაზღვრავს ხუთეტაპიან მოდელს, რომელიც გამოიყენება მომხმარებლებთან გაფორმებული ხელშეკრულებებიდან მიღებული შემოსავლების ასახვისთვის. ფასს 15-ის მიხედვით, შემოსავლების აღიარება მოხდება იმ ანაზღაურების ოდენობით, რომელსაც საწარმო მოელის კლიენტისთვის საქონლის ან მომსახურების მიწოდების სანაცვლოდ. თუმცა, სტანდარტი არ ეხება ფინანსურ ინსტრუმენტებთან და იჯარასთან დაკავშირებულ შემოსავალს, და ამიტომ არ ახდენს გავლენას ბანკის შემოსავლის ძირითად ნაწილზე, მათ შორის საპროცენტო შემოსავალზე, ფასიანი ქაღალდებით ოპერაციებიდან მიღებულ მოგებაზე/(ზარალზე), საიჯარო შემოსავალზე, რომლებზეც ვრცელდება ფასს 9 „ფინანსური ინსტრუმენტები“. ამის გამო, ფასს 15-ის მიღება მნიშვნელოვან გავლენას არ ახდენს ბანკის ფინანსურ ანგარიშგებაზე.

ფინანსური ინსტრუმენტები

პირველადი აღიარება

ფინანსური ინსტრუმენტების კლასიფიკაცია თავდაპირველი აღიარებისას დამოკიდებულია მათ სახელშეკრულებო პირობებზე და ამ ინსტრუმენტების მართვის ბიზნესმოდელზე. ფინანსური ინსტრუმენტების თავდაპირველი აღიარება ხდება სამართლიანი ღირებულებით, მაგრამ როდესაც ფინანსური აქტივები და ფინანსური ვალდებულებები ფასდება სამართლიანი ღირებულებით, მოგებაში ან ზარალში ასახვით, მაშინ ამ თანხას ემატება ან აკლდება გარიგების დანახარჯები. ჯგუფი განსაზღვრავს ფინანსური აქტივების კლასიფიკაციას თავდაპირველი აღიარების შემდგომ და მოგვიანებით შეიძლება მოახდინოს ფინანსური აქტივების რეკლასიფიცირება ქვემოთ მითითებულ შემთხვევებში.

კლასიფიკაცია და შეფასება

ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების შეფასების კატეგორიები.

2018 წლის 1 იანვრიდან ბანკი ყველა თავისი ფინანსური აქტივის კლასიფიკაციას ახდენს ამ აქტივების მართვის ბიზნესმოდელისა და სახელშეკრულებო პირობების მიხედვით და აფასებს შემდეგიდან ერთ-ერთით:

- ▶ ამორტიზებული ღირებულება;
- ▶ სამართლიანი ღირებულება სხვა სრულ შემოსავალში;
- ▶ სამართლიანი ღირებულება მოგებაში ან ზარალში.

ბანკი თავისი წარმოებული და სავაჭრო ინსტრუმენტების პორტფელის კლასიფიკაციას და შეფასებას ახდენს სამართლიანი ღირებულებით, მოგებაში ან ზარალში ასახვით. ბანკმა შეიძლება ფინანსური ინსტრუმენტები აღრიცხოს სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში, თუ ეს აღმოფხვრის ან მნიშვნელოვნად შეამცირებს შეფასების ან აღიარების არათანმიმდევრულობას

2018 წლის 1 იანვრამდე ბანკი თავისი ფინანსური აქტივების კლასიფიკაციას ახდენდა სესხებად და მისაღებ ანგარიშებად (ამორტიზებული ღირებულება), სამართლიანი ღირებულებით შეფასებულად, მოგებაში ან ზარალში ასახვით, გასაყიდად გამიზნულად ან დაფარვის ვადამდე ფლობილად (ამორტიზებული ღირებულება).

ფინანსური ვალდებულებები, სასესხო დავალიანებისა და ფინანსური გარანტიების გარდა, ფასდება ამორტიზებული ღირებულებით ან სამართლიანი ღირებულებით მოგებაში ან ზარალში, თუ ისინი ვაჭრობისთვისაა გამიზნული, ან არის წარმოებული ინსტრუმენტები, ან სამართლიანი ღირებულებითაა კლასიფიცირებული.

მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ, კლიენტებზე გაცემული სესხები, საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები ამორტიზებული ღირებულებით

2018 წლის 1 იანვრამდე მოთხოვნები საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ და მომხმარებლებზე გაცემული სესხები მოიცავდა იყო ფიქსირებული ან განსაზღვრადი გადახდების მქონე არაწარმოებულ ფინანსურ აქტივებს, რომლებიც კოტირებული არ იყო აქტიურ ბაზარზე. ასეთი აქტივები აღიარებულადა ამორტიზებული ღირებულებით მოქმედი ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის მეთოდის გამოყენებით.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ფინანსური ინსტრუმენტები (გაგრძელება)

2018 წლის 1 იანვრიდან ბანკი მხოლოდ მაშინ აფასებს ამორტიზებული ღირებულებით მოთხოვნებს საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ, მომხმარებლებზე გაცემულ სესხებს და სხვა ფინანსურ ინვესტიციებს, თუ ორივე პირობა დაკმაყოფილებულია:

- ▶ ფინანსური აქტივი იმართება ისეთი ბიზნესმოდელით, რომლის მიზანაც არის ფინანსური აქტივების ფლობა სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადების მისაღებად;
- ▶ ფინანსური აქტივის სახელშეკრულებო პირობები კონკრეტული თარიღებით წარმოქმნის ფულად ნაკადებს, რომლებიც წარმოადგენს მხოლოდ ძირითადი თანხისა და ძირითადი თანხის დარჩენილ ნაშთზე დარიცხვული პროცენტის გადახდებს (SPPI).

კორპორაციული ობლიგაციები წარმოადგენს იურიდიული პირების მიერ გამოშვებულ სავალო ფასიან ქაღალდებს, რომელთა ფლობასაც ბანკი აპირებს დაფარვის ვადამდე. კორპორაციული ობლიგაციები ფასდება ამორტიზებული ღირებულებით და მათი აღიარება ხდება ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში მომხმარებლებზე გაცემული სესხების ნაწილში.

ბიზნესმოდელის შეფასება

ბანკი თავის ბიზნესმოდელს იმ დონეზე განსაზღვრავს, რომ საუკეთესოდ ასახავს იმას, თუ როგორ მართავს ის ფინანსური აქტივების ჯგუფებს თავისი ბიზნესამოცანების მისაღწევად.

ბანკის ბიზნესმოდელი თითოეული ინსტრუმენტისთვის კი არ ფასდება, არამედ უფრო მაღალ, აგრეგირებული პორტფელების, დონეზე და ეყრდნობა ისეთ დაკვირვებად (ემპირიულ) ფაქტორებს, როგორც არის, მაგალითად:

- ▶ როგორ ხდება ბიზნესმოდელის ეფექტურობისა და ამ ბიზნესმოდელის ფარგლებში არსებული ფინანსური აქტივების შეფასება და ანგარიშგება საწარმოს ხელმძღვანელობის ზედა რგოლისთვის;
- ▶ რისკები, რომლებიც მოქმედებს ბიზნესმოდელის ეფექტურობაზე (და ამ ბიზნესმოდელის ფარგლებში არსებულ ფინანსურ აქტივებზე) და, კერძოდ, როგორ იმართება ეს რისკები;
- ▶ როგორ ხდება ბიზნესის ხელმძღვანელების ანაზღაურება (მაგალითად, ანაზღაურება ეყრდნობა თუ არა მართული აქტივების სამართლიან ღირებულებას ან ამოღებულ სახელშეკრულებო ფულად ნაკადებს);
- ▶ ბანკის შეფასების მნიშვნელოვანი ასპექტებია ასევე გაყიდვების მოსალოდნელი სიხშირე, ოდენობა და დრო.

ბიზნესმოდელის შეფასება ეყრდნობა გონივრულობის ფარგლებში მოსალოდნელ სცენარებს, „ყველაზე უარესი“ ან „სტრესული შემთხვევების“ სცენარების გათვალისწინების გარეშე. თუ თავდაპირველი აღიარების შემდეგ ფულადი ნაკადების რეალიზაცია ბანკის თავდაპირველი მოლოდინისგან განსხვავებულად ხდება, ბანკი ამ ბიზნესმოდელის დანარჩენი ფინანსური აქტივების კლასიფიკაციას კი არ ცვლის, არამედ ამ ინფორმაციას ითვალისწინებს მომავალში ახლად წარმოქმნილი ან ახლად შესყიდული ფინანსური აქტივების შეფასებისას.

მხოლოდ ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდების (SPPI) ტესტირება

კლასიფიკაციის პროცესის მეორე ეტაპზე ბანკი აფასებს ფინანსური აქტივის სახელშეკრულებო პირობებს, რათა დაადგინოს, აკმაყოფილებს თუ არა ისინი მხოლოდ ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდების ტესტირებას.

„ძირითადი თანხა“ ტესტირების მიზნებისთვის განისაზღვრება როგორც ფინანსური ინსტრუმენტის სამართლიანი ღირებულება თავდაპირველი აღიარებისას და შეიძლება შეიცვალოს ფინანსური აქტივის სასარგებლო გამოყენების ვადის განმავლობაში (მაგალითად, თუ მოხდა ძირითადი თანხის დაფარვა ან პრემიის/დისკონტის ამორტიზაცია).

პროცენტის ყველაზე მნიშვნელოვანი ელემენტები საკრედიტო ხელშეკრულებებში, როგორც წესი, არის ფულის დროითი ღირებულების ანაზღაურება და საკრედიტო რისკი. მხოლოდ ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდების შესაფასებლად ბანკი ეყრდნობა განსჯას და ითვალისწინებს ისეთ მნიშვნელოვან ფაქტორებს, როგორებიცაა ვალუტა, რომელშიც გამოხატულია ფინანსური აქტივი და პერიოდი, რომლისთვისაც დადგენილია საპროცენტო განაკვეთი.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ფინანსური ინსტრუმენტები (გაგრძელება)

ამისგან განსხვავებით, სახელშეკრულებო პირობები, რომლებიც ითვალისწინებს არაარსებითზე მეტ რისკს ან სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადების ცვალებადობას, რომლებიც არ უკავშირდება ძირითად სახელშეკრულებო გარიგებას, არ წარმოქმნის ისეთ სახელშეკრულებო ფულად ნაკადებს, რომლებიც მხოლოდ ძირითადი თანხის და დაუფარავ ბალანსზე დარიცხვით პროცენტის გადახდას წარმოადგენს. ასეთ შემთხვევებში ფინანსური აქტივი უნდა შეფასდეს სამართლიანი ღირებულებით, მოგებაში ან ზარალში ასახვით.

პრემია და დისკონტი, თავდაპირველი გარიგების დანახარჯების ჩათვლით, აისახება შესაბამისი ინსტრუმენტის საბალანსო ღირებულებაში და ამორტიზდება ინსტრუმენტის ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთზე დაყრდნობით.

ამორტიზებული ღირებულება

ფინანსური აქტივის ან ვალდებულების ამორტიზებული ღირებულება არის თანხა, რომლითაც ფინანსური აქტივი ან ვალდებულება ფასდება თავდაპირველი აღიარებისას, გამოკლებული ძირითადი თანხის შენატანები, დამატებული ან გამოკლებული აღიარებულ თავდაპირველ თანხასა და ვადის ბოლოს არსებულ თანხას შორის ნებისმიერი სხვაობის ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის მეთოდის გამოყენებით დაგროვილი ამორტიზაცია, გამოკლებული ნებისმიერი შემცირება, რომელიც ეხება სამართლიანი ღირებულებით შეფასებულ სავალო ინსტრუმენტებს, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით.

2018 წლის 1 იანვრიდან ბანკი იყენებს ფასს 9-ით განსაზღვრულ ახალ კატეგორიას სავალო ინსტრუმენტებისთვის, რომლებიც არის სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით, როდესაც დაკმაყოფილებულია ორივე პირობა:

- ▶ ინსტრუმენტი ფლობილია ბიზნესმოდელის ფარგლებში, რომლის მიზანიც მიიღწევა სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადების მიღებით და ფინანსური აქტივების გაყიდვით;
- ▶ ფინანსური აქტივის სახელშეკრულებო პირობები აკმაყოფილებს SPPI ტესტს.

სავალო ინსტრუმენტები, რომლებიც არის სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით, შემდეგ ფასდება სამართლიანი ღირებულებით და სამართლიანი ღირებულებაში შესული ცვლილებების შედეგად მიღებული შემოსულობა და ზარალი აისახება სხვა სრულ შემოსავალში. საპროცენტო შემოსავალი და საკურსო სხვაობიდან მიღებული შემოსულობა და ზარალი აისახება მოგებაში ან ზარალში იმავე წესით, როგორც თავდაპირველი ღირებულებით შეფასებული ფინანსური აქტივები. აღიარების შეწყვეტისას სხვა სრულ შემოსავალში ასახული კუმულაციური შემოსულობა ან ზარალი სხვა სრული შემოსავლიდან რეკლასიფიცირდება მოგებაში ან ზარალში.

მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი იმ სავალო ინსტრუმენტებზე, რომლებიც ფასდება სამართლიანი ღირებულებით, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით, არ ამცირებს ამ ფინანსური აქტივების საბალანსო ღირებულებას ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში, რომელიც რჩება სამართლიანი ღირებულებით. ამის ნაცვლად, რეზერვის ოდენობის თანხა, რომელიც წარმოიშობოდა, აქტივები ამორტიზებული ღირებულებით რომ შეფასებულია, აისახება სხვა სრულ შემოსავალში, როგორც დაგროვილი გაუფასურების თანხა, შესაბამისი დარიცხვით მოგებაში ან ზარალში. სხვა სრულ შემოსავალში აღიარებული დაგროვილი ზარალის გადატანა ხდება მოგებაში ან ზარალში აქტივის აღიარების შეწყვეტისას.

ფინანსური გარანტიები და სესხების გაცემის ვალდებულებები

ბანკი გასცემს ფინანსურ გარანტიებს და სესხების გაცემის ვალდებულებებს.

ფინანსური გარანტიები თავდაპირველად აღიარებულია ფინანსურ ანგარიშგებაში სამართლიანი ღირებულებით, და წარმოადგენს მიღებულ პრემიას. თავდაპირველი აღიარების შემდეგ ბანკის ვალდებულებები თითოეული გარანტიისთვის ფასდება შემდეგ ორ მაჩვენებელს შორის უმეტესით: თავდაპირველად აღიარებული თანხა, დაგროვილი ამორტიზაციის გამოკლებით, რომელიც აღიარებულია მოგება-ზარალის ანგარიშგებაში და გარანტიის შედეგად წარმოშობილი ფინანსური ვალდებულების დასაფარად საჭირო ხარჯის ყველაზე ზუსტი პროგნოზი ბასს 37-ის მიხედვით, (2018 წლის 1 იანვრამდე) ან მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვი ფასს 9-ის მიხედვით (2018 წლის 1 იანვრიდან).

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ფინანსური ინსტრუმენტები (გაგრძელება)

სესხების გაცემის ვალდებულებები ისეთი ვალდებულებებია, რომელთა მიხედვითაც, ნაკისრი ვალდებულების ვადის განმავლობაში ბანკს ევალება სესხის გაცემა მომხმარებლისთვის წინასწარ დადგენილი პირობებით. ფინანსური გარანტიის ხელშეკრულებების ანალოგიურად, ბასს 39-ის მიხედვით ანარიცხები იქმნებოდა წამგებიანი ხელშეკრულებების შემთხვევაში, მაგრამ 2018 წლის 1 იანვრიდან ასეთ ხელშეკრულებებს შეეხო მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მიხედვით ანარიცხების შემქმნის მოთხოვნები.

გასაყიდად გამიზნული ფინანსური აქტივები

2018 წლის 1 იანვრამდე გასაყიდად გამიზნული ფინანსური აქტივები იყო ის არაწარმოებული ფინანსური აქტივები, რომლებიც განიხილებოდა გასაყიდად გამიზნულად ან არ იყო კლასიფიცირებული სხვა კატეგორიებში ბასს 39-ის მიხედვით.

შემდგომი შეფასებიდან მიღებული შემოსულობა და ზარალი

2018 წლის 1 იანვრამდე ამორტიზებული ღირებულებით აღრიცხული ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების შემთხვევაში, შემოსულობის ან ზარალის აღიარება მოგებაში ან ზარალში ხდებოდა მაშინ, როდესაც ფინანსური აქტივის ან ვალდებულების აღიარება წყდებოდა ან ფინანსური აქტივი ან ვალდებულება უფასურდებოდა, და ამორტიზაციის პროცესის მეშვეობით. გასაყიდად გამიზნული ფინანსური აქტივების შეფასდა სამართლიანი ღირებულებით, ხოლო მოგებისა და ზარალის აღიარება მოხდა სხვა სრულ შემოსავალში ინვესტიციის აღიარების შეწყვეტის ან გაუფასურების დრომდე, როდესაც კუმულაციური მოგება-ზარალი, რომელიც მანამდე სხვა სრული შემოსავლის ანგარიშგებაში იყო ასახული, რეკლასიფიცირდებოდა მოგებაში ან ზარალში. თუმცა, ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის მეთოდით გამოანგარიშებული საპროცენტო შემოსავლების აღიარება მოხდა მოგებაში ან ზარალში.

ფინანსური აქტივების და ვალდებულებების რეკლასიფიკაცია

2018 წლის 1 იანვრიდან ბანკი არ ახდენს თავისი ფინანსური აქტივების რეკლასიფიკაციას მათი თავდაპირველი აღიარების შემდეგ, გარდა ისეთი გამონაკლისი შემთხვევებისა, როცა ბანკი ცვლის ფინანსური აქტივების მართვის ბიზნესმოდელს. ფინანსური ვალდებულებების რეკლასიფიკაცია არასდროს ხდება. 2017 და 2016 წლებში ბანკს არ მოუხდენია თავისი რომელიმე ფინანსური აქტივის ან ვალდებულების რეკლასიფიკაცია.

სამართლიანი ღირებულების შეფასების პრინციპები

სამართლიანი ღირებულება არის ფასი, რომელიც მიიღება აქტივის გაყიდვის შედეგად, ან გადაიხდება ვალდებულების გადაცემის შედეგად ბაზრის მონაწილეებს შორის ჩვეულებრივი გარიგების პირობებში შეფასების თარიღისთვის მთავარ, ან მისი არარსებობის შემთხვევაში, ყველაზე ხელსაყრელ ბაზარზე, რომელზეც ბანკს აღნიშნული თარიღისთვის ხელი მიუწვდება. ვალდებულების სამართლიანი ღირებულება ასახავს მისი არდაფარვის რისკს.

როდესაც ეს შესაძლებელია, ბანკი ინსტრუმენტის სამართლიან ღირებულებას აფასებს ამ ინსტრუმენტის აქტიურ ბაზარზე კოტირებული ფასებით. ბაზარი აქტიურად ითვლება იმ შემთხვევაში, თუ აქტივისა თუ ვალდებულების გარიგებები საკმარისი სიხშირითა და მოცულობით დგება, რომ ფასწარმოქმნის შესახებ ინფორმაცია მუდმივად არსებობდეს.

თუ არ არსებობს აქტიურ ბაზარზე კოტირებული ფასები, ბანკი იყენებს შეფასების მეთოდებს, რომლებიც მაქსიმალურად იყენებს შესაბამის დაკვირვებად მონაცემებს და მინიმალურად იყენებს არადაკვირვებად მონაცემებს. შერჩეული შეფასების მეთოდი ითვალისწინებს ყველა იმ ფაქტორს, რომლებსაც ბაზრის მონაწილეები გაითვალისწინებდნენ ამავე გარემოებებში.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

სამართლიანი ღირებულების შეფასების პრინციპები (გაგრძელება)

თავდაპირველი აღიარებისას ფინანსური ინსტრუმენტის სამართლიანი ღირებულების საუკეთესო შეფასება არის გარიგების ფასი, ანუ გაცემული ან მიღებული ანაზღაურების სამართლიანი ღირებულება. თუ ბანკი განსაზღვრავს, რომ სამართლიანი ღირებულება თავდაპირველი აღიარებისას განსხვავდება გარიგების ფასისგან და ვერ მტკიცდება ვერც ანალოგიური აქტივის ან ვალდებულების აქტიურ ბაზარზე კოტირებული ფასით და ვერც შეფასების მეთოდით, რომელიც მხოლოდ ბაზრებიდან აღებულ დაკვირვებად მონაცემებს იყენებს, ფინანსური ინსტრუმენტის თავდაპირველი აღიარება ხდება სამართლიანი ღირებულებით, რომელიც კორექტირდება თავდაპირველი აღიარებისას შეფასებულ სამართლიან ღირებულებასა და გარიგების ფასს შორის სხვაობით. შემდეგ ამ სხვაობის აღიარება ხდება მოგებაში ან ზარალში სათანადო საფუძველზე, ინსტრუმენტის მთლიან ვადაზე, მანამ, სანამ შეფასება სრულად არ დასაბუთდება დაკვირვებადი საბაზრო მონაცემებით ან არ დაიხურება გარიგება.

ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები და სავალდებულო რეზერვი სებ-ში

ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები მოიცავს ბანკნოტებსა და მონეტებს სალაროში, სებ-სა და სხვა ბანკებში განთავსებულ შეუზღუდავი წვდომის ნაშთებს („ნოსტრო“ ანგარიშებს) და მაღალლიკვიდურ ფინანსურ აქტივებს სამ თვეზე ნაკლები თავდაპირველი ვადით, რომლებსაც აქვს სამართლიანი ღირებულების შეცვლის უმნიშვნელო რისკი და გამოიყენება ანკის მიერ მოკლევადიანი ვალდებულებების სამართავად.

რეზიდენტ ფინანსურ დაწესებულებებს მოეთხოვებათ სებ-ში საპროცენტო სარგებლის მქონე სავალდებულო რეზერვის შენარჩუნება, რომლის ოდენობაც დამოკიდებულია ფინანსური დაწესებულებების მიერ მოზიდული თანხების მოცულობაზე. სავალდებულო სარეზერვო დეპოზიტების გამოყენება კომპანიის ყოველდღიური ოპერაციების დასაფინანსებლად არ არის ხელმისაწვდომი და შესაბამისად, არ აისახება, როგორც ფულადი სახსრებისა და მათი ეკვივალენტების შემადგენელი ნაწილი.

ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში შეფასებულია ამორტიზებული ღირებულებით.

წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები

ჩვეულებრივი ბიზნესსაქმიანობის ფარგლებში ბანკი ახორციელებს წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტებით ოპერაციებს, მათ შორის ფორვარდებს, სვოპებსა და ოფციონებს სავალუტო და კაპიტალის ბაზრებზე. ასეთი ფინანსური ინსტრუმენტები ფლობილია სავაჭროდ და აისახება სამართლიანი ღირებულებით. სამართლიანი ღირებულება განისაზღვრება კოტირებული საბაზრო ფასდადებით ან ფასწარმოქმნის მოდელის შესაბამისად, სადაც გათვალისწინებულია ამ ინსტრუმენტის მიმდინარე საბაზრო და საკონტრაქტო ფასი და სხვა ფაქტორები. წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები აისახება აქტივებად, როდესაც მათი სამართლიანი ღირებულება დადებითია, და ვალდებულებებად, როცა მათი სამართლიანი ღირებულება უარყოფითია. ამ ინსტრუმენტებიდან მიღებული შემოსულობა და ზარალი აისახება მოგება-ზარალის ანგარიშგებაში ან საკურსო სხვაობიდან მიღებულ წმინდა შემოსულობაში, ინსტრუმენტის ხასიათიდან გამომდინარე.

ურთიერთგადაფარვა

ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების ურთიერთგადაფარვა მოხდება და წმინდა თანხა აისახება ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში, თუ არსებობს აღიარებული თანხების ურთიერთგადაფარვის იურიდიული უფლება და არსებობს აქტივებისა და ვალდებულებების ურთიერთგაქვეითვის ან ერთდროულად აქტივის რეალიზაციისა და ვალდებულებების დაფარვის სურვილი. ურთიერთგადაფარვის უფლების გამოყენება არ უნდა ხდებოდეს სამომავლო შემთხვევის დადგომის პირობით და ნებადართული უნდა იყოს:

- ▶ ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში;
- ▶ დეფოლტის შემთხვევაში; და
- ▶ კომპანიის და ყველა კონტრაქტის არაკრედიტუნარიანობის ან გაკოტრების შემთხვევაში.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ფინანსური აქტივების გაუფასურება ბასს 39-ის მიხედვით

2018 წლის 1 იანვრამდე ბანკი თითოეული საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოსთვის აფასებდა ფინანსური აქტივის ან ფინანსური აქტივების ჯგუფის გაუფასურების რაიმე ობიექტური ნიშნის არსებობას. მსგავსი ნიშნის არსებობის შემთხვევაში, ბანკი განსაზღვრავდა გაუფასურების ზარალის ოდენობას.

ფინანსური აქტივი ან ფინანსური აქტივების ჯგუფი გაუფასურებულად განიხილებოდა და გაუფასურების ზარალი დგებოდა მხოლოდ და მხოლოდ მაშინ, თუ არსებობდა გაუფასურების ობიექტური მტკიცებულება ერთი ან მეტი მოვლენის შედეგად, რომელსაც ადგილი ჰქონდა ფინანსური აქტივის თავდაპირველი აღიარების შემდეგ („ზარალის დადგომის შემთხვევა“) და ზარალის დადგომის ეს შემთხვევა (ან შემთხვევები) გავლენას ახდენდა ფინანსური აქტივიდან ან ფინანსური აქტივების ჯგუფიდან მომავალში მოსალოდნელ ფულად ნაკადებზე, რომელთა სარწმუნოდ განსაზღვრაც შესაძლებელია.

ფინანსური აქტივების გაუფასურების ობიექტური მტკიცებულება მოიცავდა მსესხებლის მხრიდან ვალდებულების შეუსრულებლობას ან ვადაგადაცილებას, სესხის პირობების დარღვევა, ფინანსური აქტივის ან ფინანსური აქტივების რესტრუქტურისაგან, რასაც ბანკი სხვა შემთხვევაში არ განიხილავდა, მსესხებლის ან ემიტენტის გაკოტრების ნიშნებს, ფასიანი ქაღალდის აქტიური ბაზრის გაქრობას, უზრუნველყოფის საგნის ღირებულების გაუარესებას, ან აქტივების ჯგუფთან დაკავშირებული სხვა დაკვირვებად მონაცემებს, როგორცაა უარყოფითი ცვლილებები მსესხებლის კრედიტუნარიანობის სტატუსში, ან ეკონომიკური პირობების გაუარესება, რომლებიც გავლენას ახდენს ვალდებულებების შეუსრულებლობაზე.

ამორტიზებული ღირებულებით აღრიცხული ფინანსური აქტივები

2018 წლის 1 იანვრამდე ამორტიზებული ღირებულებით აღრიცხული ფინანსური აქტივები ძირითადად სესხებისა და სხვა მისაღები ანგარიშებისგან შედგებოდა (სესხები და მისაღები ანგარიშები). ბანკი რეგულარულად ამოწმებდა სესხებსა და მისაღებ ანგარიშებს მათი გაუფასურების შესაფასებლად.

ბანკი ჯერ ინდივიდუალურად აფასებდა, არსებობდა თუ არა ინდივიდუალური მნიშვნელობის მქონე სესხებისა და მისაღები ანგარიშების გაუფასურების ობიექტური მტკიცებულება, ხოლო ინდივიდუალური მნიშვნელობის არმქონე სესხებისა და მისაღები ანგარიშების გაუფასურების ობიექტური მტკიცებულების არსებობას ინდივიდუალურად ან კოლექტიურად აფასებდა. თუ ბანკი დაადგენდა, რომ ინდივიდუალურად შეფასებული სესხის ან მისაღები ანგარიშის (განურჩევლად იმისა, მნიშვნელოვანია ის თუ არა) გაუფასურების ობიექტური საფუძველი არ არსებობდა, სესხს ან მისაღებ ანგარიშს ჩართავდა ანალოგიური საკრედიტო რისკების მქონე სესხებისა და მისაღები ანგარიშების ჯგუფში და მათ გაუფასურებას კოლექტიურად აფასებდა. სესხები და მისაღები ანგარიშები, რომელთა გაუფასურება ინდივიდუალურად შეფასდა და რომლებზეც ასაღიარებელი გაუფასურების ზარალი არ შევიდა გაუფასურებასთან მიმართებაში აქტივების კოლექტიურად შეფასების პროცესში.

თუ არსებობდა იმის ობიექტური მტკიცებულება, რომ სესხზე ან მისაღებ ანგარიშზე გაუფასურების ზარალი დაფიქსირდა, ზარალის ოდენობა განისაზღვრებოდა სხვაობით სესხის ან მისაღები ანგარიშის საბალანსო ღირებულებასა და სავარაუდო მომავალი ფულადი ნაკადების (მათ შორის გარანტიებიდან ამოსაღები თანხების და სესხის ან მისაღები ანგარიშის თავდაპირველი ეფექტური საპროცენტო განაკვეთით დისკონტირებული უზრუნველყოფის) დღევანდელ ღირებულებას შორის. მოსალოდნელი ფულადი ნაკადების შეფასების საფუძველს წარმოადგენს არსებული ეკონომიკური პირობების ამსახველი დაკვირვებადი მონაცემების საფუძველზე დაკორექტირებული სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადები და წარსულში ზარალის გამოცდილება.

ზოგჯერ სესხის ან მისაღები ანგარიშის გაუფასურების ზარალის ოდენობის შესაფასებლად საჭირო დაკვირვებადი მონაცემები შეიძლება სრულად აღარ შეესაბამებოდეს არსებულ ვითარებას. ეს მაშინ ხდება, როდესაც მსესხებელი განიცდიდა ფინანსურ სირთულეებს და მსგავსი მსესხებლების შესახებ ისტორიული მონაცემები თითქმის არ მოიპოვებოდა. ასეთ შემთხვევებში გაუფასურების ზარალის ოდენობის შესაფასებლად ბანკი ეყრდნობოდა საკუთარ გამოცდილებასა და განსჯას.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ფინანსური აქტივების გაუფასურება ბასს 39-ის მიხედვით (გაგრძელება)

სესხები და მისაღები ანგარიშების გაუფასურების ყველა ზარალის აღიარება ხდებოდა მოგებაში ან ზარალში და შემობრუნდებოდა მხოლოდ მაშინ, თუ აღდგენითი ღირებულების შემდგომი ზრდა შეიძლება ობიექტურად დაუკავშირდეს გაუფასურების ზარალის აღიარების შემდეგ მომხდარ მოვლენას.

თუ სესხი უიმედო იყო, იგი ჩამოიწერებოდა სესხის გაუფასურების შესაბამისი რეზერვიდან. ბანკის სესხის დაუფარავ თანხას (და მასთან დაკავშირებულ შესაძლო დანაკარგების ნებისმიერ რეზერვს) ჩამოწერდა მაშინ, როდესაც ხელმძღვანელობა განსაზღვრავდა, რომ სესხი უიმედო იყო და სესხის ამოღებისთვის ყველა საჭირო ზომა უკვე მიიღო.

გასაყიდად გამიზნული ფინანსური აქტივები

2018 წლის 1 იანვრამდე გასაყიდად გამიზნული ფინანსური ინვესტიციების შემთხვევაში, ბანკი ყოველი საანგარიშგებო თარიღისათვის აფასებდა, არსებობდა თუ არა ინვესტიციის თუ ინვესტიციათა ჯგუფის გაუფასურების ობიექტური საფუძველი.

გასაყიდად გამიზნული კაპიტალის ინვესტიციების შემთხვევაში, ობიექტური საფუძველი ნიშნავს ინვესტიციის სამართლიანი ღირებულების მნიშვნელოვან ან გრძელვადიან შემცირებას მის თვითღირებულებაზე ნაკლებ ოდენობამდე. თუ არსებობდა გაუფასურების ნიშანი, კუმულაციური ზარალი (რომელიც შეფასებულია როგორც სხვაობა შესყიდვის ღირებულებასა და მოგებაში ან ზარალში აღიარებული ინვესტიციის გაუფასურების ზარალით შემცირებულ მიმდინარე სამართლიან ღირებულებას შორის), სხვა სრული შემოსავლის მუხლიდან რეკლასიფიცირდებოდა მოგებაში ან ზარალში.

გასაყიდად გამიზნული სავალო ინსტრუმენტების გაუფასურების შეფასება ხდებოდა იმავე კრიტერიუმებით, როგორც - ამორტიზებული ღირებულების მქონე ფინანსური აქტივების შეფასება. სამომავლო საპროცენტო შემოსავალი ეფუძნებოდა შემცირებულ საბალანსო ღირებულებას და ირიცხებოდა საპროცენტო განაკვეთით, რომელიც გამოიყენება გაუფასურების ზარალის შეფასების მიზნით სამომავლო ფულადი ნაკადების დისკონტირებისათვის. საპროცენტო შემოსავალი აისახებოდა მოგებაში ან ზარალში. თუ მომდევნო წელს სასესხო ინსტრუმენტის სამართლიანი ღირებულება გაიზარდა და ზრდა ობიექტურად შეიძლება დაუკავშირდეს გაუფასურებით გამოწვეული ზარალის მოგებაში ან ზარალში აღიარების შემდგომ მოვლენას, გაუფასურებით გამოწვეული ზარალის შებრუნება ხდება მოგებაში ან ზარალში ასახვით.

ფასს 9-ის მიხედვით გაუფასურების შეფასების შესახებ ინფორმაცია მე-19 შენიშვნაშია წარმოდგენილი.

აღიარების შეწყვეტა

ბანკი მაშინ წყვეტს ფინანსური აქტივის აღიარებას, როდესაც იწურება ხელშეკრულებით გათვალისწინებული უფლებები ფინანსური აქტივიდან ფულადი ნაკადების მიღებაზე, ან როდესაც იგი გადასცემს ფინანსურ აქტივის ისეთ გარიგებაში, რომლის პირობებითაც ფინანსური აქტივის ფლობასთან დაკავშირებული არსებითად ყველა რისკი და სარგებელი გადაიცემა ან რომელშიც ბანკი არც გადასცემს და არც ინარჩუნებს საკუთრებასთან დაკავშირებულ არსებითად ყველა რისკსა და სარგებელს და არ ინარჩუნებს კონტროლს ფინანსურ აქტივზე. ბანკი ფინანსური ვალდებულების აღიარებას წყვეტს სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესრულების, გაუქმების ან ამოწურვის შემთხვევაში.

ჩამოწერები

2018 წლის 1 იანვრიდან ფინანსური აქტივები ჩამოიწერება ან ნაწილობრივ, ან მთლიანად მხოლოდ მაშინ, როდესაც ბანკმა შეწყვეტს მათი ამოღების მცდელობას. თუ ჩამოსაწერი თანხა დაგროვილი ზარალის რეზერვზე მეტია, სხვაობა ჯერ ემატება რეზერვს და შემდეგ გამოიქვითება საერთო საბალანსო ღირებულებიდან. ყოველგვარი შემდგომი ამოღება კრედიტდება საკრედიტო ზარალის ხარჯში. ჩამოწერა წარმოადგენს აღიარების შეწყვეტის მოვლენას.

როდესაც სესხი ვადაგადაცილებული ხდება, იწყება პრობლემური სესხის ამოღების პროცესი. სესხი გადაეცემა პრობლემური აქტივების მმართველს, რომელიც ცდილობს მსესხებელთან დაკავშირებას და სესხის დაფარვის გზების ძიებას. თუ ეს შედეგს არ გამოიღებს 90 დღეში, იწყება სასამართლო პროცესი, რომელიც შეიძლება 3-4 წლის განმავლობაში გაგრძელდეს, ყველა ეტაპის გათვალისწინებით. ხელმძღვანელობას მიაჩნია, რომ დაახლოებით ოთხი წელია საჭირო, რათა დაასკვნას, რომ აქტივის ამოღების გონივრული მოლოდინი აღარ არსებობს და აქტივი უნდა ჩამოიწეროს.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

ძირითადი საშუალებები

(i) საკუთარი აქტივები

ძირითადი საშუალებების ერთეულები აღირიცხება თვითღირებულებით, რასაც აკლდება აკუმულირებული ცვეთა და გაუფასურებით გამოწვეული ზარალი.

თუ ძირითადი საშუალებების ერთეული შეიცავს ძირითად კომპონენტებს, რომლებსაც სხვადასხვა სასარგებლო გამოყენების ვადა აქვთ, ისინი აღირიცხება ძირითადი საშუალებების ცალკე ერთეულებად.

(ii) ცვეთა

ცვეთა მოგებასა და ზარალს ერიცხება ცვეთის დარიცხვის წრფივი მეთოდით ცალკეული აქტივების სასარგებლო გამოყენების სავარაუდო ვადაზე. ცვეთის დარიცხვა იწყება აქტივის შეძენის თარიღიდან, ან, საკუთარი ძალებით აგებული აქტივების შემთხვევაში, აქტივის დასრულებისა და ექსპლუატაციისთვის მზადყოფნის მომენტიდან. სასარგებლო გამოყენების სავარაუდო ვადაა:

საიჯარო ქონების გაუმჯობესება	5 წელი
კომპიუტერული ტექნიკა და საოფისე აღჭურვილობა	5 წელი
ავეჯი და მოწყობილობები	5 წელი
სატრანსპორტო საშუალებები	5 წელი

საიჯარო ქონების გაუმჯობესების ცვეთა ხდება იჯარის ვადასა და მისი სასარგებლო გამოყენების ვადას შორის უმცირეს ვადაზე.

ცვეთის დარიცხვის მეთოდები, სასარგებლო გამოყენების ვადები და ნარჩენი ღირებულებები გადაისინჯება ყოველი საანგარიშგებო თარიღით და, საჭიროების შემთხვევაში, შესაბამისად კორექტირდება.

არამატერიალური აქტივები

შემენილი არამატერიალური აქტივები აღირიცხება თვითღირებულებით, რასაც აკლდება აკუმულირებული ამორტიზაცია და გაუფასურების ზარალი.

შემენილი კომპიუტერული პროგრამული უზრუნველყოფის ლიცენზიების კაპიტალიზება ხდება იმ ხარჯების საფუძველზე, რომლებიც გაწეულია კონკრეტული პროგრამული უზრუნველყოფის შესაძენად და სამუშაო პრობებში მოსაყვანად.

ამორტიზაცია მოგებასა და ზარალს ერიცხება წრფივი მეთოდით არამატერიალური აქტივების სასარგებლო გამოყენების სავარაუდო ვადაზე. სასარგებლო გამოყენების სავარაუდო ვადები ექვსიდან შვიდ წლამდე მერყეობს.

არაფინანსური აქტივების გაუფასურება

არაფინანსური აქტივები, გადავადებული გადასახადების გარდა, ფასდება ყოველი საანგარიშგებო თარიღით, რათა გამოვლინდეს გაუფასურების ნიშნები. არაფინანსური აქტივების აღდგენითი ღირებულება არის გაყიდვის დანახარჯებით შემცირებულ სამართლიან ღირებულებასა და გამოყენების ღირებულებას შორის უდიდესი. გამოყენების ღირებულების შესაფასებლად სავარაუდო მომავალი ფულადი ნაკადების დღევანდელ ღირებულებამდე დისკონტირება ხდება დაბეგვრამდელი დისკონტირების განაკვეთის გამოყენებით, რომელიც ასახავს ფულის დროითი ღირებულების არსებულ საბაზრო შეფასებებს და აქტივისთვის დამახასიათებელ რისკებს. თუ აქტივი არ წარმოქმნის სხვა აქტივებისგან ძირითადად დამოუკიდებელ ფულად ნაკადებს, მაშინ აღდგენითი ღირებულება განისაზღვრება ფულადი სახსრების წარმომქმნელი ერთეულისთვის, რომელსაც ეს აქტივი მიეკუთვნება. გაუფასურების ზარალის აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც აქტივის, ან მისი ფულადი სახსრების წარმომქმნელი ერთეულის, საბალანსო ღირებულება აღემატება მის აღდგენით ღირებულებას.

არაფინანსური აქტივების გაუფასურების ყველა ზარალის აღიარება ხდება მოგებაში ან ზარალში და შემობრუნდება მხოლოდ მაშინ, თუ მოხდა ცვლილება აღდგენითი ღირებულების განმსაზღვრელ შეფასებებში. გაუფასურების ზარალის შემობრუნება ხდება მხოლოდ იმდენად, რამდენადაც აქტივის საბალანსო ღირებულება არ აღემატება საბალანსო ღირებულებას, რომელიც განისაზღვრებოდა ცვეთისა და ამორტიზაციის გამოკლებით, გაუფასურების ზარალი რომ არ აღიარებულიყო.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

უცხოური ვალუტა

უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციების გადაანგარიშება ბანკის შესაბამის სამუშაო ვალუტაში ხდება ოპერაციის დღეს არსებული გაცვლითი კურსებით. საანგარიშგებო თარიღით უცხოურ ვალუტაში გამოხატული ფულადი აქტივებისა და ვალდებულებების თავიდან გადაანგარიშება ლარში ხდება სამუშაო ვალუტის ამავე თარიღისთვის არსებული გაცვლითი კურსით. ფულად მუხლებზე საკურსო შემოსულობა ან ზარალი არის სხვაობა პერიოდის დასაწყისში სამუშაო ვალუტაში ამორტიზებულ ღირებულებას, რომელიც კორექტირებულია ეფექტური პროცენტით და შენატანებით პერიოდის განმავლობაში, და უცხოურ ვალუტაში ამორტიზებულ ღირებულებას შორის, რომელშიც კონვერტაცია ხდება საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოს არსებული კურსით. უცხოურ ვალუტებში გამოხატული სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული არაფულადი აქტივებისა და ვალდებულებების თავიდან გადაანგარიშება სამუშაო ვალუტაში ხდება სამართლიანი ღირებულების განსაზღვრის თარიღით არსებული გაცვლითი კურსით. უცხოურ ვალუტაში გამოხატული და პირვანდელი ღირებულებით ასახული არაფულადი მუხლები გადაყვანილია ოპერაციის დღისთვის მოქმედი სავალუტო კურსების შესაბამისად. გადაფასების შედეგად წარმოშობილი სავალუტო სხვაობების აღიარება ხდება მოგებაში ან ზარალში.

საწესდებო კაპიტალი

ჩვეულებრივი აქციები საკუთარ კაპიტალად არის კლასიფიცირებული. ჩვეულებრივი აქციების გამოშვებასთან პირდაპირ დაკავშირებული ზღვრული ხარჯების აღიარება ხდება საკუთარი კაპიტალიდან გამოქვითვის სახით, საგადასახადო ეფექტის გათვალისწინებით.

ბანკის მიერ დივიდენდების გამოცხადება და გადახდა ექვემდებარება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ წესებსა და ნორმატიულ აქტებს.

ჩვეულებრივ აქციებთან დაკავშირებული დივიდენდები აისახება გაუნაწილებელი მოგების მიკუთვნებით იმ პერიოდისთვის, რომელშიც ეს დივიდენდები გამოცხადდა.

მოგების გადასახადი

მოგების გადასახადის ხარჯი მოიცავს მიმდინარე და გადავადებულ გადასახადს. მოგების გადასახადის აღიარება ხდება მოგებაში ან ზარალში გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ის უკავშირდება პირდაპირ საკუთარ კაპიტალში ან სხვა სრულ შემოსავალში აღიარებულ მუხლებს.

მიმდინარე გადასახადი

მიმდინარე გადასახადის ხარჯი არის წლის დასაბეგრ მოგებაზე გადასახდელი მოსალოდნელი საგადასახადო დავალიანება საანგარიშგებო თარიღისთვის ძალაში შესული ან ფაქტობრივად ძალაში შესული საგადასახადო განაკვეთებისა, და წინა წლებთან მიმართებით საგადასახადო დავალიანების ნებისმიერი კორექტირების მიხედვით. მიმდინარე საგადასახადო დავალიანება ასევე მოიცავს დივიდენდებთან დაკავშირებულ ნებისმიერ საგადასახადო ვალდებულებებს.

გადავადებული გადასახადი

გადავადებული აქტივებისა და ვალდებულებების დაანგარიშება მიმდინარე სხვაობებთან მიმართებაში ხდება ვალდებულებების აღრიცხვის მეთოდით.

გადავადებული მოგების გადასახადები გათვალისწინებულია ყველა დროებით სხვაობაზე, რომელიც წარმოიშობა აქტივებისა და ვალდებულებების საგადასახადო დასაბეგრ საფუძველსა და მათ საზღვარს ღირებულებას შორის ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისათვის, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც გადავადებული მოგების გადასახადი წარმოიშობა გულდვილის პირველადი აღიარებიდან ან აქტივისა და ვალდებულებებიდან იმ გარიგებაში, რომელიც არ არის საწარმოთა გაერთიანება და ოპერაციის თარიღისათვის გავლენას არ იქონიებს სააღრიცხვო მოგებასა თუ საგადასახადო მოგება-ზარალზე.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები (გაგრძელება)

მოგების გადასახადი (გაგრძელება)

გადავადებული საგადასახადო აქტივი აღირიცხება მხოლოდ მაშინ, როდესაც მოსალოდნელია დასაბეგრი მოგების მიღება, საიდანაც შესაძლებელი იქნება გამოსაქვითი დროებითი სხვაობების გაქვითვა. გადავადებული საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები ფასდება საგადასახადო განაკვეთებით, რომლებიც სავარაუდოდ იმოქმედებს აქტივის რეალიზაციის ან ვალდებულების გასტუმრების პერიოდში, იმ საგადასახადო განაკვეთების (რომლებიც ეხება გასანაწილებელ მოგებას) და საგადასახადო კანონების საფუძველზე, რომლებიც მოქმედებს ან არსებითად მოქმედებს ანგარიშგების თარიღისთვის.

საქართველოში აგრეთვე მოქმედებს სხვადასხვა საოპერაციო გადასახადი, რომლებიც გავლენას ახდენს ბანკის საქმიანობაზე. ეს გადასახადები შესულია სხვა საოპერაციო ხარჯებში.

შემოსავლის და ხარჯის აღიარება

შემოსავლის აღიარება ხდება მაშინ, როდესაც ბანკის მიერ ეკონომიკური სარგებლის მიღების ალბათობა მაღალია და შესაძლებელია შემოსავლის სათანადო სიზუსტით შეფასება. შემოსავლის აღიარებამდე ასევე აუცილებელია შემდეგი კონკრეტული აღიარების კრიტერიუმების დაკმაყოფილება:

საპროცენტო შემოსავალი და ხარჯი

2018 წლის 1 იანვრიდან ბანკი გამოითვლის საპროცენტო შემოსავალს სავალო ფინანსურ აქტივებზე, რომლებიც ფასდება ამორტიზებული ღირებულებით, ფინანსური აქტივების (გარდა გაუფასურებული საკრედიტო აქტივებისა) საერთო საბალანსო ღირებულებაზე ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით (2018 წლის 1 იანვრამდე: ფინანსური აქტივების ამორტიზებულ ღირებულებაზე ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით). ეფექტური საპროცენტო განაკვეთი არის განაკვეთი, რომელიც მომავალში მოსალოდნელი გადახდილი და მიღებული ფულადი სახსრების ზუსტ დისკონტირებას ახდენს ფინანსური ინსტრუმენტის მოსალოდნელ ვადაზე ან, როცა შესაძლებელია, უფრო ხანმოკლე პერიოდზე, ფინანსური აქტივის ან ფინანსური ვალდებულების წმინდა საბალანსო ღირებულებამდე. გაანგარიშება ითვალისწინებს ფინანსური ინსტრუმენტის ყველა სახელშეკრულებო პირობას (მაგალითად წინასწარი გადახდის შესაძლებლობას) და მოიცავს ნებისმიერ საკომისიო თანხას და დამატებით ხარჯს, რომელიც პირდაპირ განეკუთვნება ინსტრუმენტს და წარმოადგენს ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის განუყოფელ ნაწილს, გარდა სამომავლო საკრედიტო ზარალისა. ფინანსური აქტივისა თუ ფინანსური ვალდებულების საბალანსო ღირებულება კორექტირდება, თუ ბანკი გადახედავს მის მიერ დასაფარი თუ მისადები სავარაუდო თანხების შეფასებას. კორექტირებული საბალანსო ღირებულება გამოითვლება თავდაპირველ ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთზე დაყრდნობით და საბალანსო ღირებულების ცვლილება აღირიცხება, როგორც საპროცენტო შემოსავალი თუ ხარჯი.

როდესაც ფინანსური აქტივი უფასურდება, ბანკი გამოითვლის საპროცენტო შემოსავალს ფინანსური აქტივის წმინდა ამორტიზებულ ღირებულებაზე ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით. თუ ფინანსური აქტივები გამოსწორდა და აღარ არის საკრედიტო რისკით გაუფასურებული, მაშინ ბანკი უბრუნდება საპროცენტო შემოსავლის გამოთვლას ბრუტოს საფუძველზე.

შემდგომი ან შემდგომი გაუფასურებული ფინანსური აქტივების შემთხვევაში, ბანკი საპროცენტო შემოსავალს გამოითვლის საკრედიტო რისკის მიხედვით დაკორექტირებული ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის მიღებით და ამ განაკვეთის გამოყენებით აქტივის ამორტიზებულ ღირებულებაზე. საკრედიტო რისკის მიხედვით დაკორექტირებული ეფექტური საპროცენტო განაკვეთი არის საპროცენტო განაკვეთი, რომელით, თავდაპირველი აღიარებისას, ახდენს მოსალოდნელი სამომავლო ფულადი ნაკადების (საკრედიტო ზარალის ჩათვლით) დისკონტირებას შემდგომი ან შემდგომი გაუფასურებული აქტივების ამორტიზებულ ღირებულებამდე.

მიღებული გასამრჯელო და საკომისიო

სესხის გაცემის საკომისიო, სესხის მომსახურების ღირებულება და სხვა საკომისიოები, რომლებიც ითვლება სესხის საერთო მომგებიანობის განუყოფელ ნაწილად, შესაბამის გარიგების დანახარჯებთან ერთად, გადავადდება და ამორტიზდება საპროცენტო შემოსავლამდე ფინანსური ინსტრუმენტის სავარაუდო ვადაზე ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის მეთოდის გამოყენებით.

ყველა დანარჩენი გასამრჯელოს, საკომისიოს და სხვა შემოსავლის და ხარჯის მუხლების აღიარება ხდება მოგებაში ან ზარალში, როდესაც გაიწევა შესაბამისი მომსახურება.

საოპერაციო იჯარაზე გადახდების აღიარება მოგებაში ხდება იჯარის ვადაზე დარიცხვის წრფივი მეთოდით. იჯარაზე მიღებული შეღავათების აღიარება ხდება მთლიანი საიჯარო ხარჯის განუყოფელი ნაწილის სახით იჯარის ვადის განმავლობაში.

4. წმინდა საპროცენტო შემოსავალი

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
ამორტიზებული ღირებულებით შეფასებული ფინანსური აქტივები			
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	12,213	17,205	15,106
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები და მოთხოვნები ბანკების მიმართ	811	1,028	1,251
ფინანსური აქტივები, რომლებიც შეფასებულია სამართლიანი ღირებულებით, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით (2017 წ.: გასაყიდად გამიზნული საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები)			
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	1,648	617	16
ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით გაანგარიშებული საპროცენტო შემოსავალი	14,672	18,850	16,373
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	(3,356)	(3,515)	-
ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და ნაშთები	(1,838)	(4,475)	(5,996)
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები	(1,090)	(2,605)	(1,896)
საპროცენტო ხარჯი	(6,284)	(10,595)	(7,892)
წმინდა საპროცენტო შემოსავალი	8,388	8,255	8,481

5. წმინდა საკომისიო შემოსავალი

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
მიღებული გასამრჯელო და საკომისიო			
საკომისიო გარანტიებიდან	596	250	258
საანგარიშსწორებო ოპერაციები	435	355	389
სხვა ოპერაციები	426	365	687
მიღებული გასამრჯელო და საკომისიო, სულ	1,457	970	1,334
საკომისიო ხარჯი			
საანგარიშსწორებო ოპერაციები	298	231	259
სხვა ოპერაციები	1,068	647	782
სულ გასამრჯელო და საკომისიო ხარჯი	1,366	878	1,041
მიღებული წმინდა გასამრჯელო და საკომისიო, სულ	91	92	293

„სხვა ოპერაციები“ ძირითადად გადახდის სისტემების დამუშავების საკომისიოს და წინსწრებით დაფარვის საკომისიოს.

6. საკრედიტო ზარალის შემობრუნება

ქვედა ცხრილში წარმოდგენილია მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის ხარჯი ფინანსურ ინსტრუმენტებზე, რომელიც ასახულია 2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის მოგება-ზარალის ანგარიშგებაში:

	<i>პირველი ეტაპი</i>	<i>მეორე ეტაპი</i>	<i>მესამე ეტაპი</i>	<i>სულ</i>
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები მოთხოვნები ბანკებისა და საერთაშორისო ფინანსური ინსტიტუტების მიმართ	(1)	-	-	(1)
ფინანსური ინსტიტუტების მიმართ მომხმარებლებზე გაცემული სესხები და ავანსები	(2)	-	-	(2)
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	237	(6)	200	431
ფინანსური გარანტიები	(3)	-	-	(3)
	18	-	-	18
საკრედიტო ზარალის შემობრუნება	249	(6)	200	443

სესხის გაუფასურების რეზერვის მოძრაობა მომხმარებლებზე გაცემული სესხების კლასების მიხედვით 2017 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლისთვის ასე გამოიყურება

	<i>იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები 000 ლარი</i>	<i>ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები 000 ლარი</i>	<i>სულ 000 ლარი</i>
ნაშთი წლის დასაწყისში	1,403	488	1,891
წმინდა შემობრუნება	(362)	(18)	(380)
ნაშთი წლის ბოლოს	1,041	470	1,511

სესხის გაუფასურების რეზერვის მოძრაობა მომხმარებლებზე გაცემული სესხების კლასების მიხედვით 2016 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლისთვის ასე გამოიყურება

	<i>იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები 000 ლარი</i>	<i>ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები 000 ლარი</i>	<i>სულ 000 ლარი</i>
ნაშთი წლის დასაწყისში	2,568	184	2,752
წმინდა (შემობრუნება)/დანარიცხი	(1,165)	304	(861)
ნაშთი წლის ბოლოს	1,403	488	1,891

7. სხვა ზოგადი ადმინისტრაციული ხარჯები

	<i>2018</i> <i>000 ლარი</i>	<i>2017</i> <i>000 ლარი</i>	<i>2016</i> <i>000 ლარი</i>
საოპერაციო იჯარა	1,063	1,058	1,003
ცვეთა და ამორტიზაცია (მე-13 შენიშვნა)	805	770	836
სხვა აქტივების ჩამოწერა	-	349	-
პროფესიული მომსახურება	146	197	384
ანაზრის დაზღვევის ხარჯი	10	100	-
გართობის ხარჯები	95	94	34
საკომუნიკაციო და საინფორმაციო მომსახურება	53	65	58
მგზავრობის ხარჯი	54	53	17
კომუნალური მომსახურება	49	47	38
რემონტი და ტექნიკური მომსახურება	45	34	5
სარეკლამო და მარკეტინგული მომსახურება	6	23	11
გადასახადები, მოგების გადასახადის გარდა	15	21	15
საოფისე მარაგები	14	15	19
სადაზღვევო ხელშეკრულებებისთვის შექმნილი რეზერვები	-	-	11
სხვა	453	403	326
	2,808	3,229	2,757

ბანკის აუდიტორის ანაზღაურება ბანკის 2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის ფინანსური ანგარიშგებების აუდიტისთვის შეადგენდა 90 ათას ლარს (2017 წ.: 87 ათასი ლარი, 2016 წ.: 94 ათასი ლარი) (დღგ-ის გარეშე).

8. მოგების გადასახადის ხარჯი

2016 წლის ივნისში საქართველოს საგადასახადო კანონში ცვლილებები შევიდა მოგების გადასახადთან დაკავშირებით. ცვლილებები ძალაში შევიდა 2017 წლის 1 იანვრიდან და გავრცელდა საქართველოში მოქმედ ყველა კომპანიაზე, გარდა ბანკებისა, სადაზღვევო კომპანიებისა და მიკროსაფინანსო ორგანიზაციებისა, რომლებისთვისაც ძალაში შესვლის თარიღი თავდაპირველად 2019 წლის 1 იანვრით განისაზღვრა. ხუთ მათს ბანკებისთვის ცვლილებების ძალაში შესვლის თარიღი 2023 წლის იანვრამდე გადაიწია. ახალი ნორმატიული აქტის თანახმად, მოგების გადასახადით დაიბეგრება დივიდენდების სახით განაწილებული მოგება, და არა არსებული ნორმატიული აქტების შესაბამისად მიღებული მოგება. დივიდენდების განაწილებაზე გადასახადელი გადასახადის ოდენობა იანგარიშება განაწილებული წმინდა თანხიდან 15/85 განაკვეთის გამოყენებით. კომპანიებს უფლება ექნებათ ჩაითვალოს 2008-2016 წლებში მიღებული მოგებიდან განაწილებულ დივიდენდებთან დაკავშირებული მოგების გადასახადის ვალდებულება, არსებული ნორმატიული აქტების მიხედვით შესაბამისი პერიოდისთვის გადახდილი მოგების გადასახადის ოდენობით.

საქართველოს რეზიდენტ კომპანიებს შორის დივიდენდების განაწილება არ დაიბეგრება მოგების გადასახადით.

2016 წლის თავდაპირველი ცვლილებების ამოქმედების შემდეგ, 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკმა თავისი გადავადებული საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები ხელახლა შეაფასა 2019 წლის 1 იანვრის შემდგომ დაწყებული პერიოდებისთვის. ბასს 12-ის „მოგებიდან გადასახადები“ თანახმად, ბანკმა გაუნაწილებელი მოგებისთვის გამოიყენა 0%-იანი საგადასახადო განაკვეთი იმ აქტივებისა და ვალდებულებების შემთხვევაში, რომელთა რეალიზაცია ან გასტუმრება მოსალოდნელია ახალი ცვლილების მოქმედების პერიოდებში.

ბოლო ცვლილების ძალაში შესვლის შემდეგ ბანკმა გადაიანგარიშა თავისი გადავადებული საგადასახადო აქტივები 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით და შესაბამისად აღიარა გადავადებული საგადასახადო ხარჯი 2018 წლის მოგება-ზარალის ანგარიშგებაში.

8. მოგების გადასახადის ხარჯი (გაგრძელება)

მოგების გადასახადის ხარჯი მოიცავს:

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
მიმდინარე წლის საგადასახადო ხარჯი	(157)	(594)	(126)
გადავადებული საგადასახადო სარგებელი/(ხარჯი)			
მოძრაობა გადავადებულ საგადასახადო აქტივებსა და ვალდებულებებში დროებითი სხვაობების წარმოქმნისა და შემობრუნების გამო	(520)	380	(376)
მომდევნო პერიოდზე გადატანილი საგადასახადო ზარალის ჩამოწერა	-	-	(163)
	(520)	380	(539)
სულ მოგების გადასახადის ხარჯი	(677)	(214)	(665)

2018 წელს მიმდინარე და გადავადებული გადასახადის მოქმედი განაკვეთი იყო 15% (2017 წ.: 15%, 2016 წ.: 15%).

ეფექტური საგადასახადო განაკვეთის შეჯერება 31 დეკემბრით დასრულებული წლისთვის:

	2018 000 ლარი	%	2017 000 ლარი	%	2016 000 ლარი	%
დასაბეგრი მოგება	3,227	100%	1,738	100%	4,452	100%
მოგების გადასახადი მოქმედი საგადასახადო განაკვეთის შემთხვევაში	(484)	(15%)	(261)	(15%)	(668)	(15%)
შემოსავალი, რომელიც დაბეგვრას არ ექვემდებარება და სხვა განსხვავებები	(36)	(1%)	47	3%	3	0%
	(520)	(16%)	(214)	(12%)	(665)	(15%)

გადავადებული საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები

31 დეკემბრით დასრულებული 2018, 2017 და 2016 წლების განმავლობაში დროებითი სხვაობების მოძრაობა ასე გამოიყურება:

000 ლარი	ნაშთი 1 იანვარი, 2018 წ.	აღიარებული მოგებაში ან ზარალში	ფასს 9-ის მიღება	აღიარებული სხვა სრულ შემოსავალში	ნაშთი 31 დეკემბერი, 2018 წ.
ძირითადი საშუალებები და არამატერიალური აქტივები	-	(102)	-	-	(102)
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	(135)	(432)	(14)	-	(581)
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	(46)	40	-	94	88
სხვა ვალდებულებები	(28)	(26)	-	-	(54)
წმინდა საგადასახადო (ვალდებულებები) / აქტივები	(209)	(520)	(14)	94	(649)

8. მოგების გადასახადის ხარჯი (გაგრძელება)

გადავადებული საგადასახადო აქტივები და ვალდებულებები (გაგრძელება)

000 ლარი	ნაშთი 1 იანვარი, 2017 წ.	აღიარებული მოგებაში ან ზარალში	აღიარებული სხვა სრულ შემოსავალში	ნაშთი 31 დეკემბერი, 2017 წ.
ძირითადი საშუალებები და არამატერიალური აქტივები	24	(24)	-	-
მომხმარებელზე გაცემული სესხები	(603)	468	-	(135)
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	-	(36)	(10)	(46)
სხვა ვალდებულებები	-	(28)	-	(28)
წმინდა საგადასახადო (ვალდებულებები)/აქტივები	(579)	380	(10)	(209)

000 ლარი	ნაშთი 1 იანვარი, 2016 წ.	აღიარებული მოგებაში ან ზარალში	აღიარებული სხვა სრულ შემოსავალში	ნაშთი 31 დეკემბერი, 2016 წ.
ძირითადი საშუალებები და არამატერიალური აქტივები	7	17	-	24
მომხმარებელზე გაცემული სესხები	(210)	(393)	-	(603)
საგადასახადო ზარალის მომდევნო პერიოდზე გადატანა	163	(163)	-	-
წმინდა საგადასახადო დავალიანება	(40)	(539)	-	(579)

9. ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
ნაღდი ფულის ნაშთი სალაროში	5,109	4,249	3,865
ფულადი სახსრების ეკვივალენტები			
„ნოსტრო“ ანგარიშები სებ-ში	370	530	423
„ნოსტრო“ ანგარიშები სხვა ბანკებში	17,445	12,707	3,198
ვადიანი ანაზრები სებ-ში	10,502	-	-
ვადიანი ანაზრები სხვა ბანკებში	4,606	4,093	36,612
გამოკლებული - გაუფასურების რეზერვი	(1)	-	-
სულ ფულადი სახსრების ეკვივალენტები	32,922	17,330	40,233
სულ ნაღდი ფულის ნაშთი სალაროში და ფულადი სახსრების ეკვივალენტები	38,031	21,579	44,098

ფულადი სახსრების ეკვივალენტების ყველა ნაშთი პირველი ეტაპისთვის არის მიკუთვნებული; მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მნიშვნელოვანი მოძრაობა წლის განმავლობაში არ დაფიქსირებულა.

2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკს ფულადი სახსრები განთავსებული აქვს ერთ ბანკში (2017 წ.: ერთი ბანკი; 2016 წ.: ორი ბანკი), რომლის საბალანსო ღირებულება ინდივიდუალურად აღემატება საკუთარი კაპიტალის 10%-ს. ამ ნაშთის მთლიანი ღირებულება 2018 წლის 31 დეკემბრისთვის არის 14,148 ათასი ლარი (2017 წ.: 14,862 ათასი ლარი; 2016 წ.: 34,799 ათასი ლარი).

10. მოთხოვნები ბანკების მიმართ

	<i>2018</i> <i>000 ლარი</i>	<i>2017</i> <i>000 ლარი</i>	<i>2016</i> <i>000 ლარი</i>
ერთ წელზე ნაკლები სახელშეკრულებო ვადით	4,569	434	-
ერთ წელზე მეტი სახელშეკრულებო ვადით	586	-	-
სულ მოთხოვნები ბანკების მიმართ	5,155	434	-

ყველა მოთხოვნა ბანკების მიმართ განაწილებულია პირველ ეტაპზე. ბანკების მიმართ მოთხოვნებზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით იყო 3 ათასი ლარი და მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მნიშვნელოვანი მოძრაობა წლის განმავლობაში არ დაფიქსირებულა (მე-6 შენიშვნა).

11. მომხმარებლებზე გაცემული სესხები

	<i>2018</i> <i>000 ლარი</i>	<i>2017</i> <i>000 ლარი</i>	<i>2016</i> <i>000 ლარი</i>
იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები			
კორპორატიული სესხები	132,010	142,636	162,872
სესხები მცირე და საშუალო ზომის ბიზნესისთვის	12,480	8,223	10,828
სულ იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები	144,490	150,859	173,700
ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები			
იპოთეკური სესხები	8,867	2,710	2,073
სამომხმარებლო სესხები	3,892	4,946	5,904
სულ ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები	12,759	7,656	7,977
მომხმარებლებზე გაცემული მთლიანი სესხები	157,249	158,515	181,677
გამოკლებული - გაუფასურების რეზერვი	(778)	(1,511)	(1,891)
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	156,471	157,004	179,786

(ა) მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით

2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში კორპორატიული სესხების საერთო საბალანსო ღირებულებასა და შესაბამის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მომხდარი ცვლილებების ანალიზი:

<i>კორპორატიული სესხები 000 ლარი</i>	<i>პირველი ეტაპი</i>	<i>მეორე ეტაპი</i>	<i>მესამე ეტაპი</i>	<i>სულ</i>
საერთო საბალანსო ღირებულება 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	133,550	9,086	-	142,636
შექმნილი ან შექმნილი ახალი აქტივები	97,559	-	-	97,559
გადახდილი აქტივები	(103,157)	(5,306)	-	(108,463)
გადატანა 1-ელ ეტაპზე	2,302	(2,302)	-	-
სავალუტო კორექტირებები	230	48	-	278
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	130,484	1,526	-	132,010
კორპორატიული სესხები 000 ლარი				
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი				
2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	(344)	(1)	-	(345)
შექმნილი ან შექმნილი ახალი აქტივები	(167)	-	-	(167)
გადახდილი აქტივები	289	1	-	290
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის წმინდა გადაფასება	47	-	-	47
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	(175)	-	-	(175)

11. მომხმარებლებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

(ა) მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში მცირე და საშუალო ზომის სესხების საერთო საბალანსო ღირებულებასა და შესაბამის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მომხდარი ცვლილებების ანალიზი:

<i>მცირე და საშუალო ზომის ბიზნესი 000 ლარი</i>	<i>პირველი ეტაპი</i>	<i>მეორე ეტაპი</i>	<i>მესამე ეტაპი</i>	<i>სულ</i>
საერთო საბალანსო ღირებულება 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	4,923	878	2,422	8,223
შექმნილი ან შექმნილი ახალი აქტივები	9,795	-	-	9,795
გადახდილი აქტივები	(4,486)	(878)	(181)	(5,545)
გადატანა მე-2 ეტაპზე	(463)	463	-	-
გადატანა მე-3 ეტაპზე	(307)	-	307	-
სავალუტო კორექტირებები	5	-	2	7
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	9,467	463	2,550	12,480

<i>მცირე და საშუალო ზომის ბიზნესი 000 ლარი</i>	<i>პირველი ეტაპი</i>	<i>მეორე ეტაპი</i>	<i>მესამე ეტაპი</i>	<i>სულ</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	(65)	(39)	(323)	(427)
შექმნილი ან შექმნილი ახალი აქტივები	(85)	-	-	(85)
გადახდილი აქტივები	56	39	4	99
გადატანა მე-2 ეტაპზე	46	(46)	-	-
გადატანა მე-3 ეტაპზე	17	-	(17)	-
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის წმინდა გადაფასება	4	-	96	100
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	(27)	(46)	(240)	(313)

2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში საცხოვრებელი სახლის იპოთეკის საერთო საბალანსო ღირებულებასა და შესაბამის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მომხდარი ცვლილებების ანალიზი:

<i>საცხოვრებელი სახლის იპოთეკა 000 ლარი</i>	<i>პირველი ეტაპი</i>	<i>მეორე ეტაპი</i>	<i>მესამე ეტაპი</i>	<i>სულ</i>
საერთო საბალანსო ღირებულება 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	2,440	150	120	2,710
შექმნილი ან შექმნილი ახალი აქტივები	7,320	-	-	7,320
გადახდილი აქტივები	(1,125)	(72)	-	(1,197)
გადატანა მე-3 ეტაპზე	(30)	(60)	90	-
სავალუტო კორექტირებები	29	-	5	34
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	8,634	18	215	8,867

<i>საცხოვრებელი სახლის იპოთეკა 000 ლარი</i>	<i>პირველი ეტაპი</i>	<i>მეორე ეტაპი</i>	<i>მესამე ეტაპი</i>	<i>სულ</i>
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	(4)	-	-	(4)
შექმნილი ან შექმნილი ახალი აქტივები	(9)	-	-	(9)
გადახდილი აქტივები	3	-	-	3
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის წმინდა გადაფასება	(4)	-	-	(4)
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	(14)	-	-	(14)

11. მომხმარებლებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

(ა) მომხმარებლებზე გაცემული სესხების გაუფასურების რეზერვი ამორტიზებული ღირებულებით (გაგრძელება)

2018 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლის განმავლობაში სამომხმარებლო სესხების საერთო საბალანსო ღირებულებასა და შესაბამის მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მომხდარი ცვლილებების ანალიზი:

სამომხმარებლო სესხები 000 ლარი	პირველი ეტაპი	მეორე ეტაპი	მესამე ეტაპი	სულ
საერთო საბალანსო ღირებულება 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	4,254	157	535	4,946
შექმნილი ან შექმნილი ახალი აქტივები	1,937	-	-	1,937
გადახდილი აქტივები	(2,743)	(93)	(166)	(3,002)
გადატანა მე-2 ეტაპზე	(129)	129	-	-
გადატანა მე-3 ეტაპზე	(250)	-	250	-
სავალუტო კორექტირებები	9	2	-	11
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	3,078	195	619	3,892

სამომხმარებლო სესხები 000 ლარი	პირველი ეტაპი	მეორე ეტაპი	მესამე ეტაპი	სულ
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით	(71)	(33)	(329)	(433)
შექმნილი ან შექმნილი ახალი აქტივები	(85)	-	-	(85)
გადახდილი აქტივები	10	14	125	149
გადატანა მე-2 ეტაპზე	1	(1)	-	-
გადატანა მე-3 ეტაპზე	71	-	(71)	-
მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის წმინდა გადაფასება	43	(13)	63	93
2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	(31)	(33)	(212)	(276)

(ბ) მომხმარებლებზე გაცემული სესხების საკრედიტო ხარისხი

ბანკი მუშაობს საკუთარი შიდა რანჟირების (რეიტინგების მინიჭების) სისტემის დანერგვაზე. ამ სისტემით საკრედიტო რისკის კატეგორია რამდენიმე ისეთ ფაქტორზე დაყრდნობით განისაზღვრება, რომლებიც გავლენას ახდენს მომხმარებლებზე გაცემული სხვადასხვა ტიპის სესხების ხარისხზე. აღნიშნული შიდა რანჟირების სისტემის დანერგვამდე ბანკი სასესხო პორტფელს ყოველდღიურად აკონტროლებს ვადაგადაცილების ოთხი პერიოდის მიხედვით და, ასეთი ანალიზის შედეგად მიღებული ინფორმაციის მიხედვით, შესაბამის ზომებს გეგმავს.

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია ინფორმაცია მომხმარებლებზე გაცემული სესხების საკრედიტო ხარისხის შესახებ 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით:

000 ლარი	პირველი ეტაპი	მეორე ეტაპი	მესამე ეტაპი	სულ
იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები				
კორპორატიული სესხები	130,484	1,526	-	132,010
- ვადაგადაუცილებელი	130,484	1,526	-	132,010
სესხები მცირე და საშუალო ზომის ბიზნესისთვის	9,467	463	2,550	12,480
- ვადაგადაუცილებელი	9,467	463	108	10,038
- ვადაგადაცილებული 90 დღეზე მეტი ხნით	-	-	2,442	2,442
სულ იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები	139,951	1,989	2,550	144,490

11. მომხმარებლებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

(ბ) მომხმარებლებზე გაცემული სესხების საკრედიტო ხარისხი (გაგრძელება)

000 ლარი	პირველი ეტაპი	მეორე ეტაპი	მესამე ეტაპი	სულ
ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები				
იპოთეკური სესხები	8,634	18	215	8,867
- ვადაგადაცილებელი	8,434	18	41	8,493
- ვადაგადაცილებული 30 დღეზე ნაკლები ხნით	200	-	-	200
- ვადაგადაცილებული 90 დღეზე მეტი ხნით	-	-	174	174
სამომხმარებლო სესხები	3,078	195	619	3,892
- ვადაგადაცილებელი	2,917	61	189	3,167
- ვადაგადაცილებული 30 დღეზე ნაკლები ხნით	161	3	-	164
- ვადაგადაცილებული 30 დღეზე მეტი და 90 დღეზე ნაკლები ხნით	-	131	16	147
- ვადაგადაცილებული 90 დღეზე მეტი ხნით	-	-	414	414
სულ ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები	11,712	213	834	12,759
მომხმარებლებზე გაცემული მთლიანი სესხები, სულ	151,663	2,202	3,384	157,249

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია ინფორმაცია მომხმარებლებზე გაცემული სესხების საკრედიტო ხარისხის შესახებ 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით:

	მთლიანი სესხები 000 ლარი	გაუფასურების რეზერვი 000 ლარი	წმინდა სესხები 000 ლარი	მთლიანი სესხების გაუფასურების რეზერვი, %
იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები				
კორპორატიულ კლიენტებზე გაცემული სესხები				
ინდივიდუალურად შეფასებული გაუფასურებული სესხები	2,286	(37)	2,249	1.63%
ინდივიდუალურად შეფასებული არაგაუფასურებული სესხები	140,350	(848)	139,502	0.60%
სულ კორპორატიულ კლიენტებზე გაცემული სესხები	142,636	(885)	141,751	0.62%
მცირე და საშუალო ზომის კომპანიებზე გაცემული სესხები				
ინდივიდუალურად შეფასებული გაუფასურებული სესხები	1,988	(36)	1,952	1.79%
ინდივიდუალურად შეფასებული არაგაუფასურებული სესხები	1,686	(74)	1,612	4.42%
კოლექტიურად შეფასებული არაგაუფასურებული სესხები	4,549	(46)	4,503	1.01%
სულ მცირე და საშუალო ზომის კომპანიებზე გაცემული სესხები	8,223	(156)	8,067	1.90%
სულ იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები	150,859	(1,041)	149,818	0.69%
ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები				
სამომხმარებლო სესხები				
- არა ვადაგადაცილებული	4,456	(182)	4,274	4.09%
- ვადაგადაცილებული 90 დღეზე ნაკლები ხნით	51	(14)	37	29.22%
- ვადაგადაცილებული 90 დღეზე მეტი ხნით	356	(233)	123	65.34%
იპოთეკური სესხები				
- არა ვადაგადაცილებული	2,590	(22)	2,568	0.84%
- ვადაგადაცილებული 90 დღეზე ნაკლები ხნით	4	-	4	0.00%
- ვადაგადაცილებული 90 დღეზე მეტი ხნით	-	-	-	0.00%
ოვერდრაფტები				
- არა ვადაგადაცილებული	199	(19)	180	9.34%
სულ ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები	7,656	(470)	7,186	6.14%
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, სულ	158,515	(1,511)	157,004	0.97%

11. მომხმარებლებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

(ბ) მომხმარებლებზე გაცემული სესხების საკრედიტო ხარისხი (გაგრძელება)

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია ინფორმაცია მომხმარებლებზე გაცემული სესხების საკრედიტო ხარისხის შესახებ 2016 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით:

	<i>მთლიანი სესხები 000 ლარი</i>	<i>გაუფასურების რეზერვი 000 ლარი</i>	<i>წმინდა სესხები 000 ლარი</i>	<i>მთლიანი სესხების გაუფასურების რეზერვი, %</i>
იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები				
კორპორატიულ კლიენტებზე გაცემული სესხები				
ინდივიდუალურად შეფასებული გაუფასურებული სესხები	67,104	(92)	67,012	0.14%
ინდივიდუალურად შეფასებული არაგაუფასურებული სესხები	95,768	(1,046)	94,722	1.09%
სულ კორპორატიულ კლიენტებზე გაცემული სესხები	162,872	(1,138)	161,734	0.70%
მცირე და საშუალო ზომის კომპანიებზე გაცემული სესხები				
ინდივიდუალურად შეფასებული გაუფასურებული სესხები	1,988	(40)	1,948	2.01%
ინდივიდუალურად შეფასებული არაგაუფასურებული სესხები	4,270	(73)	4,197	1.71%
კოლექტიურად შეფასებული არაგაუფასურებული სესხები	4,570	(152)	4,418	3.33%
სულ მცირე და საშუალო ზომის კომპანიებზე გაცემული სესხები	10,828	(265)	10,563	2.45%
სულ იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები	173,700	(1,403)	172,297	0.81%
ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები				
სამომხმარებლო სესხები				
- არა ვადაგადაცილებული	4,814	(162)	4,652	3.37%
- ვადაგადაცილებული 90 დღეზე ნაკლები ხნით	347	(12)	335	3.46%
- ვადაგადაცილებული 90 დღეზე მეტი ხნით	613	(286)	327	46.66%
იპოთეკური სესხები				
- არა ვადაგადაცილებული	2,032	(19)	2,013	0.94%
- ვადაგადაცილებული 90 დღეზე ნაკლები ხნით	41	(1)	40	2.44%
- ვადაგადაცილებული 90 დღეზე მეტი ხნით	-	-	-	0.00%
ოვერდრაფტები				
- არა ვადაგადაცილებული	130	(8)	122	6.15%
სულ ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები	7,977	(488)	7,489	6.12%
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, სულ	181,677	(1,891)	179,786	1.04%

11. მომხმარებლებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

(გ) უზრუნველყოფის საგნისა და კრედიტის ხარისხის გაუმჯობესების სხვა საშუალებების ანალიზი

უზრუნველყოფის საგნის საჭირო მოცულობა და ტიპი დამოკიდებულია მსესხებლის საკრედიტო რისკის შეფასებაზე. შემუშავებულია უზრუნველყოფის საგნის ტიპებისა და შეფასების პარამეტრების ინსტრუქციები.

მიღებული უზრუნველყოფის ძირითადი ტიპებია:

- ▶ კომერციული სესხებისთვის – უძრავი ქონება, სასაქონლო მატერიალური მარაგები, სავაჭრო დებიტორული დავალიანება, მოძრავი ქონება, თავდებობა;
- ▶ ფიზიკური პირების სესხებისთვის – საცხოვრებელი ფართის იპოთეკა, მოძრავი ქონება და თავდებობა.

ცხრილში წარმოდგენილია მფლობელობაში არსებული უზრუნველყოფის საგნის ამჟამინდელი სამართლიანი ღირებულებებისა და საკრედიტო რისკით გაუფასურებული აქტივების (მე-3 ეტაპი) საკრედიტო ხარისხის გაუმჯობესების საშუალებების ანალიზი. უზრუნველყოფის დონიდან გამომდინარე, მე-3 ეტაპის ზოგიერთ დავალიანებაზე შეიძლება არ იყოს ინდივიდუალურად მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი, როდესაც უზრუნველყოფის საგნის მოსალოდნელი ღირებულება დეფოლტის შემთხვევაში დანაკარგებზე უფრო მაღალია, მაშინაც კი, თუ უზრუნველყოფის საგნის სამომავლო ღირებულების პროგნოზირება ხდება სხვადასხვა ეკონომიკური სცენარის საფუძველზე. თუმცა, მე-3 ეტაპის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი შეიძლება უფრო მაღალი იყოს, ვიდრე ქვემოთ ნაჩვენები წმინდა დავალიანება, როდესაც სხვადასხვა ეკონომიკური სცენარის გამოყენებით შეფასებული უზრუნველყოფის საგნის სამომავლო ღირებულების შემცირება მოსალოდნელია.

უზრუნველყოფის საგნის სამართლიანი ღირებულება საბაზო სცენარის მიხედვით

000 ლარი	საკრედიტო რისკის მაქსიმალური მოცულობა		სხვა*	უზრუნველყოფის საგნის ნამეტი	მთლიანი უზრუნველყოფის საგანი	შესაბამისი მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი	
	უძრავი ქონება	რისკის ნეტო ოდენობა		რისკის ნეტო ოდენობა	რისკის ნეტო ოდენობა	რისკის ნეტო ოდენობა	ზარალი
31 დეკემბერი, 2018 წ.	3,384	8,728	2,795	(8,383)	3,140	244	452
კორპორატიული სესხები	-	-	-	-	-	-	-
სესხები მცირე და საშუალო ზომის ბიზნესისთვის	2,550	7,619	2,516	(7,611)	2,524	26	240
იპოთეკური სესხები	215	447	41	(279)	209	6	-
სამომხმარებლო სესხები	619	662	238	(493)	407	212	212

* სატრანსპორტო საშუალებები, თავდებობა, მანქანა-დანადგარები, სხვა ძირითადი საშუალებები, სასაქონლო-მატერიალური მარაგები და სავაჭრო დებიტორული დავალიანება.

ცხრილში მოცემულია იმ სესხების საბალანსო ღირებულება 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, რომლებზეც არ აღიარებულა მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი უზრუნველყოფის საგნის არსებობის გამო:

	000 ლარი
იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები	
კორპორატიული სესხები	39,363
სესხები მცირე და საშუალო ზომის ბიზნესისთვის	5,669
სულ იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები	45,032
ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები	
იპოთეკური სესხები	6,133
სამომხმარებლო სესხები	1,736
სულ ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები	7,869
მომხმარებლებზე გაცემული მთლიანი სესხები	52,901

11. მომხმარებლებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

(გ) უზრუნველყოფის საგნისა და კრედიტის ხარისხის გაუმჯობესების სხვა საშუალებების ანალიზი (გაგრძელება)

(i) იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია ინფორმაცია იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხების უზრუნველყოფის საგნები და საკრედიტო ხარისხის გაუმჯობესების სხვა საშუალებები, გაუფასურების გამოკლებით, უზრუნველყოფის საგნის ტიპების მიხედვით:

31 დეკემბერი, 2017 წ. 000 ლარი	მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, საბალანსო ღირებულება	შეფასებული უზრუნველყოფის საგნის ღირებულება სესხის გაცემის თარიღისთვის
იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები		
კორპორატიულ კლიენტებზე გაცემული სესხები		
ნაღდი ფული და ანაზრები	52,680	52,680
უძრავი ქონება	78,449	78,449
სხვა	10,622	10,622
სულ კორპორატიულ კლიენტებზე გაცემული სესხები	141,751	141,751
მცირე და საშუალო ზომის კომპანიებზე გაცემული სესხები		
ნაღდი ფული და ანაზრები	2,306	2,306
უძრავი ქონება	3,539	3,539
სხვა	1,875	1,875
არაუზრუნველყოფილი	347	-
სულ მცირე და საშუალო ზომის კომპანიებზე გაცემული სესხები	8,067	7,720
სულ იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები	149,818	149,471
31 დეკემბერი, 2016 წ. 000 ლარი		
იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები		
კორპორატიულ კლიენტებზე გაცემული სესხები		
ნაღდი ფული და ანაზრები	134,336	134,336
უძრავი ქონება	27,398	27,398
არაუზრუნველყოფილი	-	-
სულ კორპორატიულ კლიენტებზე გაცემული სესხები	161,734	161,734
მცირე და საშუალო ზომის კომპანიებზე გაცემული სესხები		
ნაღდი ფული და ანაზრები	17	17
უძრავი ქონება	10,150	10,150
არაუზრუნველყოფილი	396	-
სულ მცირე და საშუალო ზომის კომპანიებზე გაცემული სესხები	10,563	10,167
სულ იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები	172,297	171,901

11. მომხმარებლებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

(გ) უზრუნველყოფის საგნისა და კრედიტის ხარისხის გაუმჯობესების სხვა საშუალებების ანალიზი (გაგრძელება)

(i) იურიდიულ პირებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

ზემოთ მოცემული ცხრილები გამორიცხავს სესხის ზედმეტად უზრუნველყოფას. უზრუნველყოფის საგნის შეფასების შესახებ ინფორმაცია ეყრდნობა იმას, თუ როდის მოხდა შეფასება, ასეთის არსებობის შემთხვევაში.

თუ სესხს სხვადასხვა ტიპის უზრუნველყოფა აქვს, ინფორმაცია წარმოდგენილია იმ უზრუნველყოფის საგანზე, რომელიც გაუფასურების შეფასებისთვის ყველაზე აქტუალურია. ფიზიკური პირებისგან, მაგალითად მცირე და საშუალო მსესხებლების მფლობელებისგან, მიღებული თავდებობის გათვალისწინება არ ხდება გაუფასურების შეფასების მიზნებისთვის. შესაბამისად, ასეთი სესხები და ნაწილობრივ უზრუნველყოფილი დავალიანებების არაუზრუნველყოფილი ნაწილი წარმოდგენილია, როგორც სესხები უზრუნველყოფის ან საკრედიტო ხარისხის გაუმჯობესების სხვა საშუალებების გარეშე.

იმ სესხების ამოღება, რომლებიც არც ვადაგადაცილებულია და არც გაუფასურებული, ძირითადად დამოკიდებულია მსესხებელთა კრედიტუნარიანობაზე და არა უზრუნველყოფის საგნის ღირებულებაზე, და ბანკი, როგორც წესი, არ აახლებს უზრუნველყოფის საგნის შეფასებას თითოეული საანგარიშგებო თარიღისთვის.

(ii) ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები

იპოთეკური სესხები და, ნაწილობრივ, სამომხმარებლო სესხები უზრუნველყოფილია შესაბამისი უძრავი ქონებით. ბანკს აქვს პოლიტიკა, რომელიც განსაზღვრავს სესხის უზრუნველყოფის მაქსიმალურ კოეფიციენტებს ფიზიკურ პირებზე სესხის გაცემის თარიღისთვის.

ქვემოთ ცხრილში მოცემულია ინფორმაცია ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხების შესახებ, რომლებიც უძრავი ქონებითაა უზრუნველყოფილი, გაუფასურების გამოკლებით:

31 დეკემბერი, 2017 წ. 000 ლარი	მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, საბალანსო ღირებულება	შეფასებული უზრუნველყოფის საგნის ღირებულება სესხის გაცემის თარიღისთვის
ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები		
სამომხმარებლო სესხები		
უძრავი ქონება	1,822	1,822
სხვა	867	867
არაუზრუნველყოფილი	1,687	-
იპოთეკური სესხები		
უძრავი ქონება	2,629	2,629
ოვერდრაფტები		
არაუზრუნველყოფილი	181	-
სულ ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები	7,186	5,318

11. მომხმარებლებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

(გ) უზრუნველყოფის საგნისა და კრედიტის ხარისხის გაუმჯობესების სხვა საშუალებების ანალიზი (გაგრძელება)

<i>31 დეკემბერი, 2016 წ. 000 ლარი</i>	<i>მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, საბალანსო ღირებულება</i>	<i>შეფასებული უზრუნველყოფის საგნის ღირებულება სესხის გაცემის თარიღისთვის</i>
ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები		
სამომხმარებლო სესხები		
უძრავი ქონება	1,950	1,950
სხვა	75	75
არაუზრუნველყოფილი	3,289	-
იპოთეკური სესხები		
უძრავი ქონება	2,053	2,053
ოვერდრაფტები		
არაუზრუნველყოფილი	122	-
სულ ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები	7,489	4,078

ზემოთ მოცემული ცხრილები გამორიცხავს სესხის ზედმეტად უზრუნველყოფას.

ზემოაღნიშნული გარკვეული სესხების შემთხვევაში, ბანკი სესხის გაცემისას შეფასებული უზრუნველყოფის საგნის ღირებულებას აახლებს მიმდინარე ღირებულებით, ქონების ფასებში მიახლოებითი ცვლილებების გათვალისწინებით. ბანკმა შეიძლება ასევე მოიპოვოს უზრუნველყოფის საგნის კონკრეტული ინდივიდუალური შეფასება ყოველი საანგარიშგებო თარიღისთვის, თუ არსებობს გაუფასურების ნიშნები. დანარჩენი სესხების შემთხვევაში, უზრუნველყოფის საგნის სამართლიანი ღირებულება განისაზღვრა სესხების გაცემისას და არ დაკორექტირებულა შემდგომი ცვლილებებით საანგარიშგებო თარიღისთვის. ოვერდრაფტების შემთხვევაში, უზრუნველყოფის საგანი არ არის წარმოდგენილი ან არ არის პრაქტიკული მისი სამართლიანი ღირებულების განსაზღვრა. ხელმძღვანელობის შეფასებით, ამ სესხების ამოღება ძირითადად დამოკიდებულია მსესხებლების კრედიტუნარიანობაზე და არა უზრუნველყოფის საგანზე.

(დ) სასესხო პორტფელის დარგობრივი და გეოგრაფიული ანალიზი

მომხმარებლებზე გაცემული სესხები მოიცავს სესხებს, რომლებიც გაიცა საქართველოს ეკონომიკის შემდეგ დარგებში მოქმედ მომხმარებლებზე:

	<i>2018 000 ლარი</i>	<i>2017 000 ლარი</i>	<i>2016 000 ლარი</i>
მშენებლობა და მიწის მოწყობა	27,766	17,554	34,492
სამომხმარებლო საქონელი	27,715	31,507	17,692
ენერგეტიკა	21,241	21,026	-
ფინანსური დაწესებულებები	16,192	1,701	-
მომსახურება	15,274	-	-
ტელეკომუნიკაცია	10,831	-	-
სასტუმროების, რესტორნების ბიზნესი და ტურიზმი	10,487	7,025	25,589
უძრავი ქონების მართვა	4,497	5,526	-
ტანსაცმლის, ფეხსაცმლის და საფეიქრო ნაწარმის წარმოება და ვაჭრობა	4,108	10,101	11,616
ჯანდაცვა	3,001	51,237	82,323
სოფლის მეურნეობა	1,988	1,988	1,988
სხვა სექტორები	1,390	3,194	-
ფიზიკურ პირებზე გაცემული სესხები	12,759	7,656	7,977
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები, სულ	157,249	158,515	181,677
გამოკლებული - გაუფასურების რეზერვი	(778)	(1,511)	(1,891)
სულ მომხმარებლებზე გაცემული წმინდა სესხები	156,471	157,004	179,786

11. მომხმარებლებზე გაცემული სესხები (გაგრძელება)

(ე) მნიშვნელოვანი მოცულობის კრედიტები

2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკს აქვს შვიდ მსესხებელზე ან ერთმანეთთან დაკავშირებული მსესხებლების ჯგუფზე გაცემული სესხები (2017 წ.: თერთმეტი, 2016 წ.: რვა), რომელთაგან თითოეულის საბალანსო ღირებულება საკუთარი კაპიტალის 10%-ს აღემატება. ამ სესხების მთლიანი ღირებულება 2018 წლის 31 დეკემბრისთვის იყო 73,033 ათასი ლარი (2017 წ.: 136,138 ათასი ლარი; 2016 წ.: 157,824 ათასი ლარი). ეს დავალიანებები უზრუნველყოფილია 1,788 ათასი ლარის ოდენობის ფულადი სახსრებით სეზ-ის მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად (2017 წ.: 45,071 ათასი ლარი, 2016 წ.: 134,336 ათასი ლარი), საიდანაც 1,788 ათასი ლარი მშობელმა ბანკმა გამოჰყო (2017 წ.: 3,596 ათასი ლარი, 2016 წ.: 92,822 ათასი ლარი). მშობელი ბანკისგან მიღებულ მომხმარებელთა ანაზრებსა და ნასესხებ სახსრებს იგივე ვადა აქვთ, რაც შესაბამის სესხებს და არ დაიფარება, სანამ არ დაიფარება მომხმარებელთა სესხები ან მოხდება უზრუნველყოფის საგნის რეალიზაცია.

(ვ) სესხის დაფარვის ვადები

სასესხო პორტფელის დაფარვის ვადა წარმოდგენილია მე-19 (ი) განმარტებით შენიშვნაში, რომელიც ასახავს დარჩენილ ვადას საანგარიშგებო თარიღიდან სესხების ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ დაფარვის თარიღამდე. ბანკის მიერ გაცემული სესხების მოკლევადიანი ხასიათის გამო, სავარაუდოდ, დაფარვის თარიღისთვის ბევრი სესხი განახლდება. შესაბამისად, სასესხო პორტფელის ეფექტური ვადა ხელშეკრულებით შეთანხმებულზე უფრო ხანგრძლივი შეიძლება იყოს.

12. საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები

საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები 31 დეკემბრისთვის მოიცავს შემდეგს:

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
სავალო ფასიანი ქაღალდები, რომლებიც არის სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით (2017 წ.: გასაყიდად გამიზნული საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები)			
საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ობლიგაციები	15,022	13,843	1,018
თურქეთის რესპუბლიკის სახაზინო ობლიგაციები	10,439	10,790	-
სულ საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	25,461	24,633	1,018

ყველა ფასიანი ქაღალდი 1-ელ ეტაპს მიეკუთვნება. საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდებზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით იყო 71 ათასი ლარი და მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მნიშვნელოვანი მოძრაობა წლის განმავლობაში არ დაფიქსირებულა (მე-6 შენიშვნა).

სეზ-ისგან მიღებული მოკლევადიანი სესხის უზრუნველსაყოფად გამოყენებული საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები 31 დეკემბრისთვის:

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
გასაყიდად გამიზნული საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო ობლიგაციები	-	4,101	-
სულ საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	-	4,101	-

13. ძირითადი საშუალებები და არამატერიალური აქტივები

000 ლარი	საიჯარო გაუმჯობ- ბესებები	კომბიუ- ტერული ტექნიკა და საოფისე აღჭურ- ვილობა	ავეჯი და მოწყობი- ლობები	სატრან- სპორტო საშუა- ლებები	არამატე- რიალური აქტივები	სულ
თვითღირებულება						
ნაშთი 2018 წლის 1 იანვრის						
მდგომარეობით	2,054	818	370	167	729	4,138
შემოსვლები	2	75	12	171	-	260
ნაშთი 2018 წლის 31 დეკემბრის						
მდგომარეობით	2,056	893	382	338	729	4,398
ცვეთა და ამორტიზაცია						
ნაშთი 2018 წლის 1 იანვრის						
მდგომარეობით	(1,396)	(454)	(242)	(131)	(386)	(2,609)
წლის ცვეთა და ამორტიზაცია	(393)	(169)	(75)	(59)	(109)	(805)
ნაშთი 2018 წლის 31 დეკემბრის						
მდგომარეობით	(1,789)	(623)	(317)	(190)	(495)	(3,414)
საბალანსო ღირებულება 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	267	270	65	148	234	984
კომბიუ- ტერული ტექნიკა და						
000 ლარი	საიჯარო გაუმჯობ- ბესებები	საოფისე აღჭურ- ვილობა	ავეჯი და მოწყობი- ლობები	სატრან- სპორტო საშუა- ლებები	არამატე- რიალური აქტივები	სულ
თვითღირებულება						
ნაშთი 2017 წლის 1 იანვრის						
მდგომარეობით	2,125	772	344	167	729	4,137
შემოსვლები	-	46	-	-	-	46
შიდა გადაცემა	(26)	-	26	-	-	-
ჩამოწერები	(45)	-	-	-	-	(45)
ნაშთი 2017 წლის 31 დეკემბრის						
მდგომარეობით	2,054	818	370	167	729	4,138
ცვეთა და ამორტიზაცია						
ნაშთი 2017 წლის 1 იანვრის						
მდგომარეობით	(1,012)	(297)	(170)	(98)	(277)	(1,854)
ჩამოწერები	15	-	-	-	-	15
წლის ცვეთა და ამორტიზაცია	(399)	(157)	(72)	(33)	(109)	(770)
ნაშთი 2017 წლის 31 დეკემბრის						
მდგომარეობით	(1,396)	(454)	(242)	(131)	(386)	(2,609)
საბალანსო ღირებულება 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	658	364	128	36	343	1,529

13. ძირითადი საშუალებები და არამატერიალური აქტივები (გაგრძელება)

000 ლარი	საიჯარო გაუმჯობ- ბესებები	კომპიუ- ტერული ტექნიკა და საოფისე ადჭურ- ვილობა	ავეჯი და მოწყობი- ლობები	სატრან- სპორტო საშუა- ლებები	არამატე- რიალური აქტივები	სულ
თვითღირებულება						
ნაშთი 2016 წლის 1 იანვრის						
მდგომარეობით	2,095	513	344	168	729	3,849
შემოსვლები	30	259	-	(1)	-	288
ნაშთი 2016 წლის 31 დეკემბრის						
მდგომარეობით	2,125	772	344	167	729	4,137
ცვეთა და ამორტიზაცია						
ნაშთი 2016 წლის 1 იანვრის						
მდგომარეობით	(531)	(159)	(101)	(59)	(168)	(1,018)
წლის ცვეთა და ამორტიზაცია	(481)	(138)	(69)	(39)	(109)	(836)
ნაშთი 2016 წლის 31 დეკემბრის						
მდგომარეობით	(1,012)	(297)	(170)	(98)	(277)	(1,854)
საბალანსო ღირებულება						
2016 წლის 31 დეკემბრის						
მდგომარეობით	1,113	475	174	69	452	2,283

14. სხვა აქტივები და ვალდებულებები

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
სხვა აქტივები			
საანგარიშსწორებო ოპერაციები	11,084	3,289	2,224
მოგების გადასახადის აქტივები	939	147	-
პრობლემური მსესხებლებისგან მისაღები თანხები	63	48	21
სხვა	3	14	13
სხვა აქტივები, სულ	12,089	3,498	2,258
სხვა ვალდებულებები			
საანგარიშსწორებო ოპერაციები	8,272	2,613	978
სხვა	860	772	225
სხვა ვალდებულებები, სულ	9,132	3,385	1,203

15. ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და ნაშთები

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
„ვოსტოკი“ ანგარიშები	13,672	5,265	1,047
ვადიანი ანაზრები	92,837	46,189	172,837
სებ-ისგან მიღებული მოკლევადიანი სესხი	-	3,002	-
	106,509	54,456	173,884

2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკში სამ ბანკს აქვს ფულადი სახსრები განთავსებული (2017 წ.: ორი ბანკი; 2016 წ.: ორი ბანკი), რომელთა საბალანსო ღირებულებები ინდივიდუალურად აღემატება საკუთარი კაპიტალის 10%-ს. ამ ნაშთების მთლიანი ღირებულება 2018 წლის 31 დეკემბრისთვის არის 106,509 ათასი ლარი (2017 წ.: 48,342 ათასი ლარი; 2016 წ.: 173,884 ათასი ლარი).

2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, სებ-ისგან მიღებული 3,002 ათასი ლარის მოკლევადიანი სესხი უზრუნველყოფილი იყო 4,101 ლარის სამართლიანი ღირებულების მქონე გასაყიდად გამიზნული საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდებით.

16. მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
მიმდინარე ანგარიშები და მოთხოვნამდე ანაზრები			
- საცალო	2,877	3,471	4,065
- მცირე და საშუალო ზომის საწარმოები	2,895	3,837	3,532
- კორპორატიული	6,202	7,400	2,588
	11,974	14,708	10,185
ვადიანი ანაზრები			
- საცალო	16,236	50,510	50,897
- მცირე და საშუალო ზომის საწარმოები	3,993	7,112	4,018
- კორპორატიული	6,149	1,693	-
	26,378	59,315	54,915
	38,352	74,023	65,100

2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკში განთავსებული იყო მომხმარებელთა ანაზრების 225 ათასი ლარის ოდენობის ნაშთი (2017 წ.: 49,786 ათასი ლარი; 2016 წ.: 43,761 ათასი ლარი), რომლებიც უზრუნველყოფილი იყო ბანკის მიერ გაცემული სესხები. 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკს არ აქვს რომელიმე მომხმარებლის მიერ განთავსებული ფულადი სახსრები (2017 წ.: ხუთი მომხმარებელი; 2016 წ.: ოთხი მომხმარებელი), რომელთა საბალანსო ღირებულება ინდივიდუალურად აღემატება საკუთარი კაპიტალის 10%-ს. ეს ნაშთები 2017 წლის 31 დეკემბრისთვის შეადგენს 49,003 ათას ლარს (2016 წ.: 43,717 ლარი).

17. სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
მშობელი ბანკისგან ნასესხები სახსრები	13,093	12,918	-
სხვა ფინანსური დაწესებულებები	18,823	12,568	-
სულ სხვა ნასესხები სახსრები	31,916	25,486	-
მშობელი ბანკისგან მიღებული სუბორდინირებული სესხი	-	43,152	-
სულ სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	31,916	68,638	-

17. სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი (გაგრძელება)

მშობელი ბანკისგან ნასესხები სახსრები მიღებულია თურქეთის ექსიმბანკის თურქეთთან ვაჭრობის მხარდამჭერი სპეციალური პროგრამის ფარგლებში და ბანკის მიერ მათი ათვისება, ძირითადად, ხდება კორპორატიული კლიენტების და მცირე და საშუალო ზომის საწარმოების დაკრედიტების მიზნით. მშობელი ბანკისგან ნასესხები სახსრები ძირითადად გამოხატულია ევროში და მათი დაფარვის ვადა დაახლოებით ორი წელია.

ბანკმა დაფარა მშობელი ბანკისგან მიღებული 16,000 ათასი აშშ დოლარის სუბორდინირებული სესხი (39,162 ათასი ლარი) და მშობელმა ბანკმა საწესდებო კაპიტალი 2018 წლის 25 ივლისს ამავე თანხით გაზარდა.

ცვლილებები ფინანსური საქმიანობით გამოწვეულ ვალდებულებებში ასე გამოიყურება:

<i>000 ლარი</i>	<i>სხვა ნასესხები სახსრები</i>	<i>სუბორდინირებულ ი სესხები</i>	<i>ფინანსური საქმიანობით გამოწვეული ვალდებულებები, სულ</i>
საბალანსო ღირებულება 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	25,486	43,152	68,638
გაცემიდან მიღებული შემოსავალი	26,468	-	26,468
გამოსყიდვა	(20,132)	(39,162)	(59,294)
უცხოური ვალუტის კონვერტაცია	(50)	(2,313)	(2,363)
სხვა	144	(1,677)	(1,533)
საბალანსო ღირებულება 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით	31,916	-	31,916

მუხლი სახელწოდებით „სხვა“ შეიცავს სხვა ნასესხებ სახსრებზე და სუბორდინირებულ სესხებზე დარიცხული, მაგრამ გადაუხდელი პროცენტის ეფექტს. ბანკი გადახდილ პროცენტს აღრიცხავს საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებულ ფულად ნაკადებად.

18. კაპიტალის მართვა

საქართველოს ბანკი აწესებს და აკონტროლებს ბანკის კაპიტალის მოთხოვნებს.

ბანკი კაპიტალად მიიჩნევს იმ მუხლებს, რომლებიც კანონმდებლობით განისაზღვრება საკრედიტო დაწესებულებებისთვის კაპიტალად. სეზ-ის არსებული კაპიტალის მოთხოვნების მიხედვით, ბანკებმა კაპიტალის თანაფარდობის კოეფიციენტი რისკის მიხედვით შეწონილ აქტივებთან (საზედამხედველო კაპიტალის კოეფიციენტი) მინიმალურ საზედამხედველო კაპიტალზე მაღალ დონეზე უნდა შეინარჩუნონ. სეზ-ის მიერ დაწესებული კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტებთან შესაბამისობის შემოწმება ხდება ყოველთვიურად საანგარიშო მოხსენების სახით, რომელშიც ნაჩვენებია შესაბამისი გამოთვლები და რომელსაც გადახედავენ და ხელს აწერენ ბანკის გენერალური დირექტორი და ფინანსური დირექტორი.

ბაზელ 1

ბაზელ I-ის კაპიტალის მოთხოვნების თანახმად, ბანკებმა საზედამხედველო კაპიტალის რისკის მიხედვით შეწონილ აქტივებთან თანაფარდობის მინიმუმ 9.6%-იანი კოეფიციენტი („საზედამხედველო კაპიტალის კოეფიციენტი“), ხოლო პირველადი კაპიტალის რისკის მიხედვით შეწონილ აქტივებთან თანაფარდობის მინიმუმ 6.4% კოეფიციენტი უნდა შეინარჩუნონ. ბანკი აკმაყოფილებდა სეზ-ის მინიმალური კაპიტალის მოთხოვნას. 2017 წელი ბაზელ I-ის კაპიტალის მოთხოვნის მოქმედების ბოლო წელია. 2018 წლის იანვრიდან იგი სრულად გაუქმდა.

2016 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით და 2017 წლის 31 დეკემბრამდე პერიოდში კაპიტალის რისკის მიხედვით შეწონილ აქტივებთან თანაფარდობის კოეფიციენტის მინიმალური მოთხოვნა იყო:

ძირითადი პირველადი კაპიტალი: 7%; პირველადი კაპიტალი: 8.5% და საზედამხედველო კაპიტალი: 10.5%.

18. კაპიტალის მართვა (გაგრძელება)

ბაზელ 3

2017 წლის დეკემბერში სებ-მა ცვლილებები შეიტანა „კომერციული ბანკების კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნების შესახებ“ დებულებაში. კაპიტალის განახლებული ჩარჩოს მიხედვით, კაპიტალის მოთხოვნები დაიყო პილარ 1-ის მოთხოვნებად, რომელიც ეხება ძირითადი პირველადი კაპიტალის, პირველადი კაპიტალის და მთლიანი საზედამხებდველო კაპიტალი მინიმალურ მოთხოვნებს და პილარ-1-ით და პილარ 2-ით გათვალისწინებულ დამატებით ბუფერებად.

პილარ 1

- ▶ კაპიტალის კონსერვაციის ბუფერი (რომელიც შედიოდა საზედამხებდველო კაპიტალის მინიმალურ მოთხოვნებში) ცალკე გამოიყო და განისაზღვრა 2.5%-ის ოდენობით;
- ▶ კონტრციკლური კაპიტალის ბუფერი ამჟამად დადგენილია 0%-ის ოდენობით;
- ▶ სისტემურობის ბუფერი დაინერგება სისტემურად მნიშვნელოვანი ბანკებისთვის ოთხწლიანი პერიოდის განმავლობაში.

პილარ 2

- ▶ სავალუტო საკრედიტო რისკის ბუფერმა ჩაანაცვლა უცხოურ ვალუტებში გამოხატული არაჰეჯირებული სავალუტო სესხების კონსერვატიული შეწონვა;
- ▶ დაინერგება კონცენტრაციის რისკის ბუფერი სექტორული და ერთი მსესხებლის კონცენტრაციის რისკისთვის;
- ▶ წმინდა სტრეს-ტესტების ბუფერი დაინერგება ჯგუფის მიერ წარმოდგენილ სტრეს-ტესტების შედეგებზე დაყრდნობით;
- ▶ მარეგულირებელი ორგანოს მიერ განსაზღვრული რისკების შეფასების საერთო პროგრამის (GRAPE) ბუფერი ბანკის კონკრეტულ რისკებზე დაყრდნობით.

გარდა ამისა, ახალი მეთოდოლოგიის საფუძველზე დაინერგა სესხის მომსახურებისა და სესხის უზრუნველყოფის კოეფიციენტები კონკრეტული ზღვრები. აქტივები, რომლებიც არ აკმაყოფილებს წინასწარ განსაზღვრულ სესხის მომსახურების კოეფიციენტისა და სესხის უზრუნველყოფის კოეფიციენტის ლიმიტებს, უფრო მაღალი რისკით შეიწონება.

სებ-ის 2016 წლის 31 დეკემბრისთვის მოქმედი ბუფერული აღრიცხვის წესებისა და ბაზელ 1-ის კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნების მიხედვით კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტები ასე გამოითვლება:

000 ლარი	2017	2016
საწესდებო კაპიტალი	30,000	30,000
გაუნაწილებელი მოგება	4,129	1,049
გამოკეტივები	(330)	(602)
მთლიანი ძირითადი პირველადი კაპიტალი და პირველადი კაპიტალი	33,799	30,447
სუბორდინირებული ვალი (საზედამხებდველო კაპიტალში ჩართული)	41,475	-
სესხებზე შესაძლო დანაკარგების ზოგადი რეზერვი (რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივების 1.25%-მდე)	2,072	1,899
სულ საზედამხებდველო კაპიტალი	77,346	32,346
რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები		
საკრედიტო რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები (საბალანსო და გარესაბალანსო მუხლები)	166,595	141,806
საბაზრო რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები	2,495	1,010
საოპერაციო რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები	13,094	8,563
სავალუტო საკრედიტო რისკი	62,793	10,141
სულ რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები	244,977	161,520
ძირითადი პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტის მინიმალური ზღვარი	7%	7%
პირველადი კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი	13.8%	18.9%
კაპიტალის ადეკვატურობის მთლიანი კოეფიციენტის მინიმალური ზღვარი	10.5%	10.5%
სულ კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტი	31.6%	20.0%

18. კაპიტალის მართვა (გაგრძელება)

ბაზელ 3 (გაგრძელება)

სებ-ის 2017 წლის 31 დეკემბრიდან მოქმედი ბუღალტრული აღრიცხვის წესებისა და ბაზელ 3-ის კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნების მიხედვით კაპიტალის ადეკვატურობის კოეფიციენტები ასე გამოითვლება:

<i>000 ლარი</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
საწესდებო კაპიტალი	69,162	30,000
გაუნაწილებელი მოგება	5,549	4,129
გამოქვითვები	(220)	(330)
მთლიანი ძირითადი პირველადი კაპიტალი და პირველადი კაპიტალი	74,491	33,799
სუბორდინირებული ვალი (საზედამხედველო კაპიტალში ჩართული)	-	41,475
სესხებზე შესაძლო დანაკარგების ზოგადი რეზერვი (რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივების 1.25%-მდე)	3,394	2,072
სულ საზედამხედველო კაპიტალი	77,885	77,346
რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები		
საკრედიტო რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები (საბალანსო და გარესაბალანსო მუხლები)	271,488	166,595
საბაზრო რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები	346	2,495
საოპერაციო რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები	18,304	13,094
სულ რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები	290,138	182,184
ძირითადი პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტი	25.67%	18.6%
პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტი	25.67%	18.6%
სულ მინიმალური საზედამხედველო კაპიტალის კოეფიციენტი	26.84%	42.5%
ძირითადი პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტის მინიმალური მოთხოვნა	9.31%	8.60%
პირველადი კაპიტალის კოეფიციენტის მინიმალური მოთხოვნა	11.59%	10.63%
სულ საზედამხედველო კაპიტალის მინიმალური მოთხოვნა	20.38%	13.34%

რისკის მიხედვით შეწონილი აქტივები ფასდება რისკის წონების იერარქიით, რომელიც კლასიფიცირდება მათი ხასიათის მიხედვით და ასახავს თითოეულ აქტივთან დაკავშირებული საკრედიტო, საბაზრო და სხვა რისკების შეფასებას, ნებისმიერი დასაშვები გირაოს ან თავდებობის გათვალისწინებით.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი

(ა) კორპორატიული მართვის სისტემა

ბანკი დაფუძნებულია, როგორც ბანკი საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად. ბანკის მართვის უმაღლესი ორგანოა სამეთვალყურეო საბჭო. სამეთვალყურეო საბჭო იღებს სტრატეგიულ გადაწყვეტილებებს ბანკის საქმიანობის შესახებ.

სამეთვალყურეო საბჭო ირჩევს დირექტორთა საბჭოს. დირექტორთა საბჭო პასუხისმგებელია ბანკის საქმიანობის ზოგად მართვაზე.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)**(ბ) შიდა კონტროლის პოლიტიკა და პროცედურები**

ხელმძღვანელობა პასუხისმგებელია ბანკის შიდა კონტროლის სისტემის შემუშავებაზე, დანერგვასა და ფუნქციონირებაზე, რომელიც შეესაბამება ოპერაციების მასშტაბსა და ხასიათს.

შიდა კონტროლის სისტემამ უნდა უზრუნველყოს შემდეგი:

- ▶ რისკის სათანადო და ყოველმხრივი შეფასება და მართვა;
- ▶ სათანადო ბიზნესსაქმიანობის, ბუღალტრული აღრიცხვისა და ფინანსური ანგარიშგების ფუნქციები, მათ შორის ოპერაციების სათანადო ავტორიზაცია, დამუშავება და ასახვა;
- ▶ სააღრიცხვო ჩანაწერების, მმართველობითი ინფორმაციის, სავალდებულო ანგარიშგების და სხვ. სისრულე, სიზუსტე და დროულობა;
- ▶ საინფორმაციო ტექნოლოგიების სისტემების საიმედოობა და მონაცემებისა და სისტემების დაცულობა და გამართულობა;
- ▶ თაღლითური ან უკანონო საქმიანობის აღკვეთა, აქტივების მისაკუთრების ჩათვლით;
- ▶ კანონებისა და ნორმების დაცვა.

ხელმძღვანელობა პასუხისმგებელია რისკების განსაზღვრასა და შეფასებაზე, კონტროლის სისტემის შემუშავებასა და მისი ეფექტურობის მონიტორინგზე. ხელმძღვანელობა აკვირდება ბანკის შიდა კონტროლის ეფექტურობას და პერიოდულად ნერგავს კონტროლის დამატებით მექანიზმებს ან ცვლის არსებულ მექანიზმებს, თუ ამას საჭიროდ ჩათვლის.

ხელმძღვანელობას მიაჩნია, რომ ბანკი აკმაყოფილებს სებ-ის მოთხოვნებს რისკის მართვასთან და შიდა კონტროლთან დაკავშირებით, მათ შორის მოთხოვნებს შიდა აუდიტის ფუნქციის შესახებ და რომ რისკის მართვა და შიდა კონტროლის სიტემები შეესაბამება თავისი ოპერაციების მასშტაბს, ხასიათსა და სირთულეს.

(გ) რისკის მართვის პოლიტიკა და პროცედურები

რისკის მართვა საბანკო საქმიანობისთვის გადამწყვეტი მნიშვნელობისაა და ბანკის ოპერაციების განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენს. ბანკის ძირითადი რისკებია საბაზრო, საკრედიტო, ლიკვიდურობისა და საოპერაციო რისკები.

რისკის მართვის პოლიტიკის მიზანია ბანკის წინაშე არსებული რისკების განსაზღვრა, გაანალიზება და მართვა, სათანადო საკრედიტო ლიმიტებისა და კონტროლის მექანიზმების დაწესება, რისკის დონეების მუდმივი მონიტორინგი და ლიმიტების დაცვა. რისკის მართვის პოლიტიკა და პროცედურები რეგულარულად გადაიხედება, რომ ასახავდეს საბაზრო პირობებში და ბაზარზე შეთავაზებულ პროდუქტებსა და მომსახურებებში მომხდარ ცვლილებებს და ახალ საუკეთესო პრაქტიკას.

ხელმძღვანელობის ზოგადი პასუხისმგებლობაა რისკის მართვის სისტემის ზედამხედველობა, ძირითადი რისკების მართვის გაკონტროლება, თავისი რისკების მართვის პოლიტიკისა და პროცედურების გადახედვა და ასევე დიდი კრედიტების დამტკიცება.

ხელმძღვანელობა პასუხს აგებს რისკის შემცირების ზომების მონიტორინგსა და დანერგვაზე და იმის უზრუნველყოფაზე, რომ ბანკი საქმიანობდეს რისკის დადგენილი პარამეტრების ფარგლებში. რისკების მართვის დირექტორი საკითხებში პასუხისმგებელია რისკის ზოგადი მართვისა და შესაბამისობის ფუნქციებზე, როგორც ფინანსური, ისე არაფინანსური რისკების განსაზღვრის, შეფასების, მართვისა და ანგარიშგების საყოველთაო პრინციპებისა და მეთოდების დანერგვის უზრუნველყოფაზე. იგი უშუალოდ გენერალური დირექტორის წინაშე ანგარიშვალდებული.

საკრედიტო, საბაზრო და ლიკვიდურობის რისკები, როგორც პორტფელის, ისე გარიგებების დონეზე, იმართება და კონტროლდება საკრედიტო კომიტეტების სისტემის, რისკების მართვის განყოფილების და აქტივებ-პასივების მართვის კომიტეტის მიერ.

მთელი ორგანიზაციის მასშტაბით ხდება გარე და შიდა რისკის ფაქტორების განსაზღვრა და მართვა. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა რისკის ფაქტორების სრული სპექტრისა და რისკის შემცირების არსებული პროცედურების რწმუნების დონის განსაზღვრას.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(დ) საბაზრო რისკი

საბაზრო რისკი არის რისკი იმისა, რომ ფინანსური ინსტრუმენტის სამართლიანი ღირებულება ან სამომავლო ფულადი ნაკადები ცვალებადი იქნება საბაზრო ფასების მერყეობის გამო. საბაზრო რისკი მოიცავს სავალუტო რისკს, საპროცენტო განაკვეთის რისკსა და სხვა საფასო რისკებს. საბაზრო რისკი წარმოიშობა საპროცენტო განაკვეთის ინსტრუმენტების ღია პოზიციებიდან, რომლებზეც მოქმედებს ბაზრის ზოგადი და კონკრეტული ბაზრის ცვალებადობა და საბაზრო ფასებისა და სავალუტო კურსების მერყეობის დონის ცვლილება.

საბაზრო რისკის მართვის მიზანია საბაზრო რისკის მართვა და გაკონტროლება მისაღები პარამეტრების ფარგლებში და, ამასთანავე, რისკისა და უკუგების ოპტიმიზაცია.

ბანკი თავის საბაზრო რისკს მართავს ღია პოზიციის ლიმიტების დაწესებით ფინანსური ინსტრუმენტებისთვის, საპროცენტო განაკვეთებისა და სავალუტო პოზიციებისთვის. მათი მონიტორინგი ხდება რეგულარულად და გადაიხედება და მტკიცდება ხელმძღვანელობის მიერ.

(i) საპროცენტო განაკვეთის რისკი

საპროცენტო განაკვეთის რისკი არის რისკი იმისა, რომ ფინანსური ინსტრუმენტის სამართლიანი ღირებულება ან სამომავლო ფულადი ნაკადები ცვალებადი იქნება ბაზარზე არსებული საპროცენტო განაკვეთების მერყეობის გამო. ბანკის ფინანსურ მდგომარეობასა და ფულად ნაკადებზე გავლენას ახდენს ბაზარზე ძირითადი საპროცენტო განაკვეთების დონეების მერყეობა. საპროცენტო მარჟები შეიძლება ასეთი ცვლილებების გამო გაიზარდოს, მაგრამ ასევე შეიძლება შემცირდეს, ან წარმოქმნას ზარალი მოულოდნელი მერყეობის შემთხვევაში.

საპროცენტო განაკვეთების აცდენების ანალიზი

საპროცენტო განაკვეთის რისკის მართვა ძირითადად ხდება საპროცენტო განაკვეთების აცდენების მონიტორინგით. საპროცენტო პოზიციები ძირითადი ფინანსური ინსტრუმენტებისთვის შეჯამებულია ქვემოთ:

000 ლარი	3 თვეზე ნაკლები	3-6 თვე	6-12 თვე	1-5 წელი	5 წელზე მეტი	საბალანსო ღირებულება თანხა
31 დეკემბერი, 2018 წ.						
აქტივები						
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	38,031	-	-	-	-	38,031
მოთხოვნები ბანკების მიმართ	4,878	73	204	-	-	5,155
სავალდებულო რეზერვები სებ-ში	26,567	-	-	-	-	26,567
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	-	-	6,430	13,612	5,419	25,461
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	4,654	14,197	44,471	48,700	44,449	156,471
	74,130	14,270	51,105	62,312	49,868	251,685
ვალდებულებები						
ბანკებიდან მიღებული ანგარიშები და დეპოზიტები	46,987	-	44,339	15,183	-	106,509
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები	25,133	8,029	4,530	660	-	38,352
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	635	1,780	4,584	24,917	-	31,916
	72,755	9,809	53,453	40,760	-	176,777
	1,375	4,461	(2,348)	21,552	49,797	74,837

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(დ) საბაზრო რისკი (გაგრძელება)

საპროცენტო განაკვეთების აცდენების ანალიზი (გაგრძელება)

000 ლარი	3 თვეზე ნაკლები	3-6 თვე	6-12 თვე	1-5 წელი	5 წელზე მეტი	საბალანსო ღირებულება თანხა
31 დეკემბერი, 2017 წ.						
აქტივები						
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	21,579	-	-	-	-	21,579
მოთხოვნები ბანკების მიმართ	-	-	434	-	-	434
სავალდებულო რეზერვები სებ-ში	28,897	-	-	-	-	28,897
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	-	-	4,175	11,203	9,255	24,633
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	5,397	12,748	18,845	52,340	67,674	157,004
	55,873	12,748	23,454	63,543	76,929	232,547
ვალდებულებები						
ბანკებიდან მიღებული ანგარიშები და დეპოზიტები	24,857	-	26,001	3,598	-	54,456
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაბრები	21,197	2,123	6,079	51	44,573	74,023
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	-	-	-	25,486	43,152	68,638
	46,054	2,123	32,080	29,135	87,725	197,117
	9,819	10,625	(8,626)	34,408	(10,796)	35,430
31 დეკემბერი, 2016 წ.						
აქტივები						
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	44,098	-	-	-	-	44,098
სავალდებულო რეზერვები სებ-ში	46,607	-	-	-	-	46,607
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	-	-	-	1,018	-	1,018
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	20,119	8,792	16,915	109,430	24,530	179,786
	110,824	8,792	16,915	110,448	24,530	271,509
ვალდებულებები						
ბანკებიდან მიღებული ანგარიშები და დეპოზიტები	12,092	2,648	82,530	44,972	31,642	173,884
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაბრები	14,064	120	7,156	43,760	-	65,100
	26,156	2,768	89,686	88,732	31,642	238,984
	84,668	6,024	(72,771)	21,716	(7,112)	32,525

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(დ) საბაზრო რისკი (გაგრძელება)

საშუალო ნომინალური საპროცენტო განაკვეთები

ქვემოთ ცხრილში მოცემულია პროცენტის აქტივებისა და ვალდებულებების საშუალო ნომინალური საპროცენტო განაკვეთები 2018, 2017 და 2016 წლების 31 დეკემბრისთვის. ეს საპროცენტო განაკვეთები მიახლოებულია ამ აქტივებისა და ვალდებულებების დაფარვის ვადამდე მიღებულ შემოსავალთან.

	2018			2017			2016		
	საშუალო ნომინალური საპროცენტო განაკვეთები, %			საშუალო ნომინალური საპროცენტო განაკვეთები, %			საშუალო ნომინალური საპროცენტო განაკვეთები, %		
	აშშ			აშშ			აშშ		
	ლარი	დოლარი	ევრო	ლარი	დოლარი	ევრო	ლარი	დოლარი	ევრო
პროცენტის აქტივები									
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	5.9%	-	1.5%	7.4%	1.0%	-	6.9%	0.7%	-
მოთხოვნები ბანკების მიმართ	-	6.5%	3.9%	-	4.2%	-	-	-	-
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	7.7%	5.7%	-	7.4%	5.8%	-	6.7%	-	-
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	11.7%	8.3%	5.7%	13.1%	6.9%	5.5%	12.8%	8.2%	10.0%
პროცენტის ვალდებულებები									
ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და წაშთები	-	4.2%	1.0%	7.3%	3.4%	1.2%	-	4.1%	-
მომხმარებელთა ანაზრები	8.9%	3.4%	0.6%	7.2%	3.9%	-	5.0%	4.3%	-
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	-	6.4%	1.9%	-	8.5%	2.6%	-	-	-

საპროცენტო განაკვეთის მგრძობელობის ანალიზი

საპროცენტო განაკვეთების აცდენების ანალიზის საფუძველზე საპროცენტო განაკვეთის რისკის სამართავად დამატებით ხდება ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების მგრძობელობის მონიტორინგი. წმინდა მოგების ან ზარალის და საკუთარი კაპიტალის (გადასახადების გარეშე) საპროცენტო განაკვეთების მერყეობის (გადაფასების რისკი) მიმართ მგრძობელობის ანალიზი, 2018, 2017 და 2016 წლების 31 დეკემბრისთვის არსებული პროცენტის აქტივებისა და ვალდებულებების შემოსავლიანობის მრუდისა და პოზიციების 100 საბაზისო პუნქტით სიმეტრიული ვარდნის ან ზრდის გამარტივებულ სცენარზე დაყრდნობით, ასეთია:

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
100 საბაზისო პუნქტით პარალელური ვარდნა	255	67	2
100 საბაზისო პუნქტით პარალელური ზრდა	(255)	(67)	(2)

საკუთარი კაპიტალის (გადასახადების გარეშე) მგრძობელობა შემოსავლიანობის მრუდის 100 საბაზისო პუნქტით ცვილიების მიმართ 31 დეკემბრისთვის ასეთი იყო:

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი
100 საბაზისო პუნქტით პარალელური ვარდნა	(75)	(98)
100 საბაზისო პუნქტით პარალელური ზრდა	75	98

(ii) სავალუტო რისკი

ბანკის აქტივები და ვალდებულებები გამოხატულია რამდენიმე უცხოურ ვალუტაში.

სავალუტო რისკი არის რისკი იმისა, რომ ფინანსური ინსტრუმენტის სამართლიანი ღირებულება ან სამომავლო ფულადი ნაკადები ცვალებადი იქნება სავალუტო კურსის მერყეობის გამო. ბანკი მუდმივად აკონტროლებს, რომ სეზონის სავალუტო პოზიციების ლიმიტები საზედამხედველო კაპიტალთან მიმართებით დაცული იყოს.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(დ) საბაზრო რისკი (გაგრძელება)

ქვემოთ ცხრილში წარმოდგენილია ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სტრუქტურა სავალუტო რისკთან მიმართებით 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით:

	ევრო 000 ლარი	აშშ დოლარი 000 ლარი	თურქული ლირა 000 ლარი	ბრიტანული გირვანქა სტერლინგი 000 ლარი	სულ 000 ლარი
აქტივები					
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	17,775	6,993	146	344	25,258
მოთხოვნები ბანკების მიმართ	509	4,646	-	-	5,155
სავალდებულო რეზერვები სებ-ში	10,678	15,889	-	-	26,567
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	-	10,440	-	-	10,440
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	22,947	77,628	-	-	100,575
სხვა ფინანსური აქტივები	148	5,421	-	-	5,569
სულ აქტივები	52,057	121,017	146	344	173,564
ვალდებულებები					
ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და ნაშთები	37,930	68,183	51	345	106,509
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები	1,112	31,658	30	-	32,800
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	12,986	18,930	-	-	31,916
სხვა ვალდებულებები	4	247	-	-	251
სულ ვალდებულებები	52,032	119,018	81	345	171,476
ნეტო პოზიცია	25	1,999	65	(1)	2,088

ქვემოთ ცხრილში წარმოდგენილია ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სტრუქტურა სავალუტო რისკთან მიმართებით 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით:

	ევრო 000 ლარი	აშშ დოლარი 000 ლარი	თურქული ლირა 000 ლარი	ბრიტანული გირვანქა სტერლინგი 000 ლარი	სულ 000 ლარი
აქტივები					
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	11,988	5,568	137	349	18,042
მოთხოვნები ბანკების მიმართ	-	434	-	-	434
სავალდებულო რეზერვები სებ-ში	4,863	24,034	-	-	28,897
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	-	11,262	-	-	11,262
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	23,931	107,209	-	-	131,140
სხვა ფინანსური აქტივები	146	247	-	-	393
სულ აქტივები	40,928	148,754	137	349	190,168
ვალდებულებები					
ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და ნაშთები	13,436	37,663	-	355	51,454
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები	2,364	66,169	6	-	68,539
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	25,486	43,152	-	-	68,638
სხვა ვალდებულებები	-	102	-	-	102
სულ ვალდებულებები	41,286	147,086	6	355	188,733
ნეტო პოზიცია	(358)	1,668	131	(6)	1,435

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(დ) საბაზრო რისკი (გაგრძელება)

ქვემოთ ცხრილში წარმოდგენილია ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სტრუქტურა სავალუტო რისკთან მიმართებით 2016 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით:

	ევრო 000 ლარი	აშშ დოლარი 000 ლარი	თურქული ლირა 000 ლარი	ბრიტანული გირვანქა სტერლინგი 000 ლარი	სულ 000 ლარი
აქტივები					
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	605	39,477	219	284	40,585
სავალდებულო რეზერვები სებ-ში მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	394	46,213	-	-	46,607
სხვა ფინანსური აქტივები	233	147,853	-	-	148,086
სხვა ფინანსური აქტივები	1	1,120	-	-	1,121
სულ აქტივები	1,233	234,663	219	284	236,399
ვალდებულებები					
ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და ნაშთები	193	173,408	-	283	173,884
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები	222	61,701	30	-	61,953
სხვა ვალდებულებები	-	105	-	-	105
სულ ვალდებულებები	415	235,214	30	283	235,942
ნეტო პოზიცია	818	(551)	189	1	457

ლარის გაუფასურება, როგორც ქვემოთ არის აღნიშნული, შემდეგი ვალუტების მიმართ 2018, 2017 და 2016 წლების 31 დეკემბრის მდგომარეობით გაზრდიდა (შემცირებდა) საკუთარ კაპიტალსა და მოგებას ან ზარალს ქვემოთ მოცემული ოდენობებით. ანალიზი წარმოდგენილია გადასახადის გათვალისწინებით და ეყრდნობა სავალუტო კურსების მერყეობას, რომელიც ბანკის აზრით მოსალოდნელი იყო ანგარიშგების პერიოდის ბოლოსთვის. ანალიზი ეფუძნება დაშვებას, რომ ყველა დანარჩენი ცვლადი, კერძოდ საპროცენტო განაკვეთები მუდმივი რჩება.

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
აშშ დოლარის 20%-ით გამყარება ლარის მიმართ	340	284	(94)
ევროს 20%-ით გამყარება ლარის მიმართ	4	(61)	139
თურქული ლირას 20%-ით გამყარება ლარის მიმართ	11	22	32
გირვანქა სტერლინგის 20%-ით გამყარება ლარის მიმართ	-	(1)	-

ლარის გამყარებას ზემოაღნიშნული ვალუტების მიმართ 2018, 2017 და 2016 წლების 31 დეკემბრისთვის იგივე, მაგრამ საპირისპირო ეფექტი ექნებოდა ზემოაღნიშნულ ვალუტებში ზემოთ მოცემულ თანხებზე იმ შემთხვევაში, თუ ყველა დანარჩენი ცვლადი მუდმივი დარჩება.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)**(ე) საკრედიტო რისკი**

საკრედიტო რისკი არის ბანკის ფინანსური ზარალის რისკი, თუ მომხმარებელი ან ფინანსური ინსტრუმენტის კონტრაჰენტი ვერ შეასრულებს სახელშეკრულებო ვალდებულებებს. ბანკს დანერგილი აქვს პოლიტიკა და პროცედურები საკრედიტო რისკის სამართავად (როგორც აღიარებული ფინანსური აქტივების, ისე აღიარებული სახელშეკრულებო ვალდებულებების შემთხვევაში), მათ შორის პორტფელის კონცენტრაციის შეზღუდვის წესები, და ჩამოყალიბებული აქვს საკრედიტო კომიტეტი, რომ აქტიურად გააკონტროლოს საკრედიტო რისკი. საკრედიტო პოლიტიკა გადაიხედება და მტკიცდება ხელმძღვანელობის მიერ.

საკრედიტო პოლიტიკა ადგენს:

- ▶ სასესხო განაცხადების შემოწმების და დამტკიცების პროცედურებს;
- ▶ მსესხებელთა (იურიდიული და ფიზიკური პირები) კრედიტუნარიანობის შეფასების მეთოდებს;
- ▶ უზრუნველყოფის საგნის შეფასების მეთოდებს;
- ▶ საკრედიტო დოკუმენტაციის მოთხოვნებს;
- ▶ სესხებისა და სხვა საკრედიტო დავალიანებების მუდმივი მონიტორინგის პროცედურებს.

იურიდიული პირისთვის ნებისმიერი სესხის გაცემამდე ბანკი მომხმარებლის ბიზნესისა და ფინანსური შედეგების კომპლექსურ შემოწმებას ატარებს.

საკრედიტო რისკის მართვა აგრეთვე ნაწილობრივ ხორციელდება უზრუნველყოფის საგნისა და პირადი თავდებობების მიღებით. ზემოაღნიშნული სესხების უზრუნველყოფის საგანს აფასებენ დამოუკიდებელი ექსპერტები.

საკრედიტო რისკის მაქსიმალური მოცულობა, როგორც წესი, აისახება ფინანსური აქტივების საბალანსო ღირებულებებში ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში და აღიარებული სახელშეკრულებო ვალდებულებების თანხებში. პოტენციური საკრედიტო რისკის შესამცირებლად აქტივებისა და ვალდებულებების შესაძლო ურთიერთგაქვითვის გავლენა მნიშვნელოვანი არ არის.

მომხმარებლებზე გაცემული სესხების უზრუნველყოფის საგნების და საკრედიტო რისკის კონცენტრაციის ანალიზის შესახებ უფრო დაწვრილებითი ინფორმაცია მოცემულია მე-19 შენიშვნაში.

აღიარებული სახელშეკრულებო ვალდებულებებიდან საკრედიტო რისკის მაქსიმალური მოცულობა საანგარიშგებო თარიღისთვის მოცემულია მე-19 განმარტებით შენიშვნაში.

საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებების რისკი

ბანკი თავის კლიენტებს სთავაზობს გარანტიებს, რომელთა მიხედვითაც ბანკს შესაძლოა მოუწიოს მათი სახელით გადახდა. ამ შემთხვევაში, ბანკი დგას სესხის გაცემის ანალოგიური რისკების წინაშე, ამ რისკების შემცირება ხდება სესხებზე გამოყენებული პოლიტიკისა და კონტროლის პროცესების შესაბამისად.

ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგების კომპონენტების, მათ შორის წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტების მაქსიმალურ საკრედიტო რისკს ყველაზე უკეთ ასახავს მათი საბალანსო ღირებულება, ურთიერთგაქვითვის და უზრუნველყოფის ხელშეკრულებებით ამ რისკების შემცირების ეფექტამდე.

თუ ფინანსური ინსტრუმენტები აღრიცხულია სამართლიანი ღირებულებით, საბალანსო ღირებულება წარმოადგენს მიმდინარე საკრედიტო რისკის დონეს და არა მაქსიმალურ დონეს, რომელიც მომავალში შეიძლება წარმოიშვას ღირებულების შეცვლის შედეგად.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)**(ე) საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)***გაუფასურების შეფასება*

2018 წლის 1 იანვრიდან ბანკი მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალს გამოითვლის ალბათობის რამდენიმე სცენარზე დაყრდნობით იმისათვის, რომ შეაფასოს ფულადი სახსრების მოსალოდნელი დეფიციტი, რომელიც დისკონტირებულია ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთთან მიახლოებული განაკვეთით. ფულადი სახსრების დეფიციტი არის სხვაობა ხელშეკრულების შესაბამისად საწარმოსთვის გადასახდელ ფულად ნაკადებს და იმ ფულად ნაკადებს, რომელთა მიღებასაც საწარმო მოელოდა. მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გაანგარიშება მოცემულია ქვემოთ და მისი ძირითადი კომპონენტებია:

- PD** დეფოლტის ალბათობა არის გარკვეული დროის განმავლობაში დეფოლტის დადგომის შესაძლებლობის შეფასება. დეფოლტი შეიძლება დადგეს მხოლოდ შესაფასებელი პერიოდის გარკვეულ მომენტში, თუ ინსტრუმენტის აღიარება მანამდე არ შეწყვეტილა და ჯერ კიდევ პორტფელის ნაწილია.
- EAD** დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება არის დავალიანების შეფასება დეფოლტის სამომავლო თარიღისთვის, საანგარიშგებო თარიღის შემდეგ დავალიანებაში მოსალოდნელი ცვლილებების გათვალისწინებით, რომელთა შორისაცაა ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდა, ხელშეკრულების მიხედვით ან სხვაგვარად, კრედიტების, რომელთა გაცემის ვალდებულება ნაკისრია, მოსალოდნელი ათვისება და გადაუხდელ შენატანებზე დარიცხული პროცენტი.
- LGD** დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში არის დროის გარკვეულ მომენტში დეფოლტის დადგომის შემთხვევაში წარმოქმნილი ზარალის შეფასება. ეყრდნობა სხვაობას გადასახდელ სახელშეკრულებო ფულად ნაკადებსა და იმ ფულად ნაკადებს შორის, რომელთა მიღებასაც კრედიტორი მოელოდა, უზრუნველყოფის საგნის რეალიზაციის გარეშე. ჩვეულებრივ, გამოიხატება დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანების პროცენტის სახით.
- LGL** დანაკარგები ლიკვიდაციის შემთხვევაში წარმოადგენს დავალიანების იმ პროცენტულ წილს, რომლის ამოღებაც შეუძლებელია უზრუნველყოფის საგნის ლიკვიდაციით ამ დავალიანების დეფოლტის შემთხვევაში.

მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვი იქმნება იმ საკრედიტო ზარალების საფუძველზე, რომელთა წარმოშობაც მოსალოდნელია აქტივის არსებობის ვადის განმავლობაში („აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი“), გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც საკრედიტო რისკი არ გაზრდილა აქტივის წარმოშობიდან, რა შემთხვევაშიც, რეზერვი ეყრდნობა 12 თვის განმავლობაში მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალს (12 თვის განმავლობაში მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი). 12-თვიანი საკრედიტო ზარალი არის აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის ნაწილი, კერძოდ ფინანსური ინსტრუმენტის დეფოლტის შემთხვევების შედეგად მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი, რომლებიც შესაძლოა დადგეს საანგარიშგებო თარიღიდან 12 თვის განმავლობაში. აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი და 12-თვიანი საკრედიტო ზარალი ინდივიდუალურად გამოითვლება.

ბანკმა დანერგა პოლიტიკა, რომლის მიხედვითაც, თითოეული საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოსთვის აფასებს, თავდაპირველი აღიარების შემდეგ მნიშვნელოვნად არის თუ არა გაზრდილი ფინანსური ინსტრუმენტის საკრედიტო რისკი, რისთვისაც ითვალისწინებს დეფოლტის რისკის ცვლილებას ფინანსური ინსტრუმენტის დარჩენილი ვადის განმავლობაში. ზემოაღნიშნულ პროცესზე დაყრდნობით, ბანკი აჯგუფებს თავის სესხებს 1-ელ, მე-2 და მე-3 ეტაპებად, ქვემოთ აღწერილი წესით:

- პირველი ეტაპი:** სესხების თავდაპირველი აღიარებისას ბანკი ქმნის რეზერვს 12 თვის განმავლობაში მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მიხედვით. პირველი ეტაპის სესხები ასევე მოიცავს ისეთ სესხებს, რომელთა საკრედიტო რისკი შემცირებულია და სესხი რეკლასიფიცირებულია მეორე ეტაპიდან.
- მეორე ეტაპი:** როდესაც სესხის წარმოშობის შედეგად საკრედიტო რისკი მნიშვნელოვნად არის გაზრდილი, ბანკი სესხს მიაკუთვნებს მეორე ეტაპს და ქმნის რეზერვს აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალისთვის. მეორე ეტაპის სესხები ასევე მოიცავს ისეთ სესხებს, რომელთა საკრედიტო რისკი შემცირებულია და სესხი რეკლასიფიცირებულია მესამე ეტაპიდან.
- მესამე ეტაპი:** სესხები, რომლებიც საკრედიტო რისკით გაუფასურებულად მიიჩნევა. ბანკი ქმნის აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვს.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(ე) საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)

შესყიდვისას ან წარმოქმნისას გაუფასურებული: შესყიდვისას ან წარმოქმნისას გაუფასურებული აქტივები არის ისეთი ფინანსური აქტივები, რომლებიც გაუფასურებულია თავდაპირველი აღიარებისას. შესყიდვისას ან წარმოქმნისას გაუფასურებული აქტივები აღირიცხება სამართლიანი ღირებულებით თავდაპირველი აღიარებისას და საპროცენტო შემოსავლის აღიარება შემდეგ ხდება კრედიტის მიხედვით დაკორექტირებული ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის საფუძველზე. მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის აღიარება ან შემცირება ხდება მხოლოდ აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალში მომხდარი ცვლილების შესაბამისად.

დეფოლტის განმარტება და აღმოფხვრა

ბანკი დეფოლტს განმარტავს რაოდენობრივ და ხარისხობრივ კრიტერიუმებზე დაყრდნობით. ინსტრუმენტი საკრედიტო რისკით გაუფასურებულად ითვლება, თუ:

- ▶ პროცენტის, ძირითადი თანხის ან საკომისიოს გადახდას მოვალე 90 დღეზე მეტი ხნით აგვიანებს; ან
- ▶ თუ მოხდა სესხის პრობლემური (იძულებითი) რესტრუქტურირაცია, რადგან სხვა შემთხვევაში სესხი გადაუხდელი იქნებოდა; ან
- ▶ მომავალში მოსალოდნელ ფულად ნაკადებზე უარყოფითად აისახება ის ფაქტი, რომ დაწყებულია იძულებითი ლიკვიდაციისას გაკოტრების ან გადახდისუნარიანობის პროცედურები ან არსებობს სხვა მტკიცებულება იმისა, რომ გადახდის ვალდებულება სრულად არ შესრულდება.

როდესაც ხდება ფინანსური ინსტრუმენტის მიკუთვნება მეორე ეტაპისთვის, იგი ამ ეტაპზე რჩება შემდეგი ორი პირობის დაკმაყოფილებამდე:

1. ფინანსურმა ინსტრუმენტი უნდა აკმაყოფილებდეს სტანდარტული სესხის კატეგორიის მოთხოვნებს, რომლებიც სებ-ის მიერ არის დადგენილი;
2. უნდა შესრულდეს ვადაგადაცილების დღეების და გამოსაცდელი ვადის პირობები.

ამ ორი პირობის დაკმაყოფილების შემთხვევაში ხდება ინსტრუმენტის კლასიფიცირება პირველი ეტაპის ინსტრუმენტად.

სესხის სტანდარტულად კლასიფიცირება ხდება, თუ:

- ▶ გადახდები დროულად ხდება ან ვადაგადაცილებული დღეები არ აღემატება 30 დღეს;
- ▶ მსესხებლის ლიკვიდურობა, კაპიტალი და სესხის გადახდისუნარიანობა სტაბილურია;
- ▶ მსესხებელი ფინანსურად საკმარისად ძლიერია, რომ გაუმკლავდეს საშუალო დონის სტრესის შედეგებს და საკმარისი ლიკვიდურობა აქვს, რომ დაფაროს ყველა ვალდებულება.

რაც შეეხება ვადაგადაცილებულ დღეებს და გამოსაცდელ ვადას, არარესტრუქტურირებული მეორე ეტაპის ინსტრუმენტების შემთხვევაში, გამოსაცდელი ვადა არის ექვსი თვე, რომლის განმავლობაშიც ინსტრუმენტი არ უნდა გახდეს 30 დღეზე მეტი ხნით ვადაგადაცილებული.

რესტრუქტურირებული მოქმედი მეორე ეტაპის ფინანსური ინსტრუმენტების გამოსაცდელი ვადა ერთი წელია (რომლის განმავლობაშიც იგი არ უნდა გახდეს 30 დღეზე მეტი ხნით ვადაგადაცილებული და დააკმაყოფილოს სტანდარტული სესხის კატეგორიის მოთხოვნები), რის შემდეგაც ინსტრუმენტის რეკლასიფიცირება ხდება პირველ ეტაპზე.

გამოსასწორებელი ვადა მესამე ეტაპის არარესტრუქტურირებული ფინანსური ინსტრუმენტებისთვის ექვსი თვეა, რის შემდეგაც ხდება ამ ინსტრუმენტის კლასიფიცირება პირველ ეტაპზე, თუ გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში ფინანსური ინსტრუმენტი არ გახდა 30 დღეზე მეტი ხნით ვადაგადაცილებული და აკმაყოფილებს სტანდარტული სესხის კატეგორიის მოთხოვნებს, ხოლო მეორე ეტაპზე კლასიფიცირდება, თუ ინსტრუმენტი გამოსასწორებელი ვადის განმავლობაში 30-90 დღით იყო ვადაგადაცილებული.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)**(ე) საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)**

მესამე ეტაპის რესტრუქტურირებული ფინანსური ინსტრუმენტების გამოსასწორებელი პერიოდი არის ექვსი თვე, რომლის შემდეგაც ამ ინსტრუმენტის კლასიფიცირება ხდება მეორე ეტაპზე (მოქმედი რესტრუქტურირებული), თუ ინსტრუმენტი გამოსასწორებელი ვადის განმავლობაში 90 დღეზე მეტი ხნით არ იყო ვადაგადაცილებული. როგორც კი ხდება ფინანსური ინსტრუმენტის კლასიფიცირება მოქმედ რესტრუქტურირებულ ფინანსურ ინსტრუმენტად, იწყება მისი ერთწლიანი გამოსაცდელი ვადის ათვლა, რის შემდეგაც ინსტრუმენტის კლასიფიცირება ხდება პირველ ეტაპზე, თუ ინსტრუმენტი გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში არ ყოფილა 30 დღეზე მეტი ხნით ვადაგადაცილებული და აკმაყოფილებს სტანდარტული სესხის კატეგორიის მოთხოვნებს. თუ ინსტრუმენტი 30-90 დღით გახდება ვადაგადაცილებული, იგი დარჩება მეორე ეტაპზე. ერთწლიანი გამოსაცდელი ვადის ათვლა იწყება ბოლო თვიდან როდესაც ბოლოს მოხდა 30-90 დღით ვადაგადაცილებული ინსტრუმენტის ამოღება.

დეფოლტის ალბათობის შეფასების პროცესი

საგალო და კორპორაციული სესხების პორტფელისთვის დეფოლტის ალბათობა გამოითვლება მაკრო მოდელით, რომელიც აღწერს ურთიერთდამოკიდებულებას საგალო და კორპორატიული პორტფელის ისტორიული დეფოლტის ალბათობას და ისეთ მაკროეკონომიკურ ცვლადებს შორის, როგორცაა რეალური მშპ-ის ზარდა, აშშ დოლარის/ლარის სავალუტო კურსი და უმუშევრობის დონე. წინასწარი შეფასებისა და სეზონის მიერ მოწოდებული პროგნოზირებული მაკრო ცვლადების მიხედვით ხდება საგალო და კორპორატიული პორტფელის პირობითი დეფოლტის ალბათობების განსაზღვრა. ამ მოდელის გადახედვა მოხდება ყოველწლიურად და სხვა მაკროეკონომიკური ცვლადები აისახება, თუ ისინი გააუმჯობესებს მოდელის განმარტებით უნარს. დგება პროგნოზირებული პირობითი დეფოლტის ალბათობის მიგრაციის მატრიცები, საიდანაც გამოითვლება არაპირობითი ზღვრული დეფოლტის ალბათობები, რომლებიც შემდეგ კორექტირდება პორტფელში ამა თუ იმ ინსტრუმენტის ვადის მიხედვით.

მესამე ეტაპის ფინანსური ინსტრუმენტების დეფოლტის ალბათობა 100%-ად მიიჩნევა.

იმ სესხების შემთხვევაში, რომლებზეც ბანკს აქვს თავდებობა მსესხებლის მშობელი კომპანიებისგან, ბანკი იყენებს მშობელი კომპანიების დეფოლტის ალბათობებს.

დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება

დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება სხვადასხვანაირად გამოითვლება პირველი, მეორე და მესამე ეტაპის ფინანსური ინსტრუმენტებისთვის. დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება მცირდება ფულადი უზრუნველყოფის თანხებით. გარეგანსური ვალდებულებები განისაზღვრება ფულადი კონვერსიის კოეფიციენტის გამოყენებით, კერძოდ, 100%-ით კორპორატიული ვალდებულებების შემთხვევაში და 50%-ით - საგალო ვალდებულებების შემთხვევაში.

პირველი ეტაპისთვის დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება გამოითვლება, როგორც სესხებისა და გარეგანსური ვალდებულებების დაუფარავი თანხების საშუალო თვიური ოდენობა, ფულადი კონვერსიის კოეფიციენტის და საანგარიშგებო თარიღიდან 12 თვის ბოლოსთვის ფულადი უზრუნველყოფის თანხების გათვალისწინებით.

მეორე ეტაპის ფინანსური ინსტრუმენტების შემთხვევაში, დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება გამოითვლება ხელშეკრულების მიხედვით დარჩენილი თითოეული წლისთვის. დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება ყოველი წლისთვის გამოსათვლელად საანგარიშგებო პერიოდისთვის დაუფარავ თანხას აკლდება ძირითადი თანხის კუმულაციური წლიური შენატანები. საანგარიშგებო პერიოდისთვის დაუფარავი თანხა გამოთვლისას მხედველობაში მიიღება ფულადი კონვერსიის კოეფიციენტი და ფულადი უზრუნველყოფის თანხები.

მესამე ეტაპისთვის დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება გამოითვლება, როგორც ინსტრუმენტის დაუფარავი თანხა საანგარიშგებო თარიღისთვის და მხედველობაში მიიღება ფულადი კონვერსიის კოეფიციენტი და ფულადი უზრუნველყოფის თანხები.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(ე) საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)

დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში

კორპორატიული და საცალო სესხების აქტივების შემთხვევაში დანაკარგების ოდენობა დეფოლტის შემთხვევაში ყოველწლიურად ფასდება. დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში განისაზღვრება, როგორც კონტრაქტის მხრიდან არაუზრუნველყოფილი დავალიანების გადაუხდელობის შედეგად მოსალოდნელი ზარალი. იგი წარმოადგენს დავალიანების შეფასებას, რომლის ამოღებაც ვერ მოხერხდება დეფოლტის შემთხვევის გამო და ამიტომ თვალსაჩინოდ ასახავს დანაკარგების სერიოზულობას. დანაკარგების დონე დეფოლტის შემთხვევაში გამოითვლება კორპორატიული და საცალო სესხების პორტფელისთვის. დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში სტატისტიკურად გამოითვლება სესხის ამოღების ისტორიული მონაცემების საფუძველზე და ითვალისწინებს არაუზრუნველყოფილ ვალდებულებებზე განცდილ ისტორიულ დანაკარგებს. დეფოლტის შემთხვევაში დანაკარგების გამოთვლაში უკიდურესი (ამოვარდნილი) სტატისტიკური მონაცემები არ მონაწილეობს. დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში გამოიხატება დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანების პროცენტის სახით.

დანაკარგები უზრუნველყოფის საგნების ლიკვიდაციის შემთხვევაში:

დანაკარგები ლიკვიდაციის შემთხვევაში წარმოადგენს დავალიანების იმ პროცენტულ წილს, რომლის ამოღებაც შეუძლებელია უზრუნველყოფის საგნის ლიკვიდაციით ამ დავალიანების დეფოლტის შემთხვევაში. ლიკვიდაციის შემთხვევაში დანაკარგების გამოთვლისას მხედველობაში მიიღება სესხის უზრუნველყოფის კოეფიციენტი, რომელიც კორექტირდება უზრუნველყოფისთვის გამოყენებული უძრავ-მომრავი ქონების გაყიდვის დროის, უძრავი ქონების ფასის ინდექსის, ეფექტური საპროცენტო განაკვეთისა და უზრუნველყოფის საგნების გაყიდვებიდან მოსალოდნელი შემოსავლის კოეფიციენტის მიხედვით. არაუზრუნველყოფილი დავალიანებების შემთხვევაში, დანაკარგები ლიკვიდაციის შემთხვევაში განისაზღვრება 100%-ით.

ლიკვიდაციის შემთხვევაში დანაკარგების საშუალო კოეფიციენტები გამოითვლება უზრუნველყოფის ღირებულებასთან სესხის ფარდობის ხუთი დიაპაზონისთვის, ცალ-ცალკე საცალო და არასაცალო მსესხებლებისთვის, რომლებიც შემდეგ თითოეულ დავალიანებას მიენიჭება იმისდა მიხედვით, თუ უზრუნველყოფის ღირებულებასთან სესხის ფარდობის რომელ დიაპაზონს მიეკუთვნება ესა თუ ის დავალიანება.

საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდა

ბანკი მუდმივად აკონტროლებს ყველა აქტივს, რომლებზეც მოსალოდნელია საკრედიტო ზარალი. საკრედიტო რისკის ზრდის მნიშვნელობისა და აგრეთვე იმის შეფასებისას, ინსტრუმენტზე 12 თვის განმავლობაში მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი უნდა გამოიყენოს თუ აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი, ბანკი საანგარიშგებო თარიღისთვის არსებულ დეფოლტის რისკს ადარებს თავდაპირველი აღიარების თარიღისთვის არსებულ დეფოლტის რისკთან. იმისათვის, რომ განსაზღვროს საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდა ფინანსური ინსტრუმენტის თავდაპირველი აღიარების შემდეგ ინდივიდუალური ფინანსური ინსტრუმენტის დონეზე, ბანკი მიმართავს სხვადასხვა ფაქტორის ჰოლისტიკურ ანალიზს, რომელთა შორისაც არის კონკრეტული ფინანსური ინსტრუმენტის ან მსესხებლისთვის დამახასიათებელი ფაქტორები. ანალიზის დროს ხდება რაოდენობრივი და ხარისხობრივი ინფორმაციის გათვალისწინება ბანკის ისტორიულ გამოცდილებაზე, საკრედიტო რისკის შეფასებასა და საპროგნოზო ინფორმაციაზე დაყრდნობით.

ინდივიდუალური მნიშვნელობის მქონე დავალიანებების შემთხვევაში, ბანკი ინდივიდუალურად აფასებს, ხომ არ არსებობს საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდის ან გაუფასურების ობიექტური მტკიცებულება, რათა აღიაროს აქტივის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი. ინდივიდუალური მნიშვნელობის მქონე დავალიანებებზე მიიჩნევა ისეთი დავალიანებები ჯგუფის მიმართ, რომლებიც სახედაზღვევლო კაპიტალის 1%-ს აღემატება. ბანკი კოლექტიურად აფასებს ისეთ სესხებს, რომლებიც არ არის ინდივიდუალურად მნიშვნელოვანი და სესხებს, რომლებიც ინდივიდუალური მნიშვნელობის მქონეა, მაგრამ რომელთა საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდის ობიექტური მტკიცებულება არ არსებობს.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(ე) საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)

ინდივიდუალური მნიშვნელობის მქონე სესხები

საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდის გამოვლენის პროცესი ინდივიდუალური მნიშვნელობის მქონე დავალიანებების შემთხვევაში ასევე საჭიროებს ხარისხობრივი ტესტირების ჩატარებას. ინდივიდუალური მნიშვნელობის მქონე სესხების საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდის შესაფასებლად ბანკმა დააწესა ზოგადი გამომწვევი მოვლენები ყველა ტიპის დავალიანებისთვის, კონკრეტული გამომწვევი მოვლენები არასაცალო მსესხებლებისთვის და კონკრეტული გამომწვევი მოვლენები საცალო მსესხებლებისთვის. ზოგადი გამომწვევი მოვლენები, სხვებთან ერთად, მოიცავს შემდეგს:

- ▶ მსესხებლების გარკვეული ჯგუფისთვის აქტუალური მაკროეკონომიკური, მარეგულირებელი, პოლიტიკური და ტექნოლოგიური პროგნოზის გაუარესება;
- ▶ იმ სექტორში ან დარგში მომხდარი უარყოფითი ცვლილებები, რომელშიც მსესხებელი საქმიანობს.

კონკრეტული გამომწვევი მოვლენები არასაცალო მსესხებლების შემთხვევაში მოიცავს შემდეგს:

- ▶ მსესხებლის ფინანსური მდგომარეობის გაუარესება, რომლის რაოდენობრივი გამოსახვა ხდება უარყოფითი ცვლილებებით ფინანსურ კოეფიციენტებში;
- ▶ 30 დღეზე მეტი, მაგრამ 90 დღეზე ნაკლები ხნით ვადაგადაცილება;
- ▶ რესტრუქტურისაცია, რომლის გარეშეც ინსტრუმენტი 90 დღეზე მეტი ხნით იქნებოდა ვადაგადაცილებული.
- ▶ ხელშეკრულების პირობების დარღვევა;
- ▶ ბიზნესის ან უძრავი ქონების გადამწყვეტი ნაწილის გაყიდვა, რომელიც აუცილებელია მსესხებლის მომგებიანი საქმიანობისთვის;
- ▶ თაღლითობის შემთხვევა მსესხებლის კომპანიაში და სხვა.

თუ გამოვლინდება საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდა, არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოსათვლელად ფასდება, მსესხებლის სამომავლო შემომავალი ფულადი ნაკადები საკმარისია თუ არა გამდინარე ფულადი ნაკადების დასაფარად, სხვადასხვა სცენარის მიხედვით. მსესხებლის ფულადი ნაკადების ანალიზი მოიცავს იმ დარგის არსებული და პროგნოზირებული ტენდენციების ანალიზს, რომელშიც მსესხებელი საქმიანობს. გაუფასურების ოდენობა განისაზღვრება, როგორც სხვაობა კრედიტის საბალანსო ღირებულებასა და სამომავლო ფულადი ნაკადების დღევანდელ ღირებულებას შორის, რომელიც დისკონტირებულია კრედიტის თავდაპირველი ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გამოყენებით. მომავალში მოსალოდნელ ფულად ნაკადებში შედის ნებისმიერი მოსალოდნელი ფულადი ნაკადები მსესხებლის ოპერაციებიდან, დაფინანსების ნებისმიერი სხვა წყაროები და, საჭიროების შემთხვევაში, უზრუნველყოფის საგნის ლიკვიდაციიდან მოსალოდნელი შემოსავალი.

კოლექტიურად შეფასებული სესხები

არასაცალო დავალიანებებზე, რომლებიც არ არის ინდივიდუალურად მნიშვნელოვანი, საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდა ფასდება ვადაგადაცილებული დღეების რაოდენობის მიხედვით (30-დან 90-მდე), ასევე იმის მიხედვით, რესტრუქტურისაცია თუ არა ისინი და რესტრუქტურისაციის გარეშე 90 დღეზე მეტი ხნით თუ გახდებოდა ვადაგადაცილებული, და სხვადასხვა ფინანსური კოეფიციენტის გაუარესების საფუძველზე (სესხის მომსახურების კოეფიციენტი (PTI), სასესხო კაპიტალი/EBITDA, საკუთარი კაპიტალი/აქტივები, პროცენტის დაფარვის კოეფიციენტი და ვალდებულებების მომსახურების (DSCR) კოეფიციენტი).

საცალო მსესხებლების შემთხვევაში კონკრეტული გამომწვევი მოვლენები, სხვებთან ერთად, მოიცავს სესხის ვადაგადაცილებას 30-ზე მეტი, მაგრამ 90-ზე ნაკლები დღით, დავალიანების რესტრუქტურისაციას, რომლის გარეშეც ინსტრუმენტი 90 დღეზე მეტი ხნით იქნებოდა ვადაგადაცილებული, სესხის მომსახურების კოეფიციენტის გაუარესება და სხვა.

გაუფასურების კოლექტიურად შეფასების მიზნით, ფინანსური ინსტრუმენტები იყოფა ერთგვაროვან ჯგუფებად აქტივების ტიპების მიხედვით - საცალო და არასაცალო ინსტრუმენტებად და სესხის უზრუნველყოფის კოეფიციენტის მიხედვით. სესხის უზრუნველყოფის კოეფიციენტების მიხედვით ფინანსური ინსტრუმენტები ხუთ ჯგუფად იყოფა.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(ე) საკრედიტო რისკი (გაგრძელება)

ბაზინა და ბანკთაშორისო ურთიერთობები

ბანკის სახაზინო და ბანკთაშორისო ურთიერთობები და კონტრაქტები არიან ფინანსური მომსახურების გამწევი დაწესებულებები, ბანკები, კორპორაციები და საქართველოსა და თურქეთის მთავრობები.

დეფოლტის ალბათობების მინიჭება ემიტენტებისთვის ან ბანკებისთვის ხდება გარე რეიტინგების მიხედვით მინიჭებული დეფოლტის განაკვეთების საფუძველზე. მინიმალური დეფოლტის ალბათობა, ბაზელის მიხედვით, 0.03%-ს უდრის. დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში 45%-ით განისაზღვრება ისეთი დავალიანებებისთვის, რომლებიც არ არის უზრუნველყოფილი აღიარებული გირაოთი, ბაზელის დოკუმენტის საბაზო მიდგომის თანახმად. კორპორატიული ფასიანი ქაღალდების შემთხვევაში, დანაკარგები დეფოლტის შემთხვევაში განისაზღვრება 38.75%-ით. ეს რიცხვი წარმოადგენს ბანკს მიერ 2014 წლიდან დავალიანების ამოღების საშუალო მაჩვენებელს. დეფოლტის მომენტისთვის დაუფარავი დავალიანება წარმოადგენს საშუალო თვიურ დაუფარავ დავალიანებას ფასიანი ქაღალდებისა და სუვერენული ობლიგაციების შემთხვევაში და დაუფარავი ძირითადი თანხის საშუალო თვიურ ოდენობას, ბანკთაშორისო დავალიანების დარიცხული პროცენტის დამატებით.

საპროგნოზო ინფორმაცია და სხვადასხვა ეკონომიკური სცენარი

თავის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მოდელში ბანკი შემდეგ საპროგნოზო ინფორმაციას ეყრდნობა და მათგან იღებს ისეთ ეკონომიკურ მაჩვენებლებს, როგორცაა:

- ▶ მშპ-ის ზრდა;
- ▶ უმუშევრობის დონეები;
- ▶ ვალუტის კურსები.

ბანკი მოსალოდნელ საკრედიტო ზარალს ყველა ფინანსური აქტივისთვის ინდივიდუალურად გამოითვლის. მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი გამოითვლება სამი სცენარისთვის (საბაზო 50%, ოპტიმისტური 25%, და პესიმისტური 25%) და შეწონილი მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი გამოიანგარიშება, როგორც სამივე სცენარის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის შეწონილი ჯამი.

ბანკი საპროგნოზო ინფორმაციას იღებს სებ-ისგან. ქვედა ცხრილებში მოცემულია საპროგნოზო ეკონომიკური ცვლადები/დაშვებები, რომლებიც გამოიყენება ეკონომიკურ სცენარებში მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოსათვლელად. „მომდევნო წლების“ სვეტში რიცხვები წარმოადგენს გრძელვადიან საშუალო არითმეტიკულს და ამიტომ, 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ყველა სცენარისთვის ერთი და იგივეა.

<i>მთავარი ფაქტორები</i>	<i>მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის სცენარი</i>			<i>მომდევნო წლები</i>		
	<i>მინიჭებული ალბათობა, %</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>წლები</i>	
მშპ-ის ზრდა, %						
	ოპტიმისტური	25%	6.5%	5.5%	5%	5%
	საბაზო	50%	5%	5%	5%	5%
	პესიმისტური	25%	2%	3%	4%	4%
აშშ დოლარი/ლარის სავალუტო კურსი, % ცვლილება						
	ოპტიმისტური	25%	-3%	-2%	-2%	0%
	საბაზო	50%	0%	0%	0%	0%
	პესიმისტური	25%	15%	10%	-5%	0%
უმუშევრობის დონე, %						
	ოპტიმისტური	25%	10.1%	9.6%	9.4%	9.4%
	საბაზო	50%	11%	10.8%	10.6%	10.6%
	პესიმისტური	25%	12.6%	13.1%	13.3%	13.3%

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)**(ვ) ლიკვიდურობის რისკი**

ლიკვიდურობის რისკი არის რისკი იმისა, რომ ჯგუფს გაუჭირდება ფინანსური ვალდებულებების შესრულება, რაც გულისხმობს მათ დაფარვას ფულადი სახსრებით ან სხვა ფინანსური აქტივით. ლიკვიდურობის რისკი არსებობს მაშინ, როდესაც აქტივებისა და ვალდებულებების ვადიანობა ერთმანეთს არ ემთხვევა. აქტივებისა და ვალდებულებების ვადიანობის თუ საპროცენტო განაკვეთის შესაბამისობა და/ან შეუსაბამობის კონტროლი უმნიშვნელოვანესია ლიკვიდურობის მართვისთვის. სრული შესაბამისობა ფინანსური დაწესებულებებისთვის უჩვეულოა, რადგან ბიზნესსაქმიანობა ხშირად წინასწარ განუსაზღვრელი ვადის და სხვადასხვა ტიპისაა. შეუსაბამო პოზიცია პოტენციურად ზრდის მომგებიანობას, მაგრამ ასევე შეუძლია გაზარდოს ზარალის რისკი.

ბანკი ლიკვიდურობას მართავს იმ მიზნით, რომ უზრუნველყოს ფულადი სახსრების ხელმისაწვდომობა ნებისმიერ დროს, რათა დროულად დაფაროს ყველა ფულადი ვალდებულება. ლიკვიდურობის პოლიტიკა გადაიხედება და მტკიცდება ხელმძღვანელობის მიერ.

ბანკი აქტიურად ცდილობს დივერსიფიცირებული და სტაბილური ფინანსური რესურსების ბაზის შენარჩუნებას, რომ შეძლოს სწრაფი და ეფექტიანი რეაგირება ლიკვიდურობის გაუთვალისწინებელ საჭიროებებზე.

ლიკვიდურობის მართვის პოლიტიკა მოითხოვს:

- ▶ დივერსიფიცირებული ფინანსური რესურსების შენარჩუნებას;
- ▶ სესხების კონცენტრაციისა და პროფილის მართვას;
- ▶ სასესხო კაპიტალის მოზიდვის გეგმის შენარჩუნებას;
- ▶ ლიკვიდურობის კოეფიციენტების მონიტორინგს მარეგულირებელი ორგანოს მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად.

ლიკვიდურობის პოზიციის მონიტორინგს ახდენს ფინანსური მართვის და რისკის მართვის ქვეგანყოფილებები. ჩვეულებრივ საბაზრო პირობებში, ინფორმაცია ლიკვიდურობის პოზიციის შესახებ ხელმძღვანელობას კვირაში ერთხელ მიეწოდება. ლიკვიდურობის მართვასთან დაკავშირებით გადაწყვეტილებებს იღებს აქტივებ-პასივების მართვის კომიტეტი იღებს და მათ ახორციელებს ხაზინის ქვეგანყოფილება.

გარდა ამისა, ბანკი ახდენს სებ-ის მოთხოვნების შესაბამისად გამოთვლილი ლიკვიდურობის კოეფიციენტის რეგულარულ მონიტორინგს.

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(ვ) ლიკვიდურობის რისკი (გაგრძელება)

ქვემოთ ცხრილებში მოცემულია არადისკონტირებული ფულადი ნაკადები ფინანსურ აქტივებზე, ვალდებულებებზე და საკრედიტო ვალდებულებებზე მათი დაფარვის უადრესი შესაძლო სახელშეკრულებო ვადების საფუძველზე. ცხრილებში ასახული ფულადი სახსრების მთლიანი გადინება და შემოდინება წარმოადგენს ფინანსური აქტივების, ვალდებულებებისა თუ საკრედიტო ვალდებულებების სახელშეკრულებო არადისკონტირებულ ფულად ნაკადებს. გამოშვებული ფინანსური საგარანტიო კონტრაქტების შემთხვევაში, გარანტიის მაქსიმალური თანხა ნაწილდება იმ ყველაზე ადრეულ პერიოდზე, როდესაც შესაძლებელია გარანტიის გამოთხოვნა.

ფინანსური ვალდებულებების ვადიანობის ანალიზი 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით:

<i>000 ლარი</i>	<i>მოთხოვნამდე და 1 თვეზე ნაკლები</i>	<i>1-დან 3 თვემდე</i>	<i>3-დან 6 თვემდე</i>	<i>6-დან 12 თვემდე</i>	<i>1-დან 5 წლამდე</i>	<i>5 წელზე მეტი ვადით</i>	<i>სულ მთლიანი თანხის შემოდინება (გადინება)</i>	<i>საბალანსო ღირებულება</i>
არაწარმოებული ვალდებულებები								
ბანკებიდან მიღებული ანაბრები და ნაშთები	(36,336)	(10,764)	–	(45,006)	(16,018)	–	(108,124)	(106,509)
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაბრები	(16,103)	(9,093)	(8,114)	(4,675)	(695)	–	(38,680)	(38,352)
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	–	(637)	(1,790)	(4,653)	(30,448)	–	(37,528)	(31,916)
სხვა ვალდებულებები	(9,781)	–	–	–	–	–	(9,781)	(9,781)
სულ ფინანსური ვალდებულებები	(62,220)	(20,494)	(9,904)	(54,334)	(47,161)	–	(194,113)	(186,558)
საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებები	(42,820)	–	–	–	–	–	(42,820)	(42,820)

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(ვ) ლიკვიდურობის რისკი (გაგრძელება)

ფინანსური ვალდებულებების ვადიანობის ანალიზი 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით:

000 ლარი	მოთხოვნამდე და 1 თვეზე ნაკლები	1-დან 3 თვემდე	3-დან 6 თვემდე	6-დან 12 თვემდე	1-დან 5 წლამდე	5 წელზე მეტე	სულ მთლიანი თანხის შემოდინება (გადინება)	საბალანსო ლირებულება
არაწარმოებული ვალდებულებები								
ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და ნაშთები	(25,038)	(169)	(254)	(26,358)	(4,116)	-	(55,936)	(54,456)
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები	(16,274)	(4,976)	(2,146)	(6,217)	(54)	(53,820)	(83,487)	(74,023)
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	(1,786)	(126)	(4,051)	(4,937)	(32,922)	(57,271)	(101,093)	(68,638)
სხვა ვალდებულებები	(3,594)	-	-	-	-	-	(3,594)	(3,594)
სულ ფინანსური ვალდებულებები	(46,692)	(5,271)	(6,450)	(37,513)	(37,093)	(111,091)	(244,110)	(200,711)
საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებები	(9,652)	-	-	-	-	-	(9,652)	(9,652)

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(ვ) ლიკვიდურობის რისკი (გაგრძელება)

ფინანსური ვალდებულებების ვადიანობის ანალიზი 2016 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით:

000 ლარი	მოთხოვნამდე და 1 თვეზე ნაკლები	1-დან 3 თვემდე	3-დან 6 თვემდე	6-დან 12 თვემდე	1-დან 5 წლამდე	5 წელზე მეტი	სულ მთლიანი თანხის შემოდინება (გადინება)	საბალანსო ღირებულება
არაწარმოებული ვალდებულებები								
ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და ნაშთები	(2,644)	(9,500)	(2,712)	(84,691)	(54,368)	(42,264)	(196,179)	(173,884)
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები	(21,542)	(291)	(449)	(907)	(44,150)	-	(67,339)	(65,100)
სხვა ვალდებულებები	(1,213)	-	-	-	-	-	(1,213)	(1,203)
სულ ფინანსური ვალდებულებები	(25,399)	(9,791)	(3,161)	(85,598)	(98,518)	(42,264)	(264,731)	(240,187)
საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებები	(10,207)	-	-	-	-	-	(10,207)	(10,207)

საქართველოს კანონის თანახმად, ფიზიკურ პირებს ნებისმიერ დროს შეუძლიათ თავიანთი ვადიანი ანაზრების გატანა, უმეტეს შემთხვევაში, დარიცხული პროცენტის დათმობით. შესაბამისად, ეს ანაზრები ქვედა ცხრილში მოცემულია მათი შეთანხმებული ვადიანობის შესაბამისად. ამ ანაზრების კლასიფიკაცია მათი შეთანხმებული ვადების მიხედვით ასე გამოიყურება:

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
მოთხოვნამდე და 1 თვემდე ვადით	6,135	1,512	-
1-დან 3 თვემდე	8,235	616	919
3-დან 12 თვემდე	4,444	3,811	3,677
1-დან 5 წლამდე	300	-	6,489
5 წელზე მეტი ვადით	-	44,572	42,349
	19,114	50,510	53,434

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(ვ) ლიკვიდურობის რისკი (გაგრძელება)

ქვედა ცხრილში მოცემულია 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში აღიარებული თანხების ანალიზი, მოსალოდნელი ვადების მიხედვით:

000 ლარი	მოთხოვნამდე და 1 თვემდე ვადით	1-დან 3 თვემდე	3-დან 12 თვემდე	1-დან 5 წლამდე	5 წელზე მეტე	უვალო	სულ
აქტივები							
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	38,031	-	-	-	-	-	38,031
მოთხოვნები ბანკების მიმართ	1,400	3,478	277	-	-	-	5,155
სავალდებულო რეზერვები სებ-ში	26,567	-	-	-	-	-	26,567
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	-	-	6,430	13,612	5,419	-	25,461
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	6,260	8,148	69,482	58,045	14,536	-	156,471
ძირითადი საშუალებები და არამატერიალური აქტივები	-	-	-	-	-	984	984
სხვა აქტივები	12,089	-	-	-	-	-	12,089
სულ აქტივები	84,347	11,626	76,189	71,657	19,955	984	264,758
ვალდებულებები							
ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და ნაშთები	36,280	10,707	44,339	15,183	-	-	106,509
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები	16,099	9,033	12,559	661	-	-	38,352
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	153	2,321	12,630	16,812	-	-	31,916
სხვა ვალდებულებები	9,781	-	-	-	-	-	9,781
სულ ვალდებულებები	62,313	22,061	69,528	32,656	-	-	186,558
ნეტო პოზიცია	22,034	(10,435)	6,661	39,001	19,955	984	78,200

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(ვ) ლიკვიდურობის რისკი (გაგრძელება)

ქვედა ცხრილში მოცემულია 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში აღიარებული თანხების ანალიზი, მოსალოდნელი ვადების მიხედვით:

000 ლარი	მოთხოვნამდე და 1 თვემდე ვადით	1-დან 3 თვემდე	3-დან 12 თვემდე	1-დან 5 წლამდე	5 წელზე მეტი ვადით	უვალო	სულ
აქტივები							
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	21,579	-	-	-	-	-	21,579
მოთხოვნები ბანკების მიმართ	-	-	434	-	-	-	434
სავალდებულო რეზერვები სებ-ში	28,897	-	-	-	-	-	28,897
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	-	-	4,175	11,203	9,255	-	24,633
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	2,988	2,409	31,593	52,340	67,674	-	157,004
ძირითადი საშუალებები და არამატერიალური აქტივები	-	-	-	-	-	1,529	1,529
სხვა აქტივები	3,498	-	-	-	-	-	3,498
სულ აქტივები	56,962	2,409	36,202	63,543	76,929	1,529	237,574
ვალდებულებები							
ბანკებიდან მიღებული ანაზრები და ნაშთები	24,857	-	26,001	3,598	-	-	54,456
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაზრები	17,806	3,391	8,202	51	44,573	-	74,023
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი	-	-	-	25,486	43,152	-	68,638
სხვა ვალდებულებები	3,594	-	-	-	-	-	3,594
სულ ვალდებულებები	46,257	3,391	34,203	29,135	87,725	-	200,711
ნეტო პოზიცია	10,705	(982)	1,999	34,408	(10,796)	1,529	36,863

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(ვ) ლიკვიდურობის რისკი (გაგრძელება)

ქვედა ცხრილში მოცემულია 2016 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში აღიარებული თანხების ანალიზი, მოსალოდნელი ვადების მიხედვით:

000 ლარი	მოთხოვნამდე და 1 თვემდე ვადით	1-დან 3 თვემდე	3-დან 12 თვემდე	1-დან 5 წლამდე	5 წელზე მეტი ვადით	უვალო	სულ
აქტივები							
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები	44,098	-	-	-	-	-	44,098
სავალდებულო რეზერვები სებ-ში	46,607	-	-	-	-	-	46,607
საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	-	-	-	1,018	-	-	1,018
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	8,036	12,083	25,707	109,430	24,530	-	179,786
ძირითადი საშუალებები და არამატერიალური აქტივები	-	-	-	-	-	2,283	2,283
სხვა აქტივები	2,258	-	-	-	-	-	2,258
სულ აქტივები	100,999	12,083	25,707	110,448	24,530	2,283	276,050
ვალდებულებები							
ბანკებიდან მიღებული ანაბრები და ნაშთები	2,640	9,452	85,178	44,972	31,642	-	173,884
მომხმარებელთა მიმდინარე ანგარიშები და ანაბრები	13,191	873	7,276	43,760	-	-	65,100
სხვა ვალდებულებები	1,203	-	-	-	-	-	1,203
სულ ვალდებულებები	17,034	10,325	92,454	88,732	31,642	-	240,187
ნეტო პოზიცია	83,965	1,758	(66,747)	21,716	(7,112)	2,283	35,863

19. რისკის მართვა, კორპორატიული მართვა და შიდა კონტროლი (გაგრძელება)

(ზ) საოპერაციო რისკი

საოპერაციო რისკი არის სხვადასხვა მიზეზით განპირობებული პირდაპირი ან არაპირდაპირი ზარალის რისკი, რომელიც უკავშირდება ბანკის პროცესებს, თანამშრომლებს, ტექნოლოგიას და ინფრასტრუქტურას, ასევე გარე ფაქტორებით განპირობებული რისკი, გარდა საკრედიტო, საბაზრო და ლიკვიდურობის რისკებისა, როგორცაა მაგალითად იურიდიულ და ნორმატიულ მოთხოვნებთან, ასევე კორპორატიული ქცევის საყოველთაოდ აღიარებულ სტანდარტებთან დაკავშირებული რისკები. საოპერაციო რისკი წარმოიშობა ბანკის ყოველგვარი საქმიანობიდან.

ბანკის მიზანია საოპერაციო რისკის ისე მართვა, რომ ბალანსი დაიცვას ფინანსური ზარალისა და ბანკის რეპუტაციის ზიანის თავიდან არიდებასა და მთლიან ხარჯთეფექტიანობასა და ინოვაციას შორის. ბანკის პოლიტიკა ყველა შემთხვევაში მოითხოვს ყველა მოქმედ იურიდიულ და ნორმატიულ სტანდარტთან შესაბამისობას.

ბანკი საოპერაციო რისკს მართავს ისეთი შიდა კონტროლის დანერგვით, რომელსაც ხელმძღვანელობა საჭიროდ მიიჩნევს თავისი საქმიანობის ყოველი ასპექტისთვის.

20. საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებები

ბანკს აქვს მიმდინარე საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებები, რომლებიც უკავშირდება სესხების გაცემას. ეს საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებები წარმოდგენილია ოვერდრაფტის სახით.

ბანკი იძლევა ფინანსურ გარანტიებს მესამე მხარეების წინაშე მომხმარებლების მიერ ვალდებულების შესრულებაზე. ამ ხელშეკრულებებს აქვთ ფიქსირებული ლიმიტები და, როგორც წესი, ხუთ წლამდე ვადით გაიცემა.

ბანკი საკრედიტო ვალდებულებების აღებისას და ფინანსური გარანტიების გაცემისას საკრედიტო რისკის მართვის იმავე პოლიტიკასა და პროცედურებს იყენებს, როგორცაა - მომხმარებლებზე სესხების გაცემისას.

საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებების სახელშეკრულებო თანხები წარმოდგენილია შემდეგ ცხრილში კატეგორიების მიხედვით. ცხრილში საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებების თანხები იმ დაშვებითაა წარმოდგენილი, რომ ეს თანხები სრულად არის გაცემული. ცხრილში მოცემული გარანტიების თანხები წარმოადგენს მაქსიმალურ სააღრიცხვო ზარალს, რომლის აღიარებაც მოხდებოდა საანგარიშგებო თარიღით, კონტრაქტებს საერთოდ რომ ვერ შეესრულებინათ სახელშეკრულებო ვალდებულებები.

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
სახელშეკრულებო თანხა			
აუთვისებელი ოვერდრაფტი	89	108	483
გარანტიები	42,731	9,544	9,724
	42,820	9,652	10,207

ზემოთ მოყვანილი ხელშეკრულებებით გათვალისწინებული მთლიანი მიმდინარე საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებები შესაძლოა არ წარმოადგენდეს სამომავლო მოთხოვნებს ნაღდ ფულზე, რადგან ამ საკრედიტო ვალდებულებებს შეიძლება ვადა ამოეწუროს ან შეწყდეს დაფინანსების გარეშე.

ამ საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებებიდან 23,668 ათასი ლარი არის ოთხი ბანკის მიმართ (2017 წ.: ნული; 2016 წ.: ნული), ხოლო 14,861 ათასი ლარი - ხუთი კონტრაქტის მიმართ (2017 წ.: 6,437 ათასი ლარი ხუთი კონტრაქტის მიმართ; 2016 წ.: 5,717 ათასი ლარი ოთხი კონტრაქტის მიმართ). ეს თანხა ბანკისთვის საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვან კონცენტრაციას წარმოადგენს.

ყველა საკრედიტო ხასიათის ვალდებულება პირველ ეტაპს მიეკუთვნება. საკრედიტო ხასიათის ვალდებულებებზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით იყო 122 ათასი ლარი და მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მნიშვნელოვანი მოძრაობა წლის განმავლობაში არ დაფიქსირებულა (მე-6 შენიშვნა).

21. საოპერაციო იჯარა

(ა) მოიჯარე საიჯარო ხელშეკრულებაში

31 დეკემბრისთვის გადასახდელია შემდეგი შეუქცევადი საოპერაციო იჯარები:

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
1 წელზე ნაკლები	970	1,065	1,023
	970	1,065	1,023

ბანკი აქირავებს მთელ რიგ შენობებსა და აღჭურვილობას საოპერაციო იჯარის საფუძველზე. იჯარა, როგორც წესი, თავიდან ხუთი წლის ვადით ფორმდება, და შემდეგ შესაძლებელია მისი განახლება. საიჯარო გადასახდელები, ჩვეულებრივ, წლიდან წლამდე იზრდება, რომ ასახოს საბაზრო ფასები. ამ იჯარებიდან არცერთი მოიცავს პირობით საიჯარო გადასახადებს.

22. პირობითი ვალდებულებები

(ა) სადაზღვევო ხელშეკრულებებისთვის შექმნილი რეზერვები

საქართველოში დაზღვევის სფერო განვითარების ეტაპზეა და დაზღვევის ბევრი ფორმა, რომლებიც ფართოდაა გავრცელებული მსოფლიოს სხვა კუთხეებში, ჯერ ხელმისაწვდომი არ არის.

(ბ) სასამართლო დავები

ჩვეულებრივი საქმიანობის პირობებში ბანკის წინააღმდეგ შესაძლოა აღიმართოს სარჩევები. ხელმძღვანელობას მიაჩნია, რომ ამ სარჩევებიდან გამომდინარე საბოლოო ვალდებულებას (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) არ ექნება არსებითი უარყოფითი გავლენა ფინანსურ მდგომარეობაზე ან სამომავლო ფუნქციონირებაზე.

(გ) საგადასახადო გარემო

საქართველოს საგადასახადო სისტემა აგრძელებს განვითარებას და ახასიათებს ხშირი საკანონმდებლო ცვლილებები, ოფიციალური განცხადებები და სასამართლო გადაწყვეტილებები, რომლებიც ზოგჯერ ურთიერთსაწინააღმდეგოა და სხვადასხვა საგადასახადო ორგანოს მიერ სხვადასხვაგვარად შეიძლება იქნეს აღქმული. გადასახადები ექვემდებარება გადასინჯვას და მოკვლევას მთელი რიგი ორგანოს მიერ, რომლებსაც აქვთ მკაცრი ჯარიმების და საურავების დაკისრების უფლება. საგადასახადო ორგანოებს არ აქვთ უფლება დააკისრონ დამატებითი გადასახადები, ჯარიმა ან საურავი, თუ იმ წლის ბოლოდან, რომელშიც საგადასახადო კანონმდებლობა დაირღვა, სამი წელია გასული.

ამ გარემოებებმა შეიძლება სხვა ქვეყნებზე ბევრად უფრო მნიშვნელოვანი საგადასახადო რისკები შექმნან საქართველოში ხელმძღვანელობა დარწმუნებულია, რომ მან ადეკვატურად გაითვალისწინა საგადასახადო ვალდებულებები საქართველოს საგადასახადო კანონმდებლობის, ოფიციალური განცხადებებისა და სასამართლო გადაწყვეტილებების საკუთარი ინტერპრეტაციის საფუძველზე. თუმცა შესაბამისი ორგანოების ინტერპრეტაცია შეიძლება განსხვავდებოდეს კომპანიის ინტერპრეტაციისგან და თუ ისინი შეძლებენ თავიანთი ინტერპრეტაციის განხორციელებას, ამას შეიძლება მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინოს ფინანსურ მდგომარეობაზე.

23. გარიგებები დაკავშირებულ მხარეებთან

(ა) კონტროლი

ბანკის საბოლოო მაკონტროლებელი მხარეა იზბანკის წევრების დამატებითი საპენსიო უზრუნველყოფის ფონდი.

ბანკის საბოლოო მაკონტროლებელ მხარეს არ გამოუშვია საჯაროდ ხელმისაწვდომი ფინანსური ანგარიშგებები. თუმცა, ასეთი ფინანსური ანგარიშგებები გამოშვებული აქვს Türkiye İş Bankası Anonim Şirketi-ს, რომელიც ბანკის შუალედური მაკონტროლებელი მხარეა.

(ბ) გარიგებები უმაღლესი რანგის ხელმძღვანელობასთან

თანამშრომლებზე გაწეულ ხარჯში ჩართული მთლიანი ანაზღაურება 2018 წლის, 2017 წლისა და 2016 წლის 31 დეკემბრით დასრულებული წლებისთვის ასეთია:

	2018 000 ლარი	2017 000 ლარი	2016 000 ლარი
მოკლევადიანი დაქირავებულ მომუშავეთა გასამრჯელოები	1,153	1,135	1,217

უმაღლესი რანგის ხელმძღვანელობის სესხები და ანაზღაურებები და შესაბამისი საპროცენტო შემოსავალი და ხარჯი არაარსებითი იყო 2018 წლის, 2017 წლისა და 2016 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით და ამავე თარიღებით დასრულებული წლებისთვის.

(გ) გარიგებები მშობელ ბანკთან

ქვემოთ მოცემულია გარიგებების დაუფარავი ნაშთები და შესაბამისი მოგების თუ ზარალის ოდენობები:

000 ლარი	2018	2017	2016
ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგება			
აქტივები			
ფულადი სახსრები და მათი ეკვივალენტები			
- თურქულ ლირაში	44	74	142
- ევროში	13	26	9
- აშშ დოლარში	-	4	11
ვალდებულებები			
ბანკებიდან მიღებული ანაზღაურებები და ნაშთები			
- ევროში	7,074	13,436	192
- აშშ დოლარში	24,889	8,550	93,087
- ბრიტანეთის გირვანქა სტერლინგში	345	355	282
- თურქულ ლირაში	51	-	-
სხვა ნასესხები სახსრები და სუბორდინირებული ვალი			
- აშშ დოლარში	108	43,152	-
- ევროში	12,985	12,918	-
მოგება/(ხარჯი)			
საპროცენტო შემოსავალი	10	12	-
საპროცენტო ხარჯი	(4,161)	(5,802)	(4,486)

ანაზღაურების და ნაშთების და მშობელი ბანკისგან ნასესხები სხვა სახსრების სახელშეკრულებო ვადებია: 37,569 ათასი ლარის დაფარვის ვადა 12 თვეზე ნაკლებია, ხოლო 7,883 ათასი ლარისა - ერთიდან ხუთ წლამდე.

(2017 წ.: 18,744 ათასი ლარი - 12 თვეზე ნაკლები, 16,515 ათასი ლარი 1-5 წელი და 43,152 ათასი ლარი - ხუთ წელზე მეტი; 2016 წ.: 14,168 ათასი ლარი - 12 თვეზე ნაკლები, 24,715 ათასი ლარი - 1-5 წელი და 54,678 ათასი ლარი - 5 წელზე მეტი).

24. ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სამართლიანი ღირებულება

(ა) სამართლიანი ღირებულებების შეფასებები და დაშვებები

სამართლიანი ღირებულების შეფასების მიზანია იმ ფასთან მიხედვით, რომელიც მიიღება აქტივის გაყიდვის შედეგად, ან გადაიხდება ვალდებულების გადაცემის შედეგად ბაზრის მონაწილეებს შორის ჩვეულებრივი გარიგების პირობებში შეფასების თარიღისთვის. მაგრამ განუსაზღვრელობებისა და სუბიექტური მოსაზრების გათვალისწინებით, სამართლიანი ღირებულება არ უნდა იყოს ინტერპრეტირებული ისე, რომ მისი რეალიზება შესაძლებელია აქტივის დაუყოვნებლივ გაყიდვით ან ვალდებულებების გადაცემით.

ქვემოთ აღწერილია მეთოდები და დაშვებები, რომლებიც გამოიყენება ფინანსურ ანგარიშგებაში სამართლიანი ღირებულებით აღრიცხული აქტივებისა და ვალდებულებების და აგრეთვე იმ მუხლების სამართლიანი ღირებულებების განსაზღვრისთვის, რომლებიც არ არის შეფასებული სამართლიანი ღირებულებით ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში, მაგრამ რომელთა სამართლიანი ღირებულება ცნობილია.

აქტივები, რომელთა სამართლიანი ღირებულება უახლოვდება მათ საბალანსო ღირებულებას

როგორც წესი, იმ ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების საბალანსო ღირებულება, რომლებიც არის ლიკვიდური ან ხასიათდება მოკლე ვადიანობით (სამ თვეზე ნაკლები), უახლოვდება მათ სამართლიან ღირებულებას. ეს დაშვება აგრეთვე ეხება მოთხოვნამდე დეპოზიტებს და შემნახველ ანგარიშებს, რომელთაც არ გააჩნიათ რაიმე კონკრეტული ვადები.

წარმოებული ინსტრუმენტები

წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები, რომლებიც შეფასებულია აქტიური ბაზრის მონაცემების გამოყენებით, ძირითადად წარმოადგენს საპროცენტო სვოპებს, სავალუტო სვოპებს და ფორვარდულ სავალუტო კონტრაქტებს. შეფასებისთვის ყველაზე ხშირად გამოყენებული მეთოდია მოიცავს ფორვარდულ ფასწარმოქმნას, სვოპის მოდელს, რომლებისთვისაც გამოიყენება მიმდინარე ღირებულების გაანგარიშება. მოდელი შეიცავს სხვადასხვა მონაცემს მხარეთა საკრედიტო რეიტინგის, სავალუტო სვოპების და ფორვარდული კურსისა და საპროცენტო განაკვეთის მრუდის ჩათვლით. ისეთი მეთოდებით შეფასებული წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები, რომლებიც დაკვირვებად (საბაზრო) მონაცემებს იყენებს, ძირითადად, გრძელვადიანი ოფციონის კონტრაქტებია. ეს წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები ფასდება ბინომიალური მოდელის გამოყენებით. მოდელი მოიცავს სხვადასხვა არასაბაზრო დაშვებას, რომლებიც ასახავს საბაზრო განაკვეთების მერყეობას.

სავაჭრო და საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები

სავაჭრო და საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები, რომელთა შეფასება ხდება შეფასების სისტემით ან ფასწარმოქმნის მოდელით, ძირითადად შედგება არაკოტირებული კაპიტალის და სავალო ფასიანი ქაღალდებისაგან. ეს ფასიანი ქაღალდები შეიძლება შეფასდეს მეთოდით, რომელიც ზოგჯერ შეიცავს მხოლოდ ბაზარზე არსებულ მონაცემებს, ხოლო სხვა დროს შეიძლება გამოყენებულ იქნას საბაზრო ან არასაბაზრო მონაცემები. მოდელში გამოყენებულ არასაბაზრო მონაცემებს შორის არის დაშვებები ინვესტიციის ობიექტის სამომავლო ფინანსური შედეგების, მისი რისკის პროფილის შესახებ და ასევე ეკონომიკური დაშვებები დარგისა და იმ ტერიტორიის იურისდიქციის შესახებ, რომელშიც ინვესტიციის ობიექტი საქმიანობს.

ამორტიზებული ღირებულებით აღრიცხული ფინანსური აქტივები და ვალდებულებები

კოტირებული თამასუქებისა და ობლიგაციების სამართლიანი ღირებულება ეყრდნობა საანგარიშგებო თარიღისთვის კოტირებულ ფასებს. არაკოტირებული ინსტრუმენტების, კლიენტებზე გაცემული სესხების, კლიენტთა ანაზრების, საკრედიტო დაწესებულებების მიმართ მოთხოვნების, სემ-ისთვის და საკრედიტო დაწესებულებებისთვის გადასახდელი თანხების და სხვა ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების, ფინანსურ იჯარასთან დაკავშირებული ვალდებულებების სამართლიანი ღირებულება განისაზღვრება მომავალი ფულადი ნაკადების დისკონტირებით ანალოგიური პირობების, საკრედიტო რისკის და ვადის მქონე სესხის მიმდინარე განაკვეთების გამოყენებით.

24. ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სამართლიანი ღირებულება (გაგრძელება)

(ბ) სამართლიანი ღირებულების იერარქია

ბანკი სამართლიან ღირებულებებს აფასებს სამართლიანი ღირებულების შემდეგი იერარქიით, რომელიც ასახავს შეფასებებში გამოყენებული მონაცემების მნიშვნელობას:

- ▶ 1-ლი დონე: ანალოგიური ინსტრუმენტის კოტირებული საბაზრო ფასი (არაკორექტირებული) აქტიურ ბაზარზე.
- ▶ მე-2 დონე: პირველ დონეში შესული კოტირებული ფასების გარდა სხვა პირდაპირ (ანუ ფასების სახით) ან არაპირდაპირ (ანუ ფასებიდან მიღებული) დაკვირვებადი მონაცემები. ეს კატეგორია მოიცავს ინსტრუმენტებს, რომლებიც ფასდება შემდეგი მონაცემების გამოყენებით: მსგავსი ინსტრუმენტების კოტირებული საბაზრო ფასები აქტიურ ბაზრებზე; მსგავსი ინსტრუმენტების კოტირებული ფასები ისეთ ბაზრებზე, რომლებიც ნაკლებად აქტიურად ითვლება; ან სხვა შეფასების მეთოდები, რა შემთხვევაშიც, შეფასებაში მონაწილე ყველა მნიშვნელოვანი მონაცემი პირდაპირ ან არაპირდაპირ არის ბაზრიდან მოპოვებადი.
- ▶ მე-3 დონე: არადაკვირვებადი (არასაბაზრო) მონაცემები ეს კატეგორია მოიცავს ყველა ინსტრუმენტს, რომელთა შეფასების მეთოდიც ეყრდნობა ისეთ ინფორმაციას, რომელიც არ შეიცავს დაკვირვებად (საბაზრო) მონაცემებს და არადაკვირვებადი (არასაბაზრო) მონაცემები მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ინსტრუმენტის შეფასებაზე. ამ კატეგორიაში შედის ინსტრუმენტები, რომლებიც ფასდება მსგავსი ინსტრუმენტების კოტირებული ფასების საფუძველზე, რა შემთხვევაშიც მნიშვნელოვანი არასაბაზრო კორექტირებები ან დაშვებებია საჭირო ამ ინსტრუმენტებს შორის განსხვავებების ასახვისთვის.

სამართლიანი ღირებულების შესახებ ინფორმაციის წარმოდგენის მიზნით, ბანკმა განსაზღვრა აქტივებისა და ვალდებულებების კლასები მათი დანიშნულების, მახასიათებლების და რისკების, ასევე სამართლიანი ღირებულების ზემოაღნიშნულ იერარქიაში მათი დონის საფუძველზე.

წინამდებარე ცხრილში მოცემულია ბანკის ფინანსური ინსტრუმენტების საბალანსო ღირებულებებისა და სამართლიანი ღირებულებების შედარება კატეგორიების მიხედვით. ცხრილი არ მოიცავს არაფინანსური აქტივებისა და არაფინანსური ვალდებულებების სამართლიან ღირებულებებს.

31 დეკემბერი, 2018 წ.	დონე 1	დონე 2	დონე 3	სულ სამართლიანი ღირებულება	საბალანსო ღირებულება
სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული აქტივები					
სავალო ფასიანი ქაღალდები, რომლებიც არის სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით	15,022	10,439	–	25,461	25,461
აქტივები, რომელთა სამართლიან ღირებულებაზეც განმარტებითი შენიშვნებია წარმოდგენილი					
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	–	–	156,676	156,676	156,471
ვალდებულებები, რომელთა სამართლიან ღირებულებაზეც განმარტებითი შენიშვნებია წარმოდგენილი					
ვალდებულებები კლიენტების მიმართ	–	144,900	–	144,900	144,861

ხელმძღვანელობას მიაჩნია, რომ სხვა ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სამართლიანი ღირებულება უახლოვდება მათ საბალანსო ღირებულებას. სამართლიანი ღირებულების განსაზღვრის პრინციპები წარმოდგენილია მე-3 შენიშვნაში.

24. ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სამართლიანი ღირებულება (გაგრძელება)

(ბ) სამართლიანი ღირებულების იერარქია (გაგრძელება)

<i>31 დეკემბერი, 2017 წ.</i>	<i>დონე 1</i>	<i>დონე 2</i>	<i>დონე 3</i>	<i>სულ სამართლიანი ღირებულება</i>	<i>საბალანსო ღირებულება</i>
სამართლიანი ღირებულებით შეფასებული აქტივები					
გასაყიდად გამიზნული საინვესტიციო ფასიანი ქაღალდები	13,843	10,790	–	24,633	24,633
აქტივები, რომელთა სამართლიან ღირებულებაზეც განმარტებითი შენიშვნებია წარმოდგენილი					
მომხმარებლებზე გაცემული სესხები	–	–	153,884	153,884	157,004
ვალდებულებები, რომელთა სამართლიან ღირებულებაზეც განმარტებითი შენიშვნებია წარმოდგენილი					
ვალდებულებები კლიენტების მიმართ	–	131,668	–	131,668	128,479

ხელმძღვანელობას მიაჩნია, რომ სხვა ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების სამართლიანი ღირებულება უახლოვდება მათ საბალანსო ღირებულებას. სამართლიანი ღირებულების განსაზღვრის პრინციპები წარმოდგენილია მე-3 შენიშვნაში.

25. ახალი სტანდარტები და ინტერპრეტაციები, რომლებიც ჯერ ძალაში არ შესულა

ფინანსური ანგარიშგების დამტკიცების თარიღამდე გამოქვეყნდა გარკვეული ახალი სტანდარტები, ინტერპრეტაციები და ცვლილებები არსებულ სტანდარტებში, რომლებიც ანგარიშგების მიმდინარე პერიოდისთვის ჯერ არ შესულა ძალაში და რომლებიც ბანკს ნაადრევად არ მიუღია. ასეთი სტანდარტები, რომლებიც სავარაუდოდ გავლენას მოახდენენ ბანკზე, ან რომელთა გავლენაც ამჟამად ფასდება, ასეთია:

ფასს (IFRS) 16 „იჯარა“

ფასს (IFRS) 16 გამოიცა 2016 წლის იანვარში და ჩაანაცვლებს ბასს (IAS) 17-ს „იჯარა“, ფასიკ (IFRIC) 4-ს „როგორ განვსაზღვროთ, შეიცავს თუ არა შეთანხმება იჯარას“, იმკ (SIC) 15-ს „საოპერაციო იჯარა - სტიმულირება“ და იმკ (SIC) 27-ს „გარიგებების შინაარსის შეფასება, რომელიც შეიცავს იჯარის სამართლებრივ ფორმას“. ფასს (IFRS) 16-ში მოცემულია იჯარის აღიარების, შეფასების, წარდგენისა და განმარტებითი შენიშვნების პრინციპები და მოიჯარისგან მოითხოვს ყველა იჯარის აღრიცხვას საბალანსო უწყისზე, ბასს (IAS) 17-ის მიხედვით ფინანსური იჯარის აღრიცხვის ანალოგიურად. სტანდარტი ითვალისწინებს აღიარების ორ გამონაკლისს მოიჯარეებისთვის - „დაბალი ღირებულები მქონე“ აქტივების (მაგ. პერსონალური კომპიუტერები) იჯარა და მოკლევადიანი იჯარა (ე. ი. იჯარა 12-თვიანი ან ნაკლები ვადით). საიჯარო ხელშეკრულების ძალაში შესვლის თარიღისთვის, მოიჯარე აღიარებს ვალდებულებას საიჯარო გადასახადის გადახდის თაობაზე (ე. ი. საიჯარო ვალდებულება) და აქტივს, რომელიც წარმოადგენს უფლებას შესაბამისი აქტივის გამოყენებაზე იჯარის ვადის განმავლობაში (ე. ი. აქტივის გამოყენების უფლება). მოიჯარეები ვალდებულნი არიან ცალკე აღიარონ საიჯარო ვალდებულების საპროცენტო ხარჯი და აქტივის გამოყენების უფლების საამორტიზაციო ხარჯი.

მოიჯარე ასევე ვალდებულია გარკვეული მოვლენების დადგომის შემთხვევაში (მაგ. იჯარის ვადის შეცვლა, სამომავლო საიჯარო გადასახადებში ცვლილება მათი განსაზღვრისთვის გამოყენებული ინდექსის ან განაკვეთის ცვლილების გამო) ხელახლა შეაფასოს საიჯარო ვალდებულება. მოიჯარე ზოგადად საიჯარო ვალდებულების ხელახლა შეფასების თანხას აღიარებს, როგორც აქტივის გამოყენების უფლების კორექტირებას.

მეიჯარის აღრიცხვა ფასს 16-ის მიხედვით არსებითად არ განსხვავდება ბასს 17-ის თანახმად არსებული პრაქტიკისგან. მეიჯარე გააგრძელებს ყველა იჯარის კლასიფიცირებას იმავე პრინციპით, როგორც ბასს 17-ის მიხედვით და გამოიჯანსაღებს ორი ტიპის იჯარას: საოპერაციოს და ფინანსურს.

ფასს 16, რომელიც ძალაში შედის 2019 წლის 1 იანვრიდან დაწყებული წლიური პერიოდებისთვის, მოიჯარეებს და მეიჯარეებს ავალდებულებს უფრო დეტალური განმარტებითი შენიშვნების წარმოდგენას, ვიდრე ეს ბასს 17-ის თანახმად ხდებოდა.

ბანკი ფასს 16-ის მიღებას აპირებს რეტროსპექტულად, ფასს 16-ის თავდაპირველი გამოყენების ჯამური (კუმულაციური) ეფექტით, რომელიც აღიარებულია თავდაპირველი გამოყენების თარიღისთვის. ბანკი გადაწყვეტს სტანდარტის გამოყენებას იმ ხელშეკრულებებისთვის, რომლებიც ადრე, ბასს 17-ისა და ფასიკ 4-ის გამოყენებით, იჯარებად განისაზღვრებოდა. ამიტომ ბანკი არ გამოიყენებს სტანდარტს იმ ხელშეკრულებებისთვის, რომლებიც ადრე არ განისაზღვრებოდა იჯარის შემცველად ბასს 17-ისა და ფასიკ 4-ის გამოყენებით.

ბანკი გადაწყვეტს სტანდარტით გათვალისწინებული გამონაკლისების გამოყენებას იმ საიჯარო კონტრაქტებზე, რომელთა მიხედვითაც, იჯარის ვადა მთავრდება 12 თვეში თავდაპირველი გამოყენების თარიღისთვის, და აგრეთვე იმ საიჯარო კონტრაქტებზე, რომელთა საბაზისო აქტივი დაბალი ღირებულებისაა. ბანკს იჯარით აქვს აღებული გარკვეული საოფისე აღჭურვილობა (პერსონალური კომპიუტერები, პრინტერები, ქსეროქსის აპარატები და სხვა), რომელთა ღირებულება დაბალია.

ბანკი ამჟამად აფასებს ფასს 16-ის მიღების გავლენას, მაგრამ ფასს-ზე გადასვლის თარიღისთვის არ მოელის, რომ ამ სტანდარტს რამე მნიშვნელოვანი გავლენა ექნება მის საკუთარ კაპიტალზე.

სხვა სტანდარტებს, რომლებიც გამოიცა, მაგრამ ჯერ ძალაში არ შესულა, სავარაუდოდ, ბანკის ფინანსურ ანგარიშგებაზე მნიშვნელოვანი გავლენა არ ექნებათ.

წინამდებარე დოკუმენტი წარმოადგენს შპს „იუაის“ მიერ 2019 წლის 24 მაისს გამოშვებული ინგლისურენოვანი აუდიტის დასკვნის თარგმანს.

წინამდებარე თარგმანსა და აუდიტის დასკვნის ინგლისურენოვან ორიგინალს შორის შეუსაბამობის შემთხვევაში უპირატესობა ენიჭება ინგლისურენოვან ტექსტს.